

**«Barış ve Sosyalizm Sorunları» Dergisinin
20. Yıldönümü**

14 Eylül'de Prag'da, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» Yazı Kurulu ile Yazı Konseyi derginin 20. yıldönümünü kutlamak üzere bir toplantı yaptı.

Onur konukları arasında Irak Komünist Partisi Genel Sekreteri Aziz Muhammed; İran Halk Partisi (TUDEH) Genel Sekreteri İraz İskendari; Lübnan Komünist Partisi Genel Sekreteri Nikolas Şauî; Türkiye Komünist Partisi Genel Sekreteri İ. Bilen; Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Politik Büro üyesi Dezsö Nemes; Moğolistan Devrimci Halk Partisi Politik Büro üyesi Namsarayn Luvsandavdan; Uruguay Komünist Partisi Yürütme Komitesi üyesi ve Merkez Komitesi Sekreteri Enrique Rodriges; Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri Dimitr Stanişev; Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri Jan Fojtik; Belçika Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi Ray Raye De Smet; Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi aday üyesi ve Merkez Komitesi Uluslararası Bölümü Birinci Başkan Yardımcısı Vadim Zagladin; BSS'nin ilk Baş Editörü Akademisyen Aleksey Rumyantsev; Dergi'nin emektarlarından Helena Berg (Almanya Sosyalist Birlik Partisi) ve İdris Cox (Büyük Britanya Komünist Partisi), pek çok ülkeden önde gelen Parti işçileri, basın ve yayınevi yönetmenleri bulunmaktaydı.

Dergi, yıldönümü nedeniyle, kardeş Partilerin Merkez Komitelerinden, Parti önderleri ve devlet adamlarından, Komünist ve İşçi Partileri Merkez Komitelerinin yayınlarından, uluslararası demokratik örgütlerden ve devrimci demokratik partilerden ve de okurlarından pek çok kutlama mesajı aldı (bu mesajların bir listesini bu sayının sonunda bulacaksınız).

Dergi'nin bu dönem boyunca yaptığı çalışmalar, Baş Editör Konstantin Zarodov'un konuşmasında özetlendi.

Toplantıda söz alanlar, iki onyılında BSS'nin Komünistler için önde

gelen bir uluslararası kürsü haline gelmiş olduğunu ve onun çokuluslu kolektifinin Marks, Engels ve Lenin'in yüce fikirlerinin yayılmasına büyük katkıda bulunduğunu, Komünist ve İşçi Partileri arasında deney değiş-tokuşunu kolaylaştırdığını ve gerek kendi ülkelerinde gerekse uluslararası alanda emperyalizm ve gericilik güçlerine karşı barış, demokrasi, ulusal kurtuluş ve sosyalizm ülküleri uğrunda kahramanca bir savaş veren Komünistlerin uluslararası dayanışmasını güçlendirdiğini vurguladılar.

Uluslararası Gazeteciler Örgütü Genel Sekreteri Josef Kubka, demokratik yayıncılığa katkı yapan çalışmalarından ötürü Dergi çalışanlarına ödül olarak verilen Julius Fučík nişanını sundu.

Toplantı, kardeş partilere seslenen şu mektubu oybirliğiyle benimsedi:
Sevgili Yoldaşlar,

Dergi'nin yirminci yıldönümü dolayısıyla toplanan «Barış ve Sosyalizm Sorunları» Yazı Kurulu ve Yazı Konseyi, Dergi'nin yıldönümü nedeniyle gönderdikleri iyi dilek mesajlarından ötürü Komünist ve İşçi Partilerine derin şükranlarını bildirir.

Nisan 1977'de toplanan kardeş partilerin konferansı çalışmalarımızın ana doğrultularını belirlemişti ve bütün planlarımızda bize bunlar yol-gösteriyor. Partiler arasında pratik ve teorik deney değiş-tokuşunu ilerletmeyi ve barış ve sosyalizm savaşımalarında onlara yardımcı olmayı sürdüreceğiz.

Biz, önümüzde duran karmaşık görevlerin tam bilincinde, olarak kardeş Komünist ve İşçi Partilerine şimdiki ve gelecekteki yardım ve destekleri için teşekkürlerimizi bildiririz.

Macaristan'da Sosyalist Politik Sistem

Dezsö Nemes

*Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesi
Politik Büro Üyesi*

Hangi biçimde olursa olsun, sosyalist yola girmek, kökleri tarihte yeni bir çağ açan Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin utkusuna dek uzanan niteliksel bakımdan yeni bir politik sistem kurmak demektir.

Politik sistem sosyalist sosyal-ekonomik formasyonun parçasıdır ve onunla birlikte gelişir, ama onun gelişimi tüm olarak toplumun önünde gitmelidir. Yeni hükümet organları ve temsilcilikleri sistemi kurulduktan sonra, bu sistem halkın birleştirilmesinde, yaratıcı güçlerinin harekete geçirilmesinde, politik bilincinin ve kültürel düzeyinin yükseltilmesinde ve sosyalist çizgiler üzerinde düşünce tarzlarının yoğunlaşmasında baş rolü oynamaya başlar. Bu sistemin işlevi sürekli daha çok sayıda emekçinin yığın örgütlerine ve yönetsel ve ekonomik organların, işletmelerin, kültür ve eğitim kurumlarının denetimine etkin biçimde katılmalarını sağlamaktır.

Sosyalist politik sistem ancak, kaskatı değil de kalıcı olması halinde, hükümet organları ve temsilciliklerinin sürekli yetkinleştirilmesi ve bunların toplumun her belirli gelişme aşamasındaki gereksinim ve potansiyellerini gözönünde bulundurmaları halinde görevlerinin üstesinden gelebilir. Sosyalist toplumun gelişiminin gerisinde kaldığı zaman, işleyişi güçlüklerle karşılaşabilir. Dogmatizm, revizyonizm ve milliyetçilik yönünde, ya da bunların tümü yönünde eğilimlerin yükselmesi ve ardından derinleşmesi derhal çok tehlikeli sonuçlar doğurabilir. Sosyalist toplumun temelinde – temel üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti ve buna dayalı üretim ilişkileri – fiili bir yozlaşma olmasa bile, politik sistem sosyalist ilerleme için bir etmen olmaktan çok, buna bir engel oluşturma noktasına dek bozulabilir.

Macaristan'da 1940'ların sonlarında ve 1950'lerin ilk yarısında Parti ile hükümetin politikasında görülen hataların toplumumuz üzerinde felaket getirici bir etkisi oldu. Dış ve iç sınıf düşmanlarının saldırısı karşısında politik sistem kendini felç edilmiş bir halde buldu. Batı'lı gizli servislerce yönetilen, kısırtılan ve doğrudan doğruya desteklenen düşman güçleri, Macaristan'ın politik yaşamını, 1956 sonbaharında «sosyalizmi ıslah etme» gibisinden düzmece bir belgi altında karşı devrimci bir ayaklanma sahneyeleyebilecek ölçüde sakatlamayı becermişlerdi. Janos Kadar'ın yönetimindeki Partimiz ayaklanmayı bastırırken saflarını yeni baştan örgütledi

ve politik sisteminin etkinliğini baştan düzenledi. Bu çetin sorunların çözümünde Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerden kayıtsız şartsız destek ve kardeş partilerden tek bir bütün halinde şaşmaz enternasyonalist dayanışma gördük. Bu etmenler ülkemizin sosyalist güçlerinin hızla pekiştirilmesinde önemli bir rol oynadı. Karşı devrimci darbe girişimini bozguna uğrattıktan sonra hataları onarmaya koyulduk ve kısa zamanda sosyalist politik sistemimiz pekiştirildi. Ancak, önceki sosyalist kuruluş döneminin gerçek kazanımlarının yadsınmasına izin vermedik. Macaristan Sosyalist İşçi Partisi bu kazanımların korunmasını ve bundan böyle ilerleme için kullanılm

Sosyalist ülkelerin deneyimi, (Leninist ilkelere göre ve varolan ortama uygun olarak) yeni sosyalist toplumun temelleri atıldığı zaman, sınıfsal uzlaşmazlıkların hızla ortadan kaybolduğu ve politik sistemi ileri götürmenin olanaklı ve zorunlu hale geldiğini gösteriyor. Ne var ki, ortaya çıkacak olanakların ve yeni toplumsal gereksinmelerin teşhisinde geç kaldığı ve üstelik emperyalistlerin müdahale girişimleri sonucunda durum nazik bir hal aldığı zaman bu gelişme yavaşlayabilir, hatta kesintiye uğrayabilir.

Kardeş ülkeler dünya çapında bir sınıf savaşımının tam ortasında sosyalizmi ve komünizmi koruyorlar. Bu, sosyalizmin politik sistemini yetkinleştirirken bize karşı kurulan emperyalist planları hiç bir zaman gözden kaçırmamamız ya da emperyalist entrikaları ve düşmanca girişimleri gün ışığına çıkartmamız gerektiğini anlatır. Soğuk savaş geçmişte kalmıştır ve Amerika Birleşik Devletleri'nin en ağır yenilgisini aldığı ve Vietnam halkının ise tarihsel bir utku kazandığı Vietnam savaşı sona ermiştir. Ancak, yine de emperyalizm yalnızca sosyalist ülkelerin iç işlerine karışma girişimlerinde directmekle kalmıyor, son zamanlarda uydurma «insan hakları savunuculuğu» bahanesiyle bu girişimlerini yoğunlaştırmış bulunuyor. Kuvvetli gerici güçler, başta ABD askersel-sanayi kompleksi soğuk savaş geri getirmeye çalışıyor ve yeni askersel serüvenler planlıyor. Ve Batı'da gerici çevreler ile dünyayı yeni bir savaş tehlikesiyle karşı karşıya getirmenin felakete yolaçaacağını anlayan daha gerçekçi ve uzak görüşlü burjuva politikacıları arasında daha şiddetli bir sürtüşme sürmekle birlikte, ülkelerimize yönelik ideolojik saldırılar ve sosyalist toplumu köstekleme gayretleri hiç de duraksamış değildir.

Macaristan'a gelince, burada artık toplumsal bir güç olarak sömürücü sınıflar yoktur. Bir zamanlar varolan bu sınıfların üyeleri ve yeni kuşakları yeni toplumsal düzene boyun eğmişlerdir ve Batı propagandasının her tür savlarına karşın bu düzenin tarihsel zorunluluğunu her geçen gün daha iyi kavramaktadırlar. Bunlar arasında karşı devrimci faaliyetlerde bulunmak isteyenlerin sayısı günden güne azalmaktadır. Ne var ki, emperyalizm şimdi de bunları manevi ve politik bakımdan ayartmak ve ara-

larından «yararlı» kişiler bulup çıkarmak umuduyla öteki nüfus grupları arasında da bölücülük çalışmaları yapıyor. Bu yine de sosyalist sistemi toplumumuzun gelişme düzeyinin gerektirdiği yönde daha ileri yetkinleştirme görevini hafifletmez. Ama bu görev, düşmanca müdahale yönündeki bütün girişimleri mahkum edecek ve hatta sosyalizmin bütün karşıtlarını yaralayacak biçimde yerine getirilmelidir.

İki onyılı aşkın süreden beri Macaristan her türlü bozulmadan uzak bir politik sisteme sahiptir. Bugün MSİP sisteme gerektiği gibi önderlik ve yol göstericilik etmektedir. Politik sistemin işlevini gereğince yerine getirmesinden, hükümetin doğru bir politika izlemesinden, toplumun ilerlemesinden halka karşı tümüyle sorumlu olan bizzat Parti'dir. Parti'nin politikasını ve ana görevlerini kongreleri saptar. Parti'nin politikalarına yığın-sal destek, geniş çaplı ideolojik eğitim ve örgütlenme çalışmalarıyla elele gider. Parti, politikalarının Ulusal Meclis, hükümet ve yönetim organları ve aynı zamanda yığın örgütleri tarafından uygulanmasını, bunların içinde çalışan Komünistler aracılığıyla sağlar. Parti ayrıca, Partisiz emekçilerin her düzeyde ve toplumun her alanında politikalarının gerçekleştirilmesine katılmalarını gözetir.

MSİP'nin politikasının bileşen bir parçası olan işçi sınıfı ile öteki sınıflar ve toplum grupları arasındaki bağışıklık sosyalist politik sistemin işleyişi açısından muazzam bir öneme sahiptir. Halk egemenliği için savaşım döneminde Partimiz işçi sınıfı ile emekçi köylülük arasında demokratik bir bağışıklık kurmayı başardı ve bu, sosyalizmde daha da geliştirildi. Bugün işçi sınıfı ile kooperatif köylülüğün bağışıklığı tüm halkın gelişme halindeki sosyalist ulusal birliğinin tabanını oluşturur. Bağışıklıklar politikası, ülkenin ekonomik ve kültürel ilerlemesinde, kamu yaşamının her alanının ilerletilmesinde oynadığı rolün sürekli büyüdüğü aydınlar başta olmak üzere, tüm emekçileri de kapsar.

Tarihsel gelenekler ve sosyalist devletin yükse koşulları sosyalist toplumun politik evrimi üzerinde olduğu gibi, sınıf bağışıklıklarının niteliği ve biçimleri üzerinde de etki yapar. Bu bağışıklıkların bir partinin ya da birkaç partinin faaliyet göstermesi biçiminde somutlanıp somutlanmayacağı sorunu, birçok ülkede geniş ölçüde tartışılan güncel bir konudur. Kurtuluştan sonra Macaristan'da demokratik güçlerin politik bağışıklığı çok-partili bir sistem biçimini aldı. 1949'da sosyalist kuruluşu ilân eden partiler bir Halk Cephesi ⁽¹⁾ oluşturdular. Ancak, Partimizin yukarıda belirttiğimiz politik hataları yüzünden bağışıklık partilerin faaliyetlerinin kapsamının daralması ve ardından da fiilen topyekün ortadan kalkması fazla zaman almadı. Bu doğal olarak Halk

(1) Bu Cephe, 1944'de kurulan Macaristan Ulusal Bağımsızlık Cephesi'ne dayanıyordu. 1954'de, adı Yurtsever Halk Cephesi olarak değiştirildi.

Cephesi'nin gelişmesini engelledi. 1950'lerin ortalarında revizyonist ve milliyetçi öğeler «demokratik sosyalizm» ve «anti-dogmatizm» belgileriyle sahneye çıkarak, Cephe'nin «yenilenme»sini istediler. Bunların amaçları Cephe'yi Komünist Partisi'ne ve sosyalist devlete karşı bir direnme aracı haline getirmekti. Bu, karşı devrimci ayaklanma için politik yıpratma hareketinin bir parçasıydı.

1957'de MSİP'nin girişimi üzerine sendikaların, Gençlik Birliği'nin ve öteki yığın örgütlerinin katılımıyla Yurtsever Halk Cephesi yeniden örgütlendirildi. Parti'nin amacı eski bağlaşıklık partilerin emekçi halkın çıkarlarına bağlı olan üyelerini, aynı zamanda kendi bilimsel, kültürel vb. kamu faaliyetlerini sosyalizmin hizmetine sunmak ve MSİP'yle işbirliği yapmak isteğinde olan Partisiz insanları birleştirmekti. O zamandan bu yana geçen iki onyılıda Cephe'nin faaliyeti, Parti'mizin doğru politikasının ve bütün bağlaşıklık güçlerin işbirliği sayesinde büyük boyutlara ulaştı.

Yurtsever Halk Cephesi bugün Komünistler ile Partisizler arasında sağlam bir bağlaşıklılıktır. Bu, Partisiz yığınları biraraya getiren örgütlerin çalışmalarına Komünistlerin katılmasından daha öte bir şeyi ifade eder. Bu aynı zamanda, Parti organları ve örgütlerinin bağlaşıklarını Parti'nin politikalarını formüle etme çalışmasına çekme çabalarını da dile getirir. Kesinlikle Parti içi konular dışında, bu genel bir uygulama haline gelmiştir. Örneğin MSİP Merkez Komitesi, plenumlarının gündemine ülkenin ekonomik ya da kültürel gelişmesi için planlar koyduğu zaman örgütlerin yöneticileri ve Partisizlerden karar taslaklarının hazırlanmasına ve bunların yerine getirilmesine katılmaları istenir. Merkez Komitesi, Macaristan Bilimler Akademisi'nin yönetici görevlilerini ve sendika, gençlik, kadın vb. örgütlerinin temsilcilerini, düzenlediği toplantılara, çeşitli konferans ve forumlara çağırır. Bunların görüş ve önerileri Parti'nin bu örgütlerin faaliyetlerine ilişkin sorunlar karşısındaki tutumunu belirlemesine yardımcı olur. Bu, öteki Parti organlarında da geçerli bir uygulamadır ve Parti'nin ve toplumumuzun tüm politik sisteminin toplumsal tabanını genişletir. Yığın örgütlerinin özyönetimini artırır ve onlara daha kesin bir sorumluluk duygusu vererek, böylece kamu yaşamının her alanında uyarıcı bir etki yapar.

YHC, sosyalist toplumun ileri götürülmesinden yana olan materyalist ya da dinsel görüş sahibi kişileri biraraya getirir. Sosyalist devlet, bireylerin dinsel duygularına saygı gösterir ve kilisenin serbestçe faaliyette bulunmasını güvence altına alır. Biz devlet ile kilise arasında iyi ilişkiler kurulmasına çalışıyoruz ve bu alanda şimdiden önemli başarılar elde etmiş durumdayız.

Kurtuluştan önce kilise kapitalist ve toprak sahipleri iktidarına yardımcı olmuş, onu korumuş ve a

kilise mensupları, bunun kilisenin özgöreviyle uyuşmadığı inancını taşıdıkları halde, bunların tavrı genel durumu değiştirmede pek etkili olmadı. Ülke kurtarıldıktan sonra halk egemenliğinin öncü gücü olan işçi sınıfı, kapitalist ve toprak sahipleri iktidarını geri getirmeyi amaçlayan politik faaliyetlerde bulunan ve halkın egemenliğine karşı olduklarını dinsel duyguların ardına gizleyen çeşitli karşı-devrimcilerin politik konumlarını güçlendirmeye çalışan kilise mensuplarıyla karşılaştılar. Ancak, işçi sınıfının ülkenin canlandırılması için harcadığı muazzam çabalar kilise mensupları üzerinde de etkili oldu ve bunlar arasında yeni durumda kilisenin konumuna ilişkin görüşleride bir kutuplaşmaya yol açtı.

1945 ilkbaharı, büyük toprak sahiplerinin ve kilisenin topraklarına bunları işleyenler yararına elkonulmasını getiren devrimci bir toprak reformuna tanık oldu. Ve o sıralar Macaristan Katolik kilisesinin başında bulunan Kardinal Mindszenty reformu aforoz ederken, toprak edinenler, reformu «haklı bir hareket» olarak gördüler. Reform aynı zamanda Mindszenty'nin gerici tutumunu sağduyuya aykırı bulan bir çok rahibin de onayını aldı. Bankalar, fabrikalar ve başta kapitalist işletmeler ulusallaştırılırken de kilise gericiliği, yığınları halk egemenliğine karşı harekete geçirmeyi başaramadı.

O sıralar kuruluş halindeki sosyalist sistem karşısındaki tavır farklılıkları kilise içinde çelişkilerin artmasına neden oldu. Sosyalist devletle bağlılık ilişkileri yönündeki eğilim giderek ağır bastı. Protestan kilisesinde aynı gelişme daha uzun süren ve şiddetli sürtüşmeler yaratan Katolik kilisesine oranla daha pürüzsüzce yol aldı.

Bu değişikliğin nedeni, halk egemenliğinin kurulmasının kiliseyi sömürücü sınıfların çıkarlarına hizmet etmekten kurtarmasıydı. Yüksek rütbeliler de içinde olmak üzere bir çok kilise mensubu deneyle tatmin oldular ve sosyalist sistemin halka özgür bir yaşam güvencelediğini, ulusun ilerlemesini gerçekleştirdiğini görüp anladılar. Rahipler de, sosyalist kuruluşu destekleyerek dinsel inanç sahiplerinin ezici çoğunluğunun örneğini izlediler. Değişmenin bir başka nedeni de, Macaristan'ın ve öteki sosyalist ülkelerin pek çok genç kilise mensubu arasında destek ve yakınlık gören şaşmaz bir barış politikası izlemeleriydi.

Ve böylece, içtenlikli politik işbirliği sosyalist devletle kilise arasındaki ilişkilerin ağır basan bir yönü durumuna geldi. Bu işbirliği, öbürlerinin yanı sıra, kilise mensuplarının YHC'nin, Tüm-Macaristan Konseyi de içinde olmak üzere çeşitli organlarına seçilmesinde ve bu organların düzenlediği eylemlere sistemli olarak katılmasında dile gelir. Rahipler parlamento da temsil olunur. Devlet ile kilise arasındaki ilişkilerin normale dönmesi sosyalist kuruluşun yararınadır ve aynı zamanda kilisenin toplumsal konumunun istikrarlılığına katkıda bulunur.

Sosyalist devlet elbette ki bilimsel dünya görüşünü yığınlar arasında yayma görevini bir yana bırakmış değildir. Kilise de kendi payına insanın yaradılışı ve benzeri konulardaki kendi dünya görüşünü öğütlemeyi sürdürüyor. Materyalizm ile din iki ayrı kutuptur ve bunları savunanlar bir ideolojik çatışma içindedirler. Ne var ki bu, politik karşıtlar arasında değil, yeni toplum kuruculuğunda ve barış çabalarında işbirliği yapan insanlar arasındaki bir çatışmadır.

Macaristan'ın politik sisteminin hukuksal temelleri, devletimizin sosyalist bir devlet olduğunu ve burada tüm iktidarın emekçi halka ait olduğunu belirten Anayasa tarafından saptanmıştır. Devlet iktidarının en üst organı Ulusal Meclis'dir ve bu meclisin üyeleri Macaristan Halk Cumhuriyeti Prezidyumu'nu seçerler. Ulusal Meclis hükümetin belli başlı çalışmaları hakkında karar verir ve hükümet ve devlet iktidarının öteki organlarınınca uygulamaya konan ulusal ekonomik planları onaylar.

Sosyalist parlamento yeni toplum kuruculuğunda birleşmiş emekçi halkın yasama kurumudur. O, kapitalist ülkelerin parlamentoları gibi, savaş halindeki sınıfların ya da rakip politik dizilişlerin bir savaş alanı değildir. Burjuva partileri arasındaki parlamento çekişmeleri açık-kapalı bir iktidar kavgasının, çeşitli sermaye grupları arasındaki çıkar çatışmalarının bir yansımasıdır. Oysa, bir sosyalist parlamentoda kararlar, sosyalist toplum kurucuları olarak ortak bir çaba içinde bulunan emekçi halk temsilcileri tarafından alınır ve bu da parlamentonun faaliyet biçimlerini ve yöntemlerini koşullar.

Parlamento çalışmalarının çoğu periyodik oturumlarda gerçekleştirilir, ama parlamento komisyonları da, özellikle tasarıların hazırlanması ve görüşülmesinde, bakanlıkların ve öteki hükümet kurumlarının çalışmalarının denetiminde önemli bir rol oynar. Bu komisyonlar her düzeyden hükümet üyeleri ve bakanlık görevlilerinden hesap sorma yetkisine sahiptirler. Bölgesel ve yerel konseylere yardım, sayıların ortak bir faaliyetidir.

Ulusal Meclis, MHC Prezidyumu ve Bakanlar Konseyi, tabanını yerel konseylelerin oluşturduğu politik sistemimizin en yüksek iktidar organlarıdır. Yerel konseyler ilgi alanlarında devlet iktidarını yürüten en yakın hükümet kurumları ve emekçilerin özyönetim organlarıdır.

Konsey sistemi 1950'de halk egemenliğinin kurulmasından sonra oluşturuldu. Bu sistemi yapılandırırken Sovyetler Birliği Halk Vekilleri Sovyetleri'nin engin deneyimlerinden yararlandık. Nüfusun olabildiğince geniş bir kesimini konseylelerin çalışmalarına, yani Sovyetler Birliği'nde halk yönetimi mekanizmasının bir parçası olan bu konseylelerin çeşitli komisyonlarının faaliyetlerine katılmaya çekmek için özel bir çaba harcadık. Ancak, ilk başlarda bu komisyonlar «kök tutmadı», halkın yerel düzeyde

karar oluşturmaya katılmasının bir biçimi olamadı, bu komisyonların emekçilerle bağları da güçlü değildi. Bu durumun nedenlerinden biri konsey sistemi örgütlenmesinin Macaristan'ın politikalarındaki dogmatik çarpıtmalar dönemine rastlamasıydı. YHC'nin bölgesel komiteleri konseylerin ve konsey komisyonlarının çalışmalarına katılınca dek elverişli koşullar ortaya çıkmadı.

Konsey sistemimizin ayırdedici bir özelliği, dolaylı seçimlerle dolaysız seçimleri birleştirmesidir. Ulusal Meclis sayıtları, köy, kent ve ilçe konseyleri (ilçeler başkent için geçerlidir) dolaysız, genel, eşit ve gizli oyla seçilirler. Budapeşte Konseyi üyeleri ilçe konseyleri tarafından seçilir; bölge konseyleri üyelerini kent ve köy konseyleri, yine gizli oyla seçerler. Bu yöntem üst ve alt konseylerin karşılıklı bağımlılığını güvence altına alır. Söylemeden de anlaşılacağı gibi, üst konseyler alt konseyler üzerinde yetki sınırları dahilinde denetim uygularlar.

Budapeşte Konseyi ve bölge konseyleri, konseylerin işleyişinin yetkinleştirilmesine yardımcı olmak üzere kamu yaşamının ileri gelen kişilerini üyeliğe alma hakkına sahiptirler. Ancak, bu biçimde alınan üyelerin sayısı bu konseylerden herhangi birinin üye toplamının dörtte birini geçemez.

Konseyler devlet planlarının öngördüğü görevleri yerine getirir ve bölgelerinin ilerletilmesi, yerel gereksinmelerin karşılanması için çalışırlar. Bugün konseyler özyönetim organları olarak, başta belediye, genel hizmetler ve kültür alanlarında daha etkindirler. Halktan gelen öneriler uyarınca, yalnızca devlet planında öngörülmüş olmayan bir çok projeyi de yaşama geçiririz: Kentlerde kültür merkezleri, gençlik kulüp odaları, anaokulları, oyun alanları, spor tesisleri ve dinlenme parkları; kırdaki küçük sulama sistemleri, asfalt yollar, vb.

Budapeşte'nin ve bölgelerin geliştirilmesi ve yeniden inşası planlarına göre ana kuruculuk için ve yukarıda belirtilen alanlarda konseylerin yapacakları çalışmalar için gereken fon devlet bütçesinden sağlanır. Konseylerin yönetimindeki bölgelerde bulunan işletme ve kooperatifler harcamalarının bir bölümünü kendileri karşılarlar. Emekçi halkın, konseylerin yetkileri dahilindeki projelerin yapımına periyodik bir biçimde katılmaları gelenek haline almıştır. Konseyler bu katılımı çoğu kez YHC organlarının ve ayrıca yerel Parti örgütlerinin girişimi üzerine, YHC organlarıyla elbirliği yaparak gerçekleştirirler. Gönüllü toplumsal çalışma sosyalist yaşam tarzının önemli bir yönü haline gelmiştir ve sosyalist toplumsal bilincin oluşumunun hızlandırılmasına katkı sağlar. Sayılır ölçüde yardımcı olmaktadır.

Seçim sistemimiz son derece demokratiktir. 18 yaşını dolduran her yurttaş oy hakkına sahiptir. Bir yurttaşın elinden bu hakkı ancak bir mahkeme, o da belirli bir süre için alabilir. Her seçmenin seçilme hakkı var-

dır. Adaylar, YHC komitelerinin düzenlediği seçmen toplantılarında belirlenir. Bu toplantılarda önemli hükümet sorunları ve konseylerin çalışmaları tartışılır. Bu toplantılarda adayları YHC ve ayrıca tek tek kişiler önerir. Böylece seçmenler yalnızca oy verme gününde değil, aday seçiminde de etkin bir yer alırlar. Her seçim bölgesinde herhangi bir temsili organa seçilmek için iki ya da daha fazla aday gösterilebilir.

Parlamento seçimleri için adayların belirlendiği toplantılar genellikle o seçim bölgesinde bulunan büyük işletmelerde yapılır, bu durumda aynı bölgede çalışan öteki işletme ve kurumların delegeleri buraya gelerek toplantıya katılırlar. Gerek genel, gerekse yerel seçimlerde seçmenlerin % 97-98'i sandık başına gittiğine göre, seçimler halkın sosyalist sisteme bağlılığının etkileyici politik gösterileri niteliğinde geçmektedir.

Şimdi de, politik sistemimizin son derece önemli bir kuruluşu olan YHC'nin özgül faaliyetlerinden söz edelim. Seçim kampanyaları Cephe'nin çalışmalarında gurur verici bir yer tutar. Çok sayıda Cephe komitelerinin politik ve kültürel eylemleri, örgütleme, ekonomi ve kültür uzmanlarının konferanslarını, kırsal kesimde oturanların toplantılarını düzenleme vb. gibi gündelik işleri de büyük önem taşımaktadır.

YHC bir yığın hareketidir. Üye örgütlerinin desteğiyle işlemektedir, dolayısıyla da ayrı bir yığın örgütü değildir. Köylerde, kentlerde, bölgelerde, başkentte ve onun ilçelerinde faaliyet gösteren komiteleri aracılığıyla çalışır. Cephe'nin kongresinde seçilen en üst organı Tüm-Macaristan Konseyi'dir. Komşu kentlerde YHC komiteleri, yetkileri çerçevesinde, Komünistlerle Partisizleri birleştirmeyi amaçlayan Cephe'nin politikalarını uygulamaya koyan eş düzeydeki konseylerle, sendika komiteleri ve öteki yığın örgütleriyle sıkı işbirliği yaparlar. YHC hareketi, bünyesinde kooperatif federasyonlarını, ulusal azınlıkların birliklerini, küçük zanaatçı ve tüccarların (bunlar çalışabilir durumdaki nüfusun yaklaşık üçte birini oluşturmaktadır) birliklerini, Bilimsel Bilgiyi Yaygınlaştırma Derneği'ni ve öteki örgütleri toplar.

Sosyalist ülkelerin deneyimi, sendikaların, yeni toplumun kuruluşu başlar başlamaz, hele bunlar işçi sınıfının iktidarı ele geçirmesine etkin olarak katıldılarsa, sosyalist politik sistemin kayda değer bir unsuru olduğunu gösteriyor. Sendikaların ağırlıklı bir politik güç haline gelmiş oldukları sosyalist yola girmiş bulunan ülkelerdeki kapitalizm koşullarında bile durum böyledir. Ve Hitler faşizminin onların faaliyetini dağıtmasına karşın, bunlar kurtuluştan hemen sonra saflarını onardılar, güç topladılar ve yeni toplumun politik yaşamında daha önce hiç sahip olmadıkları bir konuma geçtiler. Sendikaların, işçi sınıfı iktidarı kurulana dek etkili bir güç olmadıkları ülkelerde, sosyalist ülkelerin ilk aşamalarında oynadıkları rol pek büyük değildir. Ancak, bu ülkelerde de sendikaların rolü sürekli büyüme eğilimindedir.

İktidar savaşında Macaristan sendikaları, Komünistler ve sosyal demokratlarla işbirliği yaptılar ve önemli bir politik etmen olduklarını beleyleyerek, derhal sosyalist kuruluşa katıldılar. Ama 1940'ların sonlarıyla 1950'lerin ilk yarısında, bunların konumu da daha önce sözünü ettiğimiz hatalardan etkilendi. O tarihlerde Parti yönetimindeki bir grup Parti'nin bir yığın partisi haline geldiğini, bu nedenle de sendikaların belli başlı işlevlerini üstlenebileceğini, böylece sendikaların faaliyetinin ikincil bir önem taşıması gerektiğini savunuyordu. Bu görüşler dogmatik bir politikanın yansıması olan karşıt etkileri şiddetlendirdi ve politik sistemimizin işleyişini zedeledi. Dolayısıyla, sendikaların işçi sınıfının egemenliğinin kurulmasına ve sosyalist kuruluşun başlatılmasına yaptıkları muazzam katkı, kendi başına bunların toplumsal rollerinin daha da büyümesini güvence altına almaya yetmiyor. Parti ve hükümetin politikasındaki büyük çarpıklıklar, işçi sınıfının ve öteki emekçilerin en geniş örgütü olan sendikaların olağan evrimini önledi.

Karşı devrimin bastırılmasından sonra Parti ve hükümet tarafından alınan önlemler sendikaların rolünü ve kaldırıcılık işlevini geri getirdi. Sendikalar 1956 olaylarının sarstığı politik sistemin pekiştirilmesine büyük ölçüde katkıda bulundular. Bu, sendikaların içinden dogmatik öğretileri ve revizyonist kafa karışıklığını temizlemeyi zorunlu kıldı. Parti bu işte sendikalara çözümleyici biçimde yardım etti.

Bugün sendikalarımız çok yönlü faaliyetler yürütmektedirler. ⁽²⁾ En önemli, sendikaların ulusal kalkınma planlarının hazırlanması ve uygulanmasına, üretim vb. sorunlarının çözülmesine yardım etmeleridir. Sendikalar hükümet organları, ekonomik kurumlar ve işletme yönetimleri üzerinde giderek artan bir denetimde bulunurlar. Bunların çabalarının temelinde işbirliğine ve ortak hedeflere ulaşılmasına yardımcı olmaya gönüllülük yatar. Ne var ki, sendikaların işçi sınıfının ve öteki emekçilerin çıkarlarını temsil etme ve savunma geleneksel işlevleri de her zaman için önemlidir.

Macaristan'ın politik sistemi sayısız başka kurum, örgüt ve halk özyönetim organlarını içerir. Örneğin, konseyler tarafından çeşitli emekçi halk kategorilerinden seçilen halk yargıç yardımcılarının mahkemede profesyonel yargıçlarla birlikte duruşmalara katılması, yargı sisteminin bir özelliğidir. Başkanlarını yine konseylerin seçtiği halk denetleme komiteleri de etkin bir rol oynar. Kamu düzeni yalnız halk polisi tarafından değil, boş saatlerinde gönüllü olarak görev alan işçi birlikleri tarafından da korunur.

Politik sistemimizin kayda değer bir özelliği de, çeşitli kamu faaliyet-

(2) Macaristan'da sendikaların konumu ve rolü için, Bkz. Sandor Gaspar «Gelişmiş Sosyalizmin Kurucuları», BSS, Ocak 1978.

lerine elle tutulur olanaklar sağlamasıdır. Spor derneklerimizin bir milyondan fazla üyesi vardır. Macar Kızılhaç'ı sağlık eğitimi yapar, gönüllü bağışçıların yardımıyla kan bankaları kurar ve üyelerine ilk yardımı öğretir. Kızılhaç uluslararası dayanışmanın öne çıkardığı ödevleri de yerine getirir. İşletmelerde, yerleşim bölgelerinde ve okullardaki 11.000 örgütünün de bir milyon üyeye sahiptir. Bir Bilim ve Teknoloji Dernekleri Birliği'miz vardır (34 dernek, 140.000 üye). Ayrıca çeşitli hobi derneklerine de sahibiz.

Devlet, bütün bu politik olmayan kuruluşların çalışmalarını teşvik ediyor.

Bir politik sistemi değerlendirirken, önce bu sistemin üzerine dayandığı ve ilerlemesine hizmet edeceği toplum düzeninin sağladığı koşullardan yola çıkmak gerekir. Bizim politik sistemimizde iktidar halkın elindedir, sömürü ortadan kaldırılmıştır, herkesin güvence altına alınmış çalışma hakkı vardır ve toplumsal güvensizlik sonsuza değin yok edilmiştir. Sosyalizm halkımızın daha önce hiç görmediği gelişme olanakları sunar. Politik sistemimiz insanın öz yeteneklerinin bayağı ticari sömürsüne olanak tanımaz; bunun yerine, birey kendini geliştirmek ve kültürel değerleri elde etmek için her türlü olanağa sahiptir. Uluslar arasında nefret tohumları saçmaya, ya da savaş kışkırtıcılığına yer yoktur. Halkın çabaları **tümülle barışı korumaya yönelmiştir.**

Toplumumuzun politik sistemi, bütün emekçilerin desteğiyle giderek tüm halkın devleti olma yönünde gelişen ve şimdiden bu yolun kayda değer bir bölümünü katetmiş olan proletarya diktatörlüğü sistemidir. Bu sistem maddi ve kültürel düzeylerin sürekli yükselmesini, gelişmiş bir sosyalist toplumun kurulmasını ve giderek komünizme geçişi sağlar.

Oktobr Devrimi'nin Sınadığı Bir Strateji

ANTI-TEKEL SAVAŞIMINDA PROLETARYANIN SINIF BAĞLAŞIKLIKLARI

Martin Gunnar Knutsen

Norveç Komünist Partisi Başkanı

1917 sonbaharında Petrograd'daki o gecedен – geleceğin rüzgarları-
nın estiği o gecedен – bu yana geçen onca zamandan sonra, insanoğ-
lunun tarihindeki ilk sosyalist devrim olan Büyük Oktobr Devrimi'nin ger-
çek boyutları daha iyi görülüyor. Devrimin güçlü potansiyelinin etkileri
bugün, 20. yüzyılın son çeyreğinde kendilerini işçi sınıfının savaşkanlığı-
nın önüne geçilmez büyümesinde ve devrimci hareketin yaygınlık ve
derinlik kazanmasına elverişli, niteliksel bakımdan yeni koşulların doğu-
şunda gösteriyorlar. Günlük deneyimimiz, Komünist ve İşçi Partileri'nin
1969 Uluslararası Toplantısı tarafından varılan sonucun, yani 1960'ların
sonlarında proletaryanın yürüttüğü güçlü savaşların «temelden toplumsal
değişime, sosyalist devrime ve emekçi halkın öteki kesimleriyle bağla-
şıklık içinde işçi sınıfı iktidarının kurulmasına götürebilecek olan yeni sınıf
savaşlarının ilk işaret fişekleri olduğu» (!) vargısının doğruluğunu kanıt-
lamıştır.

Son onyıllarda dünyadaki ekonomik ve sosyal-politik ortam bir yandan
Rusya'daki sosyalist devrimin yol açtığı ve dünya sosyalizmi ve ulusal
kurtuluş hareketinin başarılarının etkisi altında kapitalizmin derinleşen
genel bunalımı ve öte yandan devrimci, demokratik, anti-tekelci ve anti-
emperyalist güçlerin potansiyellerinin büyümesi koşullarında biçimlen-
miştir. Bu iki koşul ve karşılıklı ilişkili süreç, detantın olumlu etkisi ve
bunu izleyen anti-komünizme dayalı soğuk savaş yanlısı güçlerin konum-
larında zayıflama, meydana çıkıp biçimlenmeleriyle, işçi sınıfının tekelci
egemenliğe karşı barış, demokrasi ve sosyalizm savaşımındaki bağlaşıp-
lıklar stratejisi ve taktiklerine yeni bir bakış getirmeyi olanaklı kılan nes-
nel etmenleri üretmiştir.

Sosyalist devrimin geleceği açısından temel önem taşıyan bu sorunu
çözümleyen, bunun son derece karmaşık ve çok yönlü olduğunu, zira şu
sırada kapitalist dünyada yol almakta olan karmaşık ve çok yönlü top-
lumsal gelişme süreçlerinden kaynaklandığının elbette farkındayız. Bu

(!) Komünist ve İşçi Partileri'nin Uluslararası Toplantısı, Moskova, 1969,
Barış ve Sosyalizm Yayınları, Prag, 1969, s. 24.

nedenle, bu çözümlemenin en başta Norveç Komünist Partisi'nin deneyimine dayandığını belirtmek isterim; Parti'nin görüşü burada, içinde yaşayıp çalıştığımız somut ortamın özgüllüklerini yansıtan belgelerinde yazıldığı gibi sunulmuştur. Ama kendi çizgimizi işler ve uygularken dogal olarak kapitalist ülkelerdeki kardeş partilerin zengin deneyimine ve utkan Oktobr Devrimi ülkesinin, sosyalist yolda ilerleyen bütün öteki devletlerin deneyimine dayanıyoruz.

İşçi sınıfının toplumun öteki kesimlerinden destek görmesinin yakıcı önemi, Marksizm-Leninizm'in kurucularının geliştirdiği anahtar teorik önergelerden biridir. Bu, Oktobr Devrimi deneyiminde ve günümüz devrimci savaşımının pratiğinde sınanmıştır.

Marks, zamanının olaylarını çözümlerken «devrimin seyri, ulusun çoğunluğunu, proletarya ile burjuvazi arasında yalpalayan köylüleri ve küçük burjuvaziyi düzene karşı, sermayenin sultasına karşı ayağa kaldırmadıkça ve onları önderleri olarak proleterlerin peşine takılmaya zorlamadıkça», işçilerin «bir adım bile ileri atamayacakları, burjuva düzeninin kılına bile dokunamayacakları» (2) sonucuna varıyordu.

Marks böylece proletaryanın sınıfsal ve politik bağlaşıklıkları fikrini formüle etti. Bu fikir, yüzyılın dönemecindeki yeni tarihsel koşullarda, «emekçi ve sömürülen halkın dayanık ve geri kesimlerini birleştirme ve yönlendirme»yi işçi sınıfının başlıca görevleri arasında gören Lenin tarafından geliştirildi. (3) Lenin, işçi sınıfının «devrim bayrağını tüm halk için, tüm halk adına ve özgürlüğe gereksinme duyan ve onun için çabalayan bütün sınıfları uyandırmak ve savaşa çekmek amacıyla» yükselteceğini belirtiyordu. (4)

Bugünkü koşullarda proletarya çekirdeğinin çevresinde geniş bir güçler bloku oluşturmanın, birçok ülkede anti-tekelci savaşımın başarısı için yakıcı bir zorunluk haline gelmiş olduğunu söylersek abartmış olmayız. Bu Şili devrimi trajedisinin başlıca derslerinden biri değil midir? 1973'de Halk Birliği Hükümeti'nin düşme nedenlerini çözümlerken Şili'li yoldaşlarımızın vardığı sonuç budur. Şili Komünist Partisi yöneticilerinden Rene Castillo «İşçi sınıfı bağlaşıklarından yalıtıldığı için yenildik» diyordu. Castillo, «Ülkemizde hüküm süren koşullarda, tekelci olmayan çeşitli burjuva gruplarını, özellikle orta ve küçük burjuvaziyi şu ya da bu biçimde kazanarak, geniş orta katmanları işçi sınıfının çevresinde toplamak da zorunluydu» (5), diye yazıyordu. Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Corvalan, 1977 başlarında şöyle diyordu: «Orta katmanların desteğini

(2) Marks ve Engels, Seçme Yapıtlar (üç ciltlik), c. 1, s. 214.

(3) V. I. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 28, s. 466.

(4) Agy., c. 18, s. 112.

(5) Rene Castillo, Devrimin Bin Günü. İlk Eleştirel Çözümleme, «Barış ve Sosyalizm Yayınları», Prag, 1978, s. 22, 16.

büyük ölçüde kazanmamız ve bunun üzerinde daha fazla kafa yormamız gerekiyordu.»⁽⁶⁾

Sınıflar ve sınıflar arasındaki ilişkilerin statik değil, dinamik kategoriler olduğunu görmezden gelemeyiz ve yüzyılımızda devrimci sürecin bir çözümlemesi, her aşamada sınıf güçleri dizilişinin dinamiklerini kesinkes tahmin etmenin kurtuluş hareketinin başarısı için ne denli önemli olduğunu gösterir.

Bolşeviklerin bu yıl 61. yıldönümü kutlanan Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'ne hazırlanmaları ve bunu gerçekleştirmeleri bu yaklaşıma bir örnek oluşturmaktadır. Marksistler o dönemin olaylarına bakarken, Lenin'in 20. yüzyılın başında Rusya'nın özgül koşulları için işlemiş olduğu, yaklaşan devrimde proletaryanın bağlaşıklık taktikleri olmaksızın, Ekim'in etkisinin düşünülmemeyeceği sonucunu zorunlu olarak çıkarırlar.

Lenin'in taktiklerinin özü, otokrasinin direncinin kırılacağı ve burjuvazinin yalpalamalarının etkisizleştirileceği bu devrimin birinci, demokratik aşamasında proletaryanın köylünün çoğunluğunu kazanması yolundaydı. İkinci aşamada ise, yani kırılması gereken burjuvazinin direnci ve üstesinden gelinmesi gereken köylülük ile küçük burjuvazinin yalpalamaları olduğu sosyalist devrimin gelişme sürecinde, proletarya, Lenin'in düşüncesine göre, nüfusun yarı-proleter unsurlarını kendi çevresinde toplamalıydı.⁽⁷⁾ Rus proletaryasının başardığı utkan devrim, Lenin'in taktiklerinin doğruluğunu en iyi biçimde kanıtladı.

Marksist-Leninist partiler, Ekim Devrimi'nden bu yana, proletaryanın bağlaşıklık kurma sorununa yine aynı ölçüde diyalektik bir biçimde eğilmişlerdir. Şu ya da bu Komünist partisinin izlediği politikalar arasında her ülkenin özgül tarihsel durumuna bağ kırılsak, ana eğilimi ayırdedebiliriz. 1920'lerin ortalarına dek başlıca hedef birleşik bir işçi sınıfı cephesi oluşturmaktır. Daha sonra, 1920'lerin sonlarında ve 1930'ların başında birçok kapitalist ülkede ortaya çıkan faşizm tehlikesi, bir anti-faşist halk cephesi kurma zorunluluğunu doğurdu. İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki ortam ise, bir anti-tekelci demokratik cephe – tekellerin iktidarına karşı çıkan tüm toplumsal ve politik güçlerin geniş bir koalisyonu – kurmak için nesnel olanaklar yarattı.

Böyle bir birliğin alایشına elverişli koşullar 1960'ların ortalarında kendini gösterdi. Komünist ve İşçi Partileri'nin 1969 Uluslararası Toplantısı'nın ana belgesinde belirtildiği üzere, «İşçi sınıfı, çiftçiler, kentli orta katmanlar ve aydınların çıkarlarının yakınlaşması ve aynı zamanda büyüyen işbirliği tekelci iktidarın toplumsal dayanaklarını daraltmakta, iç çelişkilerini şiddetlendirmekte ve geniş halk yığınlarının tekellere ve emper-

⁽⁶⁾ Marxism Today, Nisan 1977, s. 107.

⁽⁷⁾ V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 9, s. 100.

yalızme karşı harekete geçirilmesini iletirmektedir.» ⁽⁸⁾ Yedi yıl sonra, 1976 yazında barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme uğrunda çalışmak için en geniş kapsamlı bir politik ve toplumsal güçler cephesi oluşturma sorunu Avrupa Komünist ve İşçi Partileri'nin Berlin Konferansı'nda yoldaşça tartışmanın odak noktası oldu.

Norveç Komünist Partisi de, kardeş partilerin deneyimleri hakkında bilgi aldığımız ve kendi deneyimimizi paylaştığımız Berlin Konferansı'nda etkin bir yer aldı. Biz bu vesileyle, tekelci sermayeye karşı halkın eylem birliği için çalışmanın doğruluğunu ve tekellerin iktidarına karşı ve demokratik haklar için savaşımında yalıtılmanın değil, ama başlaşıkları etkileyip çekme çabalarının önemini vurguladık.

Kapitalist ülkeler Komünist ve İşçi Partileri toplumsal ilerleme için dırmisel önem taşıyan bu sorun üzerinde sürekli ve düzenli olarak çalışıyorlar. Onlar her ülkedeki özgül koşullara uyacak çözümler arıyorlar. En son Parti kongrelerini, üst düzeydeki Parti toplantılarının ve liderlerin konuşmalarının incelenmesi, devrimci değişimin çeşitli aşamalarında Komünistler tarafından araştırılan başlaşıklar sorununun uluslararası Komünist hareketinin dikkat merkezinde bulunduğunu göstermektedir.

Doğal olarak her Parti, savaşımını yürütmek zorunda olduğu somut toplumsal, politik ve ekonomik koşullardan hareket eder. İşçi sınıfının bellibaşlı örgütlerinde reformist tavırların ağır bastığı kimi ülkelerde Komünistler sol politikanın utkusu için çalışmakta ve sol bir yönelim benimseyen liderleri desteklemektedirler. Öteki ülkelerde ise, ana görev, çeşitli nedenlerle sınıf savaşımından hâlâ uzak duran emekçi kesimleri politik yaşama çekmektir. Kimi ülkelerde Komünistlerin hükümete katılması yönünde gerçek bir olanak doğmuştur, bu da politik başlaşıklıklar savaşımında bu partilerin taktik hattını belirlemektedir.

Biz Norveç Komünistleri, kardeş partilerin işçi sınıfı ve bütün öteki emekçilerin birliğini pekiştirme savaşımındaki deneyimini gözönüne alırken, aynı zamanda Norveç'deki özgül sosyal-ekonomik durumun ışığında hareket ediyoruz. Nitekim, Parti'mizin 1973 İlke Programı der ki: Geniş başlaşıklık politikası, bu başlaşıklığın «yerli ve yabancı tekelci sermayenin gerici politikasına hedef olan sınıflara ve toplum kesimlerine dayanması gerektiği» öngörüsünden hareket eder. «Bu başlaşıklık işçileri, balıkçıları, köylüleri ve aydınları, ev kadınlarını, küçük işadamlarını ve halkın öteki emekçi kesimlerini kapsamalıdır.» ⁽⁹⁾

Şu ya da bu partinin devrimci hareketin bu en önemli sorununu ele

⁽⁸⁾ Komünist ve İşçi Partileri'nin Uluslararası Toplantısı, Moskova, 1969, s. 25-26.

⁽⁹⁾ «Prinsipp-program for Norges Kommunistiske Parti», Oslo, 1973, s. 68-69.

alırken izlediği somut taktik ne olursa olsun, sosyalist dünya dışındaki Komünistlerin tüm faaliyetleri Berlin Konferansı'nda formüle edilen tek bir ortak erekten esinlenmektedir; Konferans, Komünistleri, «politikaları ve savunucusu oldukları adalet ve ilerleme ülkeleri, emekçilerin ve halk yığınının en geniş birliğini daha fazla ilerletecek bir güç olacak»⁽¹⁰⁾ biçimde hareket etmeye çağırıyordu.

Norveç Komünist Partisi de dahil her Komünist Partisi'nin proletaryanın bağlaşıklıklarını kurma ve pekiştirme stratejisi büyük ölçüde tüm kapitalist ülkelerde bulunan nesnel önkoşullara sahiptir. Bu partilerin taktik çizgisine bu ülkelerin her birindeki somut durum yol gösterir.

Stratejik etmenler arasında şunları sayabiliriz: Kapitalizmin genel bunalımının sosyal-ekonomik ve politik sonuçları, bilimsel ve teknolojik devrimin burjuva toplumunun toplumsal yapısı üzerindeki etkisi, emperyalizm ile sosyalizm arasında dünya sahnesindeki güçler dengesindeki değişme ve varolan sosyalizmin ideolojik ve politik etkisinin büyümesi. Taktik etmenleri ise, öbürlerinin arasında bunalım çevriminin şiddet derecesi, burada politik güçlerin dizilişi, Komünist Partisi'nin yeri ve rolü ve emekçi halkın örgütlülük derecesi oluşturur.

Devlet-tekelci kapitalizmi ortamında bilimsel ve teknolojik devrim, kapitalist topluma özgü yeni çelişkiler doğuran daha keskin toplumsal uzlaşmazlıkları giderek büyüyen ölçülerde yeniden üretme eğilimi gösterir. Komünist ve İşçi Partileri'nin 1969 Uluslararası Toplantısı'nın Belgesi'nde kaydedildiği gibi sonuç, «yalnızca sermaye ile emek arasındaki çelişkinin büyümesi değil, aynı zamanda ulusun ezici çoğunluğunun çıkarları ile finans oligarşisinin çıkarları arasındaki uzlaşmazlığın da derinleşmesi»-dir.⁽¹¹⁾

Bilimsel ve teknolojik devrim burjuva toplumunun yapısında hissedilir ve hatta kimi zaman niteliksel kaymalar getirmektedir. Bu en başta, ücretli emek ordusunun sürekli büyümesi ve çalışan nüfus içindeki oranının artması olayında görülmektedir; bu ordu, proleterleşme sürecinin hareketlenmesiyle giderek nüfusun çoğunluğunu kucaklamaktadır. Dahası, kapitalist ülkelerde tüm sosyal-politik sürecin daha da gelişmesi açısından canalcı bir önem taşıyan burjuva toplumundaki toplumsal güçlerin yeni baştan gruplaşması etmeninin ana yönü, sanayi proletaryasının sayısında ve net ağırlığındaki artıştır. (En çok gelişmiş kapitalist ülkelerde bu sayı yüzyılın başında 30 milyondur. 1950'de 132 milyona ve 1975'de

(10) «For Peace, Security, Cooperation and Social Progress in Europe» (Avrupa'da Barış, Güvenlik, İşbirliği ve Toplumsal İlerleme Üçerinde), Avrupa Komünist ve İşçi Partileri'nin Konferansı, Berlin, 29-30 Haziran, 1976, s. 22.

(11) Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Toplantısı, Moskova, 1969, s. 19.

209 milyona ulaştı. 1950 ile 1975 arasında bu ordunun çalışan nüfus içindeki oranı % 56,9'dan % 69'a çıktı.)

Ülkemizde işçi sınıfının oranı yukarıdaki ortalama rakamların az-çok altındaysa da aynı eğilimler Norveç'de de gözlenebilir. Nitekim, sanayi nüfusun üçte birini tutmaktadır, ama tüm üretim alanında işçiler tüm ücretle ve maaşla çalışanların en az % 40'ını oluşturur. ⁽¹²⁾

İşçi sınıfı, artı-değerin baş yaratıcısı olması bakımından kapitalist sömürünün başta gelen hedefidir. Ana üretici güç olarak – onun emeği olmaksızın toplum bir gün bile yaşayamaz – işçi sınıfı toplumsal süreçler üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Demek ki, tekelci sermayeye karşı ekonomik ve politik atılımda proletaryayı vurucu güç yapan, yaşamın ta kendisidir.

Çağdaş burjuva toplumunda sınıfsal ve toplumsal güçlerin büyük ölçüde yeniden gruplaşması, sömürünün kurbanı olduklarından kapitalizmin derinleşen bunalımının yükünü taşıma durumunda kalan nüfus kesimlerini hem sayısal, hem de oransal olarak çoğaltır. Nitekim, Norveç'de ücret ve maaşla çalışanların sayısı 1,45 milyondur, yani aktif nüfusun % 84'ü. Geri kalan Norveçlilerin % 15'i küçük toprak sahibi, balıkçı, taksi ve kamyonet sahibi, vb. gibi küçük işadamdır. ⁽¹³⁾

Sonuç olarak, burjuva toplumunda, genel olarak orta katmanlar diye tanımlananlar da içinde, halkın büyük çoğunluğu baş düşmanlarının tekelci sermaye olduğunu giderek daha iyi kavlıyor. Bu da anti-emperyalist savaşımın toplumsal tabanını önemli ölçüde genişletiyor. Proleter olmayan nüfusun gittikçe daha geniş yığınları – küçük çiftçiler, kentlerdeki küçük ve kimi zaman da orta burjuvazi, büro çalışanları ve aydınlar –, işçi sınıfının çevresinde toplanmaya nesnel bir zorunluluk duymaya başlıyorlar, bunun sonucunda işçi sınıfı tekellerin despotluğuna karşı, toplumsal ve ekonomik ilerleme savaşında bağlaşıklar kazanıyor.

Ne var ki, Komünistler işçi sınıfı ile tekelci burjuvazi arasında kalan katmanların son

çıkarlarındaki farklılığı ve ideolojik ilkelerinin istikrarsızlığını gözönünde bulundurmak zorundadırlar. Bununla birlikte, 1969 Toplantısının belirttiği gibi, bizim ana çıkış noktamız genelinde, «birlikten yoksun olmalarına ve burjuva ideolojisine özel yatkınlıklarına karşın, orta katmanların geniş yığınlarının kendi çıkarlarını savunmak için ileri çıkmakta, genel demokratik istemler için savaşa katılmakta ve işçi sınıfıyla eylem birliğinin dirimsel öneminin giderek daha çok bilincine varmakta oldukları» ⁽¹⁴⁾ yolundadır.

⁽¹²⁾ «The Statistical Yearbook» (İstatistik Yıllığı), Oslo, 1977, s. 18.

⁽¹³⁾ Agy., s. 46.

⁽¹⁴⁾ Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Toplantısı, Moskova, 1969, s. 25.

Sayıları azaldığı için köylülüğün, işçi sınıfının bir bağlaştığı olma rolünün giderek ortadan kalkmakta olduğu zaman zaman ileri sürülüyor. Ancak bu görüşü kabul etmek pek zor. Elbette gelişmiş ülkelerde 1970'lerin ortalarında tarımda çalışanların toplam nüfus içindeki oranının sayıca pek az olduğu yadsınamaz (Britanya'da % 1,6, ABD'de % 3,6, FAC'nde % 6,8, Norveç'te % 7,4, Japonya'da % 12,4 ve İtalya'da % 17,2). ⁽¹⁵⁾ Üstelik, örneğin Ortak Pazar ülkelerinde yetkililer, 1980'lerin başlarına dek 10 milyon tarım işçisinden bir 5 milyonunu daha saf dışı bırakarak ⁽¹⁶⁾ bu oranı % 7'ye düşürmeyi planlıyorlar. ⁽¹⁷⁾

Ama, deneyimin gösterdiği gibi, tarım üretiminin büyük tekellerin elinde toplanması süreci yalnızca küçük ve orta çiftçilerin yıkımını hızlandırarak, kırdaki çelişkileri keskinleştirir. Son yıllarda birçok kapitalist ülkenin politik yaşamında boy gösteren kır işçilerinin yaygın grevleri bunun yanıtıdır. Birkaç yıl önce Brüksel'de 100.000 Ortak Pazar çiftçisinin yığınsal gösterisini anımsamak yeter. Ya da Avusturya, Danimarka, FAC ve öteki ülkelerdeki kır işçilerinin büyük ulusal eylemlerini aklınıza getirin. Önemli olan şudur ki, böyleli vesilelerle işçi sınıfıyla eylem birliği çağrıları git-gide daha sık duyulmaktadır.

1970'lerin başında, Norveç'in Avrupa Ekonomik Topluluğu'na girmesine karşı çıkarken, köylüleri bağlaşıklık olarak yanımıza çekmenin önemini kavradık. Köylülerin ve köylü örgütlerinin yığın hareketinde önemli bir yeri vardı ve onlar da tekellere karşı olan güçlerin etkusu için çok şeyler yaptılar, Norveç Ortak Pazar'a güçlü bir biçimde «Hayır!» dedi.

Elbette kapitalizm koşullarında köylülüğün türdeş bir sınıf olamayacağı ve olamadığı her zaman anımsanmalıdır. Köylülüğün önemli bir kesimi politik ilkelere pek hoşlanmaz ve proletarya ile burjuvazi arasında yalpalama eğilimindedir. Bu nedenle, tekellere karşı savaşımında proletaryayla bağlaşıkmaya girecek olanlar en başta tarım işçileri ile küçük çiftçilerdir.

Ama, orta köylü çiftçi de amansız sömürüye hedef durumdadır, bu da, deneyimin göstermiş olduğu gibi, onu işçi sınıfının potansiyel bir bağlaştığı yapar. 1975 ilkbaharında Paris'de toplanan Avrupa Kapitalist Ülkeler Komünist Partileri'nin Tarım Sorunları Üzerine Konferansı'nın Deklarasyonu, bu olguyu gözönünde bulundurarak nüfusun yalnızca en ezilen kesimlerinin (tarım işçileri, küçük çiftçiler ve kiracı çiftçiler) değil, aynı zamanda orta köylülerin de durumunun iyileştirilmesini istedi.

Norveç Komünistleri, geniş küçük burjuva yığınlarını, geleneksel kent

⁽¹⁵⁾ «The Statesman's Year-Book», 1977–1978, 177, s. 119, 594, 973, 1103, 1090; «Statistical Yearbook», Oslo, 1977, s. 17.

⁽¹⁶⁾ «Economie et Politique», Haziran 1969, s. 39.

⁽¹⁷⁾ H. Thomas, «Europe. The Radical Challenge», Londra, 1973, s. 165.

orta katmanlarını yanımıza kazanma olanak ve yollarını incelerken, Lenin'in «burjuvazi ile onun küçük burjuva bağlaşıkları arasındaki ayrılıkları ya da bunların bağlaşıklığının istikrarsızlığı»nı ⁽¹⁸⁾ gözönünde bulundurma öğüdünü hep akılda tutarlar. Lenin'in bu önemli taktik önermesi, bilimsel ve teknolojik devrimin şiddetlendirdiği toplumsal güçlerin ayrışma ve kutuplaşması sürecinin etkisi altında yüzbinlerce küçük ve orta kapitalistin büyük tekellere tümüyle bağımlı hale gelmekte olduğu günümüzde özellikle geçerlidir.

Kentlerdeki küçük ve orta burjuvazinin sosyal-ekonomik durumunda yer alan böylesi köklü bir değişim, onun toplumsal psikolojisini ve politik konumunu da kaçınılmaz olarak etkiler. Tekelci sermayenin yoğunlaşan baskısı bu katmanların hatırı sayılır kesimlerini anti-tekelci cepheye kalmaya iter. Ancak, küçük ya da orta burjuvazinin tekellerden yana saf tutup tutmayacağı ya da onlara karşı çıkıp çıkmayacağı, Komünistlerin de vurguladığı gibi, özgül tarihsel duruma bağlıdır. Bu nedenle Norveç Komünistleri orta katmanları tekelci burjuvazinin gerici etkisinden kurtarmaya çalışırken, bu toplumsal grup ile işçi sınıfının ortak çıkarlara sahip olduğunu olgularla kanıtlayarak gösteriyor ve ancak sıkı bir bağlaşıklığın ve birlikte savaşımın bunların haklı istemlerinin karşılanmasını sağlayabileceğini belirtiyorlar.

Bugün kapitalist toplumun sosyal-ekonomik yapısında aydınların konumu sorununda, bu zümrenin ideolojik ve politik doğrultusu sorununda pek çok yeni yan görülmektedir. Lenin daha tekelci kapitalizmin başlangıç yıllarında, aydınların kaçınılmaz olarak proleterleşeceğini söylemişti. ⁽¹⁹⁾ Ve tekelci devlet kapitalizminin aydınların önemli bir kesimini ücretli işçiye dönüştürerek, bu zümrenin bağımsız konumunu elinden almış olduğu da bir gerçektir.

Özünde varolan nesnel yasalar aracılığıyla bilim adamları ve teknologların toplumsal konumunu işçi sınıfının konumuna yaklaştıran bilimsel ve teknolojik devrim bu süreci daha da şiddetlendirmiştir. Dahası var, uzman isteminde görülen hızlı artış bunların toplumsal bileşimini de değiştirmiştir. Kapitalist ülkelerde günümüzün mühendis ve teknologları yalnızca burjuvazi içinden gelmiyor. Bunların birçoğu orta katmanlardan ve aynı zamanda işçi sınıfı ve köylüler arasından geliyor.

Komünistlerin görüşüne göre, bütün bunlar aydınların, özellikle bilim ve teknoloji alanındaki geniş aydın kesimlerinin tekellere karşı savaşımında işçi sınıfını desteklemeleri için nesnel olanaklar yaratmaktadır. Aydınların ve beyaz yakalı işçilerin hatırı sayılır kesimleri, tekelci etkinin taşıyıcıları oldukları halde, bir yandan burjuva ideolojisinin bunalımı, öte

⁽¹⁸⁾ V. I. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 30, s. 274.

⁽¹⁹⁾ Agy., c. 4, s. 209.

yandan sosyalizmin çekim gücü bunları anti-tekelci, anti-emperyalist savaşıma yönlendirme eğilimindedir. «Kol ve kafa işçilerinin bağlaşması barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme için, üretim, kültürel kurumlar ve haberleşme araçları ağı üzerinde demokratik denetim için kamu eğitiminin halkın çıkarları yönünde geliştirilmesi için savaşta gittikçe daha önemli bir güç oluyor.»⁽²⁰⁾ Bilimin toplumsal süreçler üzerinde durmadan muazzam bir etki yapan bir toplumsal güç haline gelmekte olduğu bir ortamda, aydınların rolünün sürekli arttığını görüp de, böyle bir bağlaşmanın tarihsel önemini kim yadsıyabilir ki?

Sosyal-ekonomik bunalımın büyümesine bağlı olarak tekellerin tırmanan baskısı ve aynı zamanda en saldırgan emperyalist çevrelerin sosyalist dünya karşısında askersel üstünlüğü ele geçirme çabaları ve buna eşlik eden nükleer bir felaket tehlikesi, bu çevrelerin başka ülkelerin içişlerine sürekli karışmaları – tüm bunlar Komünistlerin işçi sınıfının çıkarları doğrultusunda yükselttikleri genel demokratik belgileri, nüfusun öteki kesimlerinden bir çoğu için anlaşılabilir kılan şeylerdir. Bu bakımdan öyle görünüyor ki, Marks ve Engels'in proletaryanın «ulusun yönetici sınıfı»na⁽²¹⁾ dönüşmesi yolundaki öngörüler, artık gerçekleşiyor. Avrupa Komünist ve İşçi Partileri'nin Berlin Konferansı'nın geniş katolik güçlerle ve her mezhepten dinsel inanç sahibi insanlarla diyalog kurma çağrısını tümüyle gerçekçi yapan da budur. Komünistlerin barış ve toplumsal ilerleme ortak davası için gençlik, kadın ve öteki örgütlerle eylem birliğine gidebileceği koşulları yaratan da budur.⁽²²⁾

Norveç Komünistleri, proleter olmayan emekçi halk katmanlarıyla ortak savaşımında bağlaşıklık ilişkileri kurmaya çaba gösterirken, şu aşamada böylesi bir birliğin genel olarak anti-tekelci ve anti-emperyalist birleşik eylemler örsünde dövülerek oluşturulması gerektiğine inanıyorlar. Ayrıca Komünistler uzun erimli gelişmeleri hiç bir zaman unutmamalıdır. Bu nedenle, bazı kısmi istemleri elde etmek için oluşturulan bağlaşıklıkları daha geniş demokratik bağlaşıklıklara doğru genişletmeyi hedef edindik. Bunun köklü toplumsal değişiklikler için tüm ilerici güçler arasında daha geniş bir işbirliği kurulmasına yardımcı olacağını düşünüyoruz.

Biz Norveç Komünistleri, Nisan ayındaki 16. Kongre'mizde böyle bir savaşkan işbirliğine temel olabilecek ve olması gereken bir program hazırladık. Bu programda ekonomik bunalımın sonuçlarının üstesinden gelmek üzere öngörülen önlemler tüm emekçiler tarafından, kapitalist sömürünün tüm kurbanları tarafından benimsenebilir niteliktedir. Bunlar ara-

(20) Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Toplantısı, Moskova, 1969, s. 25.

(21) Marks ve Engels, Seçme Yapıtlar (üç ciltlik), c. 1, s. 124.

(22) Bkz. Avrupa'da Barış, Güvenlik, İşbirliği ve Toplumsal İlerleme için, s. 24.

sında, Norveç'in bunalım nedir bilmeyen sosyalist ülkelerle ticaretinin genişletilmesi ve Norveç ticaretinin Batı Avrupa finans kapitaliyle olan bağlarından kurtarılmasını; tekellerin vergi kaçırmasına karşı savaş ve hükümetin halk sağlığı, sosyal güvenlik ve kültürel gelişmeye daha çok harcama yapmasını; ekonomik yaşamın yönetiminde parlamentoya ve sendikalara daha fazla söz hakkı tanınmasını; bankaların, büyük tersanelerin ve temel sanayilerdeki yabancı mülkiyetin ulusallaştırılmasını sayabiliriz. İstemlerimizden biri de, silâhlanma giderlerinin kısılması, detantı pekiştirme ve derinleştirme yönünde etkin çabalar harcanması ve uluslararası ilişkilerde barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin yaygınlaşmasının ilerletilmesidir.

Demek ki, ortak temel çıkarlara dayanarak, adım adım şu canalcı sorunu bir çözüme ulaştırmaya uğraşıyoruz: Tüm demokratik eğilimlerin geniş demokratik politik bağlaşıklıklar halinde eylem birliği. Bu bağlaşıklıkların amacı yalnızca büyük sermayenin iktidarına son vermek değil, ama aynı zamanda sosyalizm savaşımını sürdürmek için bir taban oluşturabilecek köklü politik ve ekonomik değişiklikleri meydana getirmektir.

Biz demokratik bir bağlaşıklık kurma strateji ve taktiklerimizde, bunun ana gücünün işçi sınıfı olduğu varsayımına dayanarak işgörüürüz. Dolayısıyla, bu strateji ve taktiklerin başarısı, en başta işçi sınıfının birliğini sağlayıp sağlayamayacağıma bağlıdır. Sanayi proletaryasının yanısıra, sürekli büyüyen sayılarda sanayide, dağıtım ve hükümet işletmeleri sisteminde çalışan kol emekçileri dışındaki personelin de işçi sınıfının bileşen bir parçası haline geldiği günümüzde bu görev çok daha önemlidir.

Bu temel görevi ele alırken sürekli olarak kardeş partilerin deneyimine başvuruyoruz, çünkü şu ya da bu biçimde merkezkaç eğilimler hemen hemen bütün kapitalist ülkelerde emekçilere özgü bir özelliktir. Örneğin kimi ülkelerde işçi sınıfının özgül bir müfrezesi sayıları birkaç milyonu bulan yabancı işçilerden oluşmaktadır. Kimi kapitalist ülkelerde egemen sınıflar ırkçı ve milliyetçi belgileri kullanarak, şovenizmi körükleyerek emekçileri bölmeye çalışıyorlar. Kimilerinde ise ulusal bölgeler arasında çelişkiler yaratıyorlar. Sağcı ve aşırı sağcı burjuva partilerinin, işçilerin beyinlerini ideolojik bakımdan yıkamaya ve onları kendi yanlarına çekmeye çabaladıklarını biliyoruz. Kimi işçiler de goşist grupların sözde devrimci belgilerine kapılıyorlar.

Aynı cümleden olmak üzere, şimdiki aşamada bir dizi kapitalist ülkede, toplumsal tabanı proletaryadan oluşan, değil iki, hatta kimi zaman birkaç parti bulunduğu da bir gerçektir. Dolayısıyla, proletaryanın uğraşlarını birleştirme savaşımındaki baş görev Komünistlerle bu partiler, özellikle sosyal demokrat ve sosyalist partiler arasında bağlar kurmak ve bu bağları genişletmek, bu partilerin işbirliği çabalarının önünde dikilen engelleri aşmak ve onları tekellere karşı bağlaşıklığa çekmektir.

Ne ki, farklı ideolojik ve politik konumlara sahip gruplar ve partiler arasında örgütsel birleşme yoluyla eylem birliği sağlama yönünde zaman zaman yapılan girişimlerin şimdiye dek başarılı olamadığını kaydetmek gerekir. Bu girişimler Norveç'te de başarısızlığa uğramıştır. Bu tür bir deneme Norveç işçi sınıfına pahalıya patlamıştır, çünkü başarısızlığın ardından Sosyalist Seçim Bağlaşıklığı üyelerinin yoldaşlık duygularında ve eylem birliği düzeyinde bir düşme görülmüştür.

Bundan şu tartışma götürmez sonucun çıktığına inanıyoruz: Komünistler için bir komünist-sosyalist işbirliğinin temel koşulu, ideolojik kimliklerini ve örgütsel bağımsızlıklarını korumaktır. Bu temel üzerinde, Komünist Partisi'nin konumlarının güçlenmesine bağlı olarak, 1970'lerin ortalarında bazı ülkelerde ve uluslararası planda Komünistler ile sosyal demokratlar ve sosyalistler arasında bağlar kurmak mümkün olabilmektedir.

Burada gelişmeler sosyal demokrat yöneticilerin izleyecekleri yola bağlıdır. Onlar burjuva toplumuyla bütünleşme çabalarında ısrar edecekler mi, yoksa politikalarını yenileyecekler mi? Komünistler doğal olarak onların bu tarihsel ikilemi nasıl çözmeye kalkışacaklarıyla ilgilenmektedirler, zira ancak sosyal demokrasi saflarındaki proleter eğilimin üstün gelmesi halinde gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfı içindeki iki politik akım arasında geniş işbirliği olanakları yaratılabilir; bu işbirliğinin ereği bugün ileri demokratik bir sistem kurmak ve gelecekte ise sosyalist bir toplum inşa etmektir. Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketinin geleceğinin büyük ölçüde bu sürecin yönüne bağlı olacağını hissediyoruz. Biz, 16. Kongre'mizde, sosyal demokratlarla somut konularda, ama elbette ideolojik farklılıklarımızı unutmadan işbirliği yapmaya istekli ve hazır olduğumuzu yineledik. Sağcıların Norveç emekçi halkı üzerinde artan baskısına karşı koymak üzere, solun birliği yeniden kurulmalıdır.

Ancak eylem birliği, Partimizin Sosyal Demokrat İşçi Partisi'ne bağımlı olacağı anlamını çağırıştırmaz. Bu, burjuvazinin işçi sınıfı üzerindeki ideolojik etkisine karşı savaşımlı, en son anti-komünizm dalgasına karşı savaşımlı elden bıraktığımız anlamına da gelmez. Tersine, Eylül ortalarında gazetemiz Friheten için açtığımız bağış kampanyasında belirtildiği gibi, bu büyüyen ideolojik çatışma ortamında Parti'nin etkili silâhı olan Parti basınının önemi daha artmıştır.

Gücümüz, Komünistlerin gücü, toplumsal gelişme sürecinin nesnel olarak yığınları bilimsel sosyalizm ideolojisine ulaştırmakta olduğu gerçeğinden gelir. Bunun kanıtını, bir dizi kapitalist ülkede Komünist partilerinin çetin sınıf savaşlarının ateşinde kazanmış olduğu dev başarılarla görüyoruz. Şimdi sosyalist olmayan tüm dünyada 4,5 milyon Komünist ve İşçi partilerinin adaylarına oy veren 40 milyon kadar seçmen vardır. (Bu demektir ki, her bir Komüniste karşı bize güvenen, destek olan ve bizi izleyen sekiz kişi vardır!) Komünist ve İşçi Partileri 25 devletin en yüksek

yasama organlarında temsil olunmaktadır. Binlerce Komünist her düzeyde yerel organlara seçilmiştir. Komünistler sendikalarda, gençlik, kadın vb. örgütlerinde önemli bir rol oynamaktadırlar.

Reel sosyalizmin deneyimi Komünist partilerinin geniş halk yığınlarını etkileme olanaklarını artırıyor. Ekonomik bunalım nedir tanımayan, yurttaşlarının sürekli büyüyen maddi ve manevi beklentilerine karşılık veren, eşitlik ve adalete dayalı sosyalist toplum, yüzmilyonlarca insana kapitalizmin kendilerini içine düşürdüğü ekonomik ve toplumsal, ideolojik ve ahlaksal çıkmazlardan çıkış yolunu gösteriyor.

Norveç Komünist Partisi'nin 16. Kongresi'nde söz alan konuşmacılar, fikirlerimizin, Komünist fikirlerin tüm dünya çapında başarılar kazandığı ve bağlı bulunduğumuz hareketin dünyanın yeni baştan kurulmasında, kapitalizmden sosyalizme doğru ilerlemede başlıca güç olduğu bir zamanda yaşadığımızı vurguladılar. Delegeler, sosyalizmin şu anda bir dizi ülkede, kapitalizmin sancılarında arınmış bir toplum kurmanın olanaklılığını kesinkes kanıtlayan bir gerçek olduğu bir dünyada yaşadığımızı belirttiler.

Geçen yüzyılın ortalarında Marks, onyıllarca ötesini öngörerek, kapitalist dünyanın yöneticilerini şöyle uyardı: «Tarih yargıçtır, infazcısı da proletarya.»⁽²³⁾ Bugün 20. yüzyılın ikinci yarısında, biz bu yargının tümüyle bilincindeyiz. Bunun infazına altmışbir yıl önce Rus proletaryası tarafından başlandı. Ekim Devrimi'nin başlattığı uğraşı sürdürmek bize düşüyor.

Tekellerin kendi çıkarlarını gözeten politikalarına karşı barış, demokrasi ve sosyalizm için canalcı savaşta şu en büyük tarihsel adaleti gerçekleştirmek isteyen bütün herkes işçi sınıfına katılıyor: Sömürü ve ezgi sistemini ortadan kaldırmak. Kapitalizmin batıp gitmesi ve utkumuzun güvencesi, günümüzde olanaklı kılınmış olan bu özlem ve eylem birliğindedir.

(23) Marks ve Engels, Seçme Yapıtlar, (üç ciltlik), c. 1, s. 501.

Kasım Devrimi'nin Dersleri

Albert Norden

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi Sekreteri ve
Politik Büro Üyesi

Bu yıl Almanya Sosyalist Birlik Partisi ve tüm Demokratik Alman Cumhuriyeti halkı Kasım Devrimi'nin ve Almanya Komünist Partisi'nin kuruluşunun 60. yıldönümünü kutlayacak. Aynı zamanda bir başka anlamlı tarihi, Almanya'da ilk sosyalist işçi-köylü devleti olan Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin 30. yıldönümünü kutlama hazırlıkları da sürüyor.

Emperyalizm ve militarizme karşı Alman işçi sınıfının ilk devrimi olan Kasım devrimi halkımızın tarihinde önde gelen olaylar arasındadır ve Marksist-Leninist Partimiz daha varolduğu ilk andan bu yana bu devrimin derslerini ve deneyimlerini gözönünde tutmuştur. Devrim 3 Kasım 1918'de Kayzer'in temel deniz üssü Kiel'deki denizcileri ile işçilerin silâhlı ayaklanmasıyla başladı. Devrim dalgası bir-iki günde tüm ülkeyi kapladı. 9 Kasım'da Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un yönetimindeki Spartaküs Ligi'nin ve büyük fabrikalardaki atölye işçilerinin çağrısı üzerine yüzbinlerce işçi ve asker Berlin'de genel bir grev ve silâhlı ayaklanma başlattı. Rusya'daki Ekim Devrimi örneğine bakarak her yerde İşçi ve Asker Vekilleri Konseyleri kuruldu, bunlar birçok bölgede gerçek iktidarı ele geçirdiler. Gerici memurlar devlet aygıtından temizlendi, polis ve karşı devrimci askersel birlikler silâhtan arındırıldı ve devrimci işçi ve askerlerden silâhlı birlikler oluşturuldu.

Alman işçi sınıfının bu devrimci eylemi bazı büyük başarılarla taçlandı: Savaş sona erdirildi, monarşi kaldırıldı, Kayzer'in hükümeti alaşağı edildi. Almanya cumhuriyet oldu. Devrimci işçilerin onyıllardır uğrunda savaştıkları demokratik ve toplumsal haklar tanındı. Bunlar arasında toplanma, örgütlenme ve basın özgürlüğü, genel oy hakkı, sekiz saatlik işgünü ve toplu sözleşme hakkı vardı. Tarım emekçileri statüsüne ilişkin gerici oiağanüstü yasalar yürürlükten kaldırıldı. Tüm bunlar Alman tekelleri, junkerler ve militaristlerin iktidarına indirilmiş ağır bir darbeydi.

Kasım Devrimi, Büyük Ekim Devrimi'nin harekete geçirdiği devrimci

(1) SBKP Merkez Komitesi, SSCB Yüksek Sovyeti ve RSFSR Yüksek Sovyeti'nin 2-3 Kasım 1977 tarihinde, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 60. yıldönümünü kutlamak üzere yaptıkları birleşik oturum. Verbatim Raporu.

yığın hareketlerinin zincirleme tepkisinde önemli bir ögeydi. ASBP Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker'in belirttiği gibi, «1918 Kasım devrimi, yalnızca zaman olarak değil anlam olarak da yeni bir çağ açmış olan Oktobur'un birinci yıldönümüyle bağlıdır.» ⁽¹⁾ Kasım devrimi dünyadaki yeni çağın – kapitalizmden sosyalizme geçiş çağının – bir parçasıdır. Daha sonraki olaylar, Oktobur devriminin ve dünyanın ilk işçi-köylü devletinin emekçilerin emperyalizme karşı savaşımı üzerindeki derin etkisini daha bir açıklıkla ortaya serdi. Rusya'da sosyalist devrimin etkisi, Sovyetler Ülkesi'nin iç ve dış karşı devrim saldırılarını geri püskürtmesi Almanya'da devrime güçlü bir itki sağladı. «Gericilikle Ruslar'ın dilinden konuşun!» sözü, 1918 Kasım'ından başlayarak devrimci Alman işçi ve askerlerinin özdeyişi oldu.

Kasım Devrimi genç Sovyet devletinin durumunu hafifletti ve Sovyet hükümetinin, Alman emperyalizminin dayatmış olduğu aşağılayıcı Brest barış anlaşmasını feshetmesine olanak sağladı. Sovyet hükümeti, Lenin'in girişimiyle Alman işçilerine tahıl gönderme biçiminde kardeşçe yardımda bulunmayı önerdi. Ne ki, sosyal demokratların başkanlığındaki hükümet bu yardımı reddetti. Sovyet hükümeti Alman hükümetine, diplomatik ilişkilere can verme ve iki ülke arasında sıkı bir bağlaşıklık kurma önerisi de dahil, birçok barış önerisinde bulundu. Ama bu öneriler de kulakardı edildi ve Sovyet hükümetinin tutumuna saldırılar, karaçalmalar yağdırdı.

Galip emperyalist güçlerin – ABD, Britanya ve Fransa – egemen sınıfları Almanya'da sosyalist bir devrimin etkuya ulaşmasının ve bu devrimin Sovyet Rusya ile bir bağlaşıklığa girmesinin kendileri için ne denli tehlikeli olacağını derhal kavradılar. Almanya gibi sanayi bakımından gelişmiş bir ülkede işçi ve köylülerin iktidara gelmesine izin veremezlerdi. Sosyalizmin Orta Avrupa'da etkuya ulaşmasının Batı, Güney ve Güneydoğu Avrupa'nın öteki kapitalist ülkelerindeki devrimci hareketi körükleyeceğinden de korkuyorlardı. Antant ülkelerinin egemen çevreleri, sınıfsal egemenliklerini koruyup sürdürmek için eski düşmanları Alman emperyalizmini, devrimci işçi ve askerlere karşı savaşında desteklemeye bile hazırdılar. Bu niyetleri, Lahey'deki ABD elçiliğine gönderilen (ve 1918 Kasımında Alman elçiliği tarafından telgrafla Berlin'e iletilen) önergelerde ortaya çıkıyordu: «Antant, ancak Ebert Hükümeti'nin şimdiki biçimiyle varlığını sürdürmesi koşuluyla, yiyecek temini, silâh bırakışması ve barış görüşmeleri konusunda ödün vaadedileceği noktasında hemfikir dir. ... Şayet Ebert hükümetinin yerine Bolşevikler geçerse, vaadedilen tüm ödümler geçersiz sayılacaktır. Bu, Antant'ın silâh bırakışmasını reddetmesi ve istilaya başlaması sonucunu doğuracaktır.» ⁽²⁾

Antant (Ebert hükümetinin Kasım başında ülkeyi terketmesini emrettiği)

(2) Institut für Marxismus-Leninismus beim ZK der SED, ZPA, St. 1/105/1.

Sovyet elçisinin Almanya'ya geri dönmesi halinde bile bu tehditleri sürdürmek için yeterli neden bulacaktı. Başka bir deyişle, Müttefikler açıkta açığa askersel istila tehdidini savuruyorlardı. Bu sırada Almanya'nın sosyal demokrat hükümeti ABD Başkanı'na yiyecek yardımı ve bununla birlikte Almanya'daki varolan düzenin korunması, yani devrimin bastırılması yolunda güvence isteyen bir dilekçe yolladı. Ve emperyalizm Alman devriminin olaylarına son derece kabaca müdahalesini sürdürdü.

Öte yandan sağcı sosyal demokrasi liderlerinin desteğini alan Alman tekelcileri ve junkerlerinin taktikleri, Almanya'da «Bolşevik» ya da «Spartaküs» tehlikesiyle korkuttukları galip güçlerden olabildiğince fazla ödün koparma yönündeydi. Egemen sınıfların etkili temsilcileri devrimci işçi ve askerlerin olası bir utkusundan öylesine korkuyorlardı ki, Batı'nın askersel müdahalesini kabullenmeye bile hazırıldılar. Örneğin, aşağılayıcı Brest antlaşmasını genç Sovyet cumhuriyetine dayatan Orgeneral Max Hoffmann 26 Aralık 1918'de günlüğüne şunları yazmış: «Şu anda Spartaküs hareketini tehlike saymıyorum. Eğer, herşeye karşın, bu adamlar Berlin'de üstünlüğü ele geçirecek olurlarsa, Antant Berlin'i işgal edecektir. İtiraf ederim ki, bu pek çekici bir açılım değil, ama hiç değilse güvenli.» Bu sözler, «yurtseverlik» savlarıyla, aslında ağır basan kendi mülk ve kârlarını koruma arzularını gizlemeye çalışan egemen sınıfların yönetici kadrolarının art niyetliliği ve ikiye bölünmüşlüğüne tanıklık etmektedir.

Alman devrimci işçi ve askerlerinin kahramanca savaşımına karşın, emperyalist burjuvazi egemenliğini elde tutmayı başardı. Ve bunun nedeni, Sosyal Demokrat Partisi'nin (ASDP) ve sendikaların sağcı liderlerinin savaş yıllarında başladıkları sınıfsal ihanet politikasını devrim sırasında da izlemeyi sürdürmeleridir. 1918 Ekiminde ASDP ve sendika liderleri Kayzer hükümetine girerek, monarşinin ve emperyalist devletin yığınların saldırısından korunmasına yardımcı oldular.

Halk ayaklanmasının önünün alınamayacağı açığa çıkınca, sağcı sosyal demokrasi liderleri devrimin dizginlerini ellerine geçirmek ve onu emperyalist sistem için bir tehlike oluşturmayacak «daha sakin» bir kanala yönleltmek için ellerinden ne gelirse yaptılar. ASDP ve ASDP (Almanya Bağımsız Sosyal Demokrat Partisi) liderleri «sosyalist» olduğunu ilân ettikleri ve yığınları şaşırtmak amacıyla, «Halk Temsilcileri Konseyi» diye tanıttıkları bir hükümet kurdular. Bu hükümet bir sosyalist program uygulayacağına söz verdi, ama daha ilk adımları bunun burjuva ve karşı devrimci niteliğini ortaya serdi. 10 Kasım akşamı Halk Temsilcileri Konseyi başkanı Friedrich Ebert ile Kayzer'in Feldmareşali von Hindenburg adına hareket eden General Wilhelm Groener, devrime karşı alınacak önlemler üzerinde anlaşmaya vardılar. Daha sonra 1925'de Groener bu konuda şunları söyledi: «Bağılaşıklığımızın amacı ... devrimin tümüyle bozguna uğratılması, kurulu hükümet düzeninin onarılması, bu hükümet

iktidarının askersel güçle sağlamlaştırılması ve derhal bir Ulusal Meclis toplanmasıydı.» Militaristler bu bağlaşıklık sayesinde devrime karşı saldırılarında sağcı sosyal demokrat liderlerinin desteğini kazandılar.

15 Kasım'da işveren kuruluşlarının temsilcileri, sendikalardaki yöneticilerle bir Merkezi İşbirliği Komisyonu kurmada işbirliği yapmayı kararlaştırdılar; böylelikle sağcı sendika liderleriyle finans kapital arasındaki pazarlık sağlama bağlanmış oldu. Tekelciler bu anlaşmayı kendi hesaplarına bir utku olarak kutladılar, bu da nedensiz değildi. Elektrik sanayiinin büyük şeflerinden Hans von Raumer sonraları şöyle yazdı: «Bütün otoriteler – monarşi, devlet, ordu ve bürokrasi – çökünce, o (komisyon – A. N.) işverenlerle sendikaları biraraya getirerek, iş yaşamını ve sanayiye düzen içinde tutan bir güç yarattı.» Spartaküs Ligi'nin merkez organı «Die Rote Fahne» gazetesi bu anlaşmayı elle tutulur bir biçimde «kapitalistlerin kapitalist sisteme yönelik saldırılar karşısında kendilerini güvenliğe almak için ödemek istedikleri bir sigorta primi,» olarak tanımladı.

Tüm devrim süresi boyunca ASDP ve sendikaların sağcı liderleri tekelcilerin ve militaristlerin sadık savunucusu olarak kaldılar. Demagoji ve anti-komünist koğuşurmalar yoluyla, devrimin başlangıcında ortaya çıkan işçi sınıfının birliğini bozmayı başardılar. İktidar sorunu ve sosyalizme ulaşma yolları konusunda geniş yığınların zihinlerinin karışık olmasından kurnazca yararlandılar ve bu zihin karışıklığını daha da körüklediler.

İşçilerin birçoğu parlamenter demokratik devletin sınıfsal, burjuva niteliğinden habersizdi. Burjuva partileriyle birlikte sağcı sosyal demokrat liderler de işçi sınıfını bir cumhuriyet ilânının devrimin amacına ulaştığı anlamına geleceği fikrine inandırmaya çalıştılar. Ne ki, bunlar uygulamada devlet aygıtının temizlenmesini, silâh tekelleri ve büyük bankaların ekonomik gücünün sınırlandırılmasını önlediler ve silâhlı karşı devrim hazırlıklarını yüreklendirdiler. Konseylerin Birinci Tüm-Almanya Kongresi'nde, Ocak 1919'da burjuva Ulusal Meclisi için seçim yapılması yolunda bir karar aldılar. Devrimi savunmayı ve sürdürmeyi amaçlayan işçi sınıfı eylemlerini denetim altına alma, sindirme ve bastırmada giderek daha başarılı oluyorlardı. Sağcı sosyal demokrat Gustav Noske Ocak 1919'da karakteristik bir anlatımla, bir «av köpeği» (kendi taktığı ad) rolünü oynamaya ve karşı devrimci birliklerin yardımıyla militan Berlin işçilerini ezmeye hazır olduğunu belirtti.

Ocak 1919'da Karl Liebknecht ve Rosa Lüksemburg katledildi. Mart'ta bu yazgının aynısı Almanya Komünist Partisi'nin liderliğini devralan Leo Jogiches'in başına geldi. Aynı zamanda binlerce devrimci işçi karşı devrimci terörün yarattığı kan banyosunda yokedildi. 1919 baharında ana sanayi merkezlerindeki işçiler büyük grevler örgütledikleri ve kimi yerlerde büyük mülkiyetin gerçekten ulusallaştırılması için, işçi Vekilleri Konseyleri ve Üretim Konseyleri hakları için silâhlı savaşım verdikleri zaman

ve Konseyler Bremen ve Münih'de cumhuriyet ilân ettikleri zaman, sağcı sosyal demokrat liderler büyük sermaye militaristlerle bağlaşıklık içinde proletaryaya karşı yeniden kanlı misillemelere giriştiler.

Burjuva Weimar Cumhuriyeti – ki bu tüm onbeş yıllık tarihin verdiği derstir – ancak bir anti-tekel demokrasi olarak başarıya ulaşabilirdi; başka herhangi bir yol onu kaçınılmaz olarak yıkıma götürürdü. Alman Cumhuriyeti'nin geri çekilmekten kaçınmak için, devlet aygıtındaki bütün gerici memurlardan kurtulması, ulusal kaynakları, junker topraklarını, kimya ve enerji ağır sanayilerini ve bankaları halkın eline vermesi, böylece gerici güçleri ekonomik iktidar kaldıraçlarından yoksun bırakması gerekiyordu. Alman Cumhuriyeti'nin yıkımdan kaçınması için Prusya militarizmini, savaş kışkırtıcılarını ve sosyalizmin bütün amansız düşmanlarını tasfiye etmesi gerekiyordu.

Başka bir deyişle, cumhuriyet ancak gericilikle savaşarak ayakta kalabilirdi ve bunun için de ender rastlanır bir tarihsel fırsata sahipti. Ama parlamenter burjuva cumhuriyeti bu fırsatı değerlendirmeyi reddetti. Sağcı sosyal demokrat liderler, egemen sınıflarla özü bakımından anti-komünist bir bağlaşımaya girerek ve devrimin bastırılmasına etkin bir biçimde katılarak ağır bir tarihsel sorumluluğu üstlendiler. Bunların politikası yalnızca Alman halkı için değil, Avrupa'nın öteki halkları için de yıkım getirici sonuçlar doğurdu. Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin Tarihi'nde şöyle deniyor: «Sosyal demokrasinin sağcı liderlerinin oportünist politika ve ideolojisi, Alman işçi sınıfının 1918–1919 Kasım Devrimi'nde devrimin baş sorununu, iktidar sorununu kendi lehine çözmediğinin ana nedenidir. Kasım devrimini bir sosyalist devrime dönüştürme yönündeki bütün çabalar sonuçsuz kaldı. Devrimin niteliği bir burjuva-demokratik devrimi düzeyinde kaldı.» ⁽³⁾ Devlet yönetimi biçiminin değişmesine karşın iktidar ilişkisinde hiç bir temelli değişme olmadı. Burjuva Weimar Cumhuriyeti'nde hüküm süren koşullarda finans kapital, junkerler ve etkisini yitirmemiş olan ordu, sosyal demokrat koalisyon politikası kılıfının altında yavaş yavaş güç toplayarak Almanya'da Nazi diktatörlüğünü kurdu ve İkinci Dünya Savaşı'nı başlattı.

Kasım Devrimi'nde devrimci işçi hareketi reformist politika ve ideolojilerin hakkından gelmeye yetecek denli güçlü değildi. Spartaküs Ligi'si'nin devrimin temel sorununa ilişkin konumunun berraklığı, Liga liderlerinin yorulmaksızın sürdürdükleri devrimci ajitasyon ve bu azimli, amaçlı azınlığın kıyas kabul etmez kahramanlığı, bir devrimci yığın partisinin yokluğunun yerini tutamazdı. Ernst Thälmann bu konuda şunları söyledi. «Alman devriminin trajedisi, bir yanda nesnel bakımdan olgunlaşmış devrimci koşulların varolması ile, öte yanda hedefi açıkça belirlenmiş

⁽³⁾ «Geschichte der Sozialistischen Einheitspartei Deutschlands.» Abriß. Berlin, 1978, s. 39–40.

Bolşevik partisinin yokluğundan gelen Alman proletaryasının öznel güçsüzlüğü arasındaki çelişkide yatar.» ⁽⁴⁾

Bu 1918 Kasım günlerinde burjuvazi ve toprak sahipleri fiilen iktidarın ellerinden kaçmasına karşı bir şey yapmamışlardı. Halkın eylemleri Kayzer'in gerici generallerini yerlerinden söküp atmıştı, bunların lideri Genel Kurmay Başkanı Ludendorff ise kendini İsviçre'ye atmıştı. Prensler sinip kalmışlardı, büyük toprak sahibi junkerler ve ağır sanayi şefleri ise evlerinden çıkmaya korkuyorlardı.

Öte yandan yığınlar her yerde yığınsal gösteriler, grevler düzenliyor, silâhlı savaşıma girişiyorlardı. Ne var ki, savaşımlı sosyalizm yönündeki gerçek ısrarın başarısına götürebilecek bir Marksist örgüt henüz ortaya çıkmamıştı. Oysa daha 1889 Aralığında Engels şöyle yazıyordu: «Belirleyici günde kazanacak denli güçlü olmak için proletarya – ki Marks ve ben bunu 1847'den beri söylüyoruz – bütün ötekilerden farklı ve onlara karşıt ayrı bir parti, bilinçli bir sınıf partisi oluşturmak zorundadır.» ⁽⁵⁾ Ve Rusya'daki Büyük Ekim Devrimi, proletarya devriminin ancak bilimsel dünya görüşüne şaşmazca bağlı bir Marksist-Leninist partinin ustaca önderliği varolursa utkuya ulaşabileceğini inandırıcı bir biçimde göstermiştir.

O günlerde Almanya'da böyle bir parti yoktu. Almanya Komünist Partisi daha sonraları varoldu, ama devrimci savaşların doruğunda, yığınsal bir merkezi vurucu güce gerek duyulduğu sırada yoktu. Haftalarca yüzbinlerce insan Berlin de dahil, kentlerin caddelerine aktı, ama onlara doğru yolu gösterebilecek ve savaşımalarında yönlendirebilecek bir politik örgütten yoksundular.

İktidar sömürücü sınıfların ellerinden kaçtı, ama halk tarafından ele geçirilemedi. Yokluk ve açlık içinde yaşayan işçilerin çoğunluğu, sağ ve merkezi sosyal demokratların yığınların zihinlerini bulandırmak ve onları belirleyici devrimci eylemden alıkoymak için kullandıkları direnmeme belgileriyle aldatıldı. Hükümetin muazzam posterleri «Sosyalizm ilerliyor!» belgilerini haykırıyordu. Oysa perde arkasında, yakında sosyalizme karşı çıkarak devrimci işçilerden kanlı bir öğ alma hareketine girişecek olan sınıftan kopmuş unsurları örgütlüyordu.

Demek ki, Kasım Devrimi'nin deneyimi, yığınlar arasında sağlam kökler salabilecek ve onlara önderlik edebilecek yeni tip bir devrimci proletarya partisi, Lenin'in yarattığı tipte bir parti olmaksızın, iktidar sorununu işçi sınıfı ve bağlaşıklarının lehine çözmenin olanaksız olduğunu ve hele

⁽⁴⁾ Ernst Thaelmann, «Unternehmer und Gewerkschaften in der Weimarer Zeit». «Deutsche Rundschau» içinde, 80 lg., 1954, 5. Kitap, s. 433.

⁽⁵⁾ Friedrich Engels an Gerson Trier, 18 Aralık 1889, Marks/Engels, Yapıtlar, (Alm.) c. 37, s. 326.

sosyalizm yoluna girmenin daha da olanaksız olduğunu apaçık göstermiştir. Böyle bir partinin yaratılması, işçi sınıfı hareketinin tarihsel özgörevini yerine getirme savaşımının can alıcı sorunu, toplumsal ilerleme savaşında bir kaldıraç noktasıdır.

İşçi sınıfı hareketinin en ilerici müfrezeleri, Karl Liebknecht ve Rosa Lüksemburg'un yönetimindeki Spartaküs Ligi ve öteki sol devrimci gruplar Kasım Devrimi'nin alevleri içinde bu dirimsel önemdeki vargıya ulaşırlar. Bu vargı, Almanya'da verilen pek çok sınıf savaşımının deneyimine, Kasım Devrimi'ne ve özellikle de Büyük Oktobur'un örneğine dayanıyordu. 30 Aralık 1918'de Spartaküs Ligi'nin 56 yerel örgütten 127 delegenin katılmasıyla Berlin'de toplanan Tüm-Almanya Konferansı kendisini Almanya Komünist Partisi'nin (AKP) Kuruluş Kongresi olarak ilân etti.

Karl Liebknecht ve Rosa Lüksemburg'un sundukları ana raporlar ve ayrıca Kuruluş Kongresi'nin aldığı kararlar, devrimci Alman Markistlerinin Kasım Devrimi'nin derslerini nasıl da derinlikle öğrenmiş olduklarını, devrimci çağın istemlerini nasıl da kayıtsız şartsız tanıdıklarını ve temel sorunlara ilişkin konumlarının kardeş Bolşevik Partisi'nin konumlarıyla nasıl da tamı tamına çakıştığını gösterdi.

Bu Kongre'de Karl Liebknecht, «proletaryanın çıkarlarını kesin kararlılık ve uzlaşmazlıkla savunan bir parti, özlemleri ve ruhuyla sağlam ve birleşmiş bir parti, ... dünya sosyalist devriminin çıkarlarına uygun düşen açık-seçik bir programa, amaç ve araçlara sahip bir parti» ⁽⁶⁾ oluşturma gereğini belirtti. Rosa Lüksemburg'un hazırladığı AKP Programı'nda Parti, kendisini «her farklı aşamada sonul sosyalizm hedefini ve bütün ulusal sorunlarda dünya proletarya devriminin çıkarlarını savunan ... proletaryanın amacı en açık-seçik olan kesimi» diye tanımlıyordu ⁽⁷⁾ Kuruluş kararında, Parti'nin «başlayan toplumsal devrimi yürütmede güçlü bir alet» olacağı belirtiliyordu. ⁽⁸⁾

Tüm ütopyacı küçük burjuva teorileriyle, sınıflar karşısında tarafsız, soyut sosyalizm anlayışlarıyla tam bir zıtlık içinde olan Program, sosyalist toplumu işçi sınıfının devrimci savaşımının bir ürünü olarak niteliyordu. Program, sosyalizmin özünü ve sosyalizme geçişin karmaşık nesnel koşullarını kavrama konusunda son derece gerçekçiydi.

Alman ve uluslararası işçi sınıfı hareketinin tarihsel deneyiminden yararlanan Program, burjuvazinin, sosyalizme doğru her gerçek adıma, «kutsalların en kutsalı olan kârları»nı tehdit eden tehlikeyi hisseder hissetmez,

⁽⁶⁾ «Protokoll des Gründungsparteitages der Kommunistischen Partei Deutschlands 1918 (30 Aralık 1918 – 1 Ocak 1919).» Berlin, 1972, s. 90.

⁽⁷⁾ Agy., s. 323.

⁽⁸⁾ Agy., s. 92.

şiddetli direnç göstereceği sonucunu çıkardı. Burjuvazi, «işçilerin geri kesimlerini sosyalist öncüye karşı kışkırtacak ... binbir pasif direniş yoluyla her türlü sosyalist önlemi felce uğratacak»tı. «Bu direnişin demir bir yumrukla ve amansız bir enerjiyle adım adım kırılması gerekiyor.» ⁽⁹⁾ Bundan dolayı proletarya diktatörlüğü kaçınılmaz bir zorunluluktur. Toplumun sosyalist dönüşümü ancak işçi sınıfının, emekçi halkın tam politik iktidarının kurulması yoluyla gerçekleştirilebilir. Program, Marks ve Lenin'in öğretilerinin ruhuna tamamen uygun olarak diyordu ki: «birleşik emekçi halk yığınının devrimi yürütmek için tam politik iktidarla böylesine donatılması aslında proletarya diktatörlüğüdür, bu yüzden de gerçek demokrasidir.» ⁽¹⁰⁾

Alman Komünistleri Partilerini kurdukları andan beri işçi sınıfının savaşımını ve Almanya'da kapitalizmden sosyalizme geçişi, Oktobr Devrimi'nin başlattığı dünya devrimci sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak görmüşlerdir. Bu konuma uygun olarak, proletarya egemenliğinin ilk gerçek cisimleşmesi olan Sovyet devletiyle uluslararası dayanışmalarını ilân etmişlerdir. Kuruluş Kongresi AKP'yi kurma kararından hemen sonra, RSFSC'ye bir kutlama mesajı gönderdi.

Kuruluş Kongresi, Alman Komünistlerinin Sovyet devleti ve Lenin'in Partisi karşısındaki tutumunun sınıf dayanışması bildirimleriyle sınırlı kalmadığını gösterdi. Kongre ayrıca, bunların utkan Bolşeviklerin deneyimini Alman işçi sınıfı hareketinin yararına sunma özelemlerini, Leninizm'in daha derin bir anlayışına ulaşma özelemlerini de yansıttı. Örneğin, Rosa Lüksemburg raporunda devlet ve devrim sorunlarını derinliğine inceledi ve bunları Oktobr Devrimi'nin uluslararası önemi sorunuyla, bu devrimin dersleriyle ve ayrıca anti-Sovyetizmin bir oportünizm ve karşı devrim ideolojisi olarak açığa vurulmasıyla bağladı. İşçi ve Asker Vekilleri Konseyleri'nin yaratılmasını devrimin ABC'si sayıyordu: «Rus Bolşeviklerine karaçalındığını duyduğumuz zaman, şu yanıtı vermeyi asla unutmamalıyız: Bu devrimin ABC'sini nereden öğrendiniz? Onu Rus işçilerinden aldınız ...» ⁽¹¹⁾

AKP Kuruluş Kongresi'nin kararları ve AKP liderlerinin ilkeli demeçleri, kongrenin oportünizm ve revizyonizmin bütün biçimleriyle sonul bir kopuşu ifade ettiğini ve Alman Komünistlerinin Leninizm'in tam bilincine varmaya doğru ilk ve kesin adımı attıkları nokta olduğunu gösterdi. Bu, «Alman işçi sınıfı hareketinde bir dönüm noktasıydı. Alman işçi sınıfının bir kez daha açık seçik bir Marksist programa sahip örgütlü bir devrimci öncü müfrezesi olmuştu. AKP, Alman işçi sınıfını iktidara getirme amacıyla yola koyuldu ve bu amacı hiç şaşmaksızın izledi. AKP, Alman işçi

⁽⁹⁾ Agy., s. 318–319.

⁽¹⁰⁾ Agy., s. 319.

⁽¹¹⁾ Agy., s. 205–206.

sınıfı hareketi içindeki oportünizmin neden olduğu bölünmenin üstesinden gelmek ve devrimci bir temel üzerinde işçi sınıfının birliğini sağlamak için yorulmak bilmeden savaşan bir gücün canlı cisimleşmesiydi.» (12)

Alman işçi sınıfının AKP'nin kuruluşundan sonraki tüm başarıları Alman proletaryasının devrimci partisinin faaliyetleriyle bağlıdır; Parti'nin önderliği olmasaydı bu başarılar olanaksız olurdu. AKP'nin kuruluşu, şiddetli sınıf savaşımıyla işçi sınıfı ve bağlaşıklarının utkusuna, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin meydana gelmesine yol açan bir gelişmenin başlangıç noktasıydı.

Nazizmin Sovyetler Birliği ve bağlaşıkları tarafından bozguna uğratılması sayesinde Alman halkı için, 1918'de olduğu gibi, fırsat anı gelip çattı. AKP Almanya tarihinde köklü bir dönüşü gerçekleştirmek üzere yeni olanaklardan nasıl yararlanılabileceğini gösterdi. AKP Başkanı Wilhelm Pieck'in belirttiği gibi, bunun başlıca önkoşulu «1918'de yapılan ve emperyalizmin iktidarının geri gelmesine yardımcı olan temel hataların yinelenmemesidir. ... Savaş kıskırtıcıları sonul olarak ve tümüyle iktidardan uzaklaştırılmalı, devlet aygıtı her boydan gericilerden temizlenmeli ve bunun yerine yeni bir demokratik aygıt konmalıdır. Ama ana ders, Alman işçi sınıfının birliğinin kurulup pekiştirilmesi gereğidir.» (13) Bu çözümleyici kesin vargı özgül politik eylemin tabanını oluşturdu. 1946 Nisanında AKP ve (Otto Grotewohl'un liderliğindeki) ASDP, Marksizm-Leninizm temeli üzerinde birleşerek Alman işçi sınıfının tek devrimci partisini meydana getirdiler: Almanya Sosyalist Birlik Partisi.

Alman Marksist-Leninistleri Kasım Devrimi'nin derslerini anımsayarak, devrim sürecinin ilk aşamasında ana darbeyi tekelci sermayeye ve büyük toprak sahiplerine indirdiler. Erich Honecker şöyle diyor: «Partimiz, işçi sınıfını toplumsal yaşamın bütün alanlarında yol göstericilik edebilme ve köylüler, aydınlar ve kentli orta katmanlarla geniş bir bağlaşıklık oluşturabilme yetisiyle donatmayı baş görev olarak gördü. Yığınlarla kurulan bu sıkı bağ sosyalist devrime yönelmeyi olanaklı kıldı.» (14)

Bu nazik anda Kasım Devrimi'nin dersleri, ASBP'nin politik savaşımı ve teorik çalışması açısından özel bir geçerlilik taşıyordu. Eylül 1948'de Otto Grotewohl ASBP liderlerinin bir konferansına bir rapor sundu. Raporunda iktidar sorununu işçi sınıfı ve bağlaşıklarının lehine sonul olarak çözümleme ve sosyalist yola girmede tam Marksist-Leninist berraklığın ve

(12) «Geschichte der Sozialistischen Einheitspartei Deutschlands.» S. 41.

(13) Wilhelm Pieck: «Der deutsche Imperialismus. Die Lehren aus seiner Entwicklung.» Ders. «Reden und Aufsätze» içinde. Auswahl aus den Jahren 1908–1950, Bd. II, Berlin, 1954, s. 64–65.

(14) Erich Honecker. «Die Aufgaben der Partei bei der weiteren Verwirklichung der Beschlüsse des IX. Parteitages der SED.» Berlin, 1979, s. 8.

devrimci ardıcılığın gerekliliğini vurguluyordu. Diyordu ki: «İktidar, öncüsünün – Partisinin – önderliği altındaki işçi sınıfı tarafından ele geçirilmeden, kimse sosyalizme bazı hileli, dolambaçlı yollardan ulaşılabileceğini sanmasın.» ⁽¹⁵⁾ İşçi sınıfı hareketi tarihinin dersleri, özellikle Kasım Devrimi'nin yenilgisi ve bunun feci sonuçları «amaçladığımız devlet türü hakkında açık seçik bir anlayışı, bunun geleneksel burjuva devletinden bellibaşlı niteliksel farklılıklarının açık seçik bir tanımını» acilen gerekli kılmaktadır. «... Devlet üzerindeki etkinliğimizin yalnızca devletteki komuta konumlarını ele almakla güvence altına alınabileceğini düşlemek ölümcül bir yanılgıdır. ... Ancak geleneksel devletin tepeden tırnağa dönüşüme uğratılması ... yeni egemen ilerici toplumsal güçlerinin iradesinin bir ifadesi» olması gereken «yeni devlet üzerinde kesin etkinliğimizi güvence altına alabilir.» ⁽¹⁶⁾

ASBP, Marksist-Leninist teoriye dayanarak ve Alman ve uluslararası işçi sınıfı hareketinin tarihsel deneyiminden yararlanarak, işçi ve bağlaşıkları'nı DAC'ni oluşturmaya yöneltti. Ve 1949 Ekiminde Alman toprağında proletarya diktatörlüğünün biçimlerinden biri olarak tüm emekçi halkın çıkarlarını dile getiren bir işçi-köylü devleti doğdu.

Kasım Devrimi'nin yenilgisi emperyalist burjuvazinin, faşist egemenlik biçimine öncelik edecek olan Weimar Cumhuriyeti'nin ortaya çıkmasına yol açarken, DAC'nin kurulması bu ülkede işçi sınıfının burjuvazi üzerinde tam etkisini ifade ediyordu. Alman emperyalizmi ağır bir yenilgiye uğradı. Sosyalizm halkımızın tarihinde temelli bir dönüş ve Avrupa'da sınıf güçleri dengesinde köklü bir değişim meydana getirerek Almanya toprağına sonsuza değin yerleşmişti.

Her devrimin odağında yer alan sorun, iktidar sorunu olmuştur, bugün de böyledir, gelecekte de hep böyle kalacaktır. Kasım Devrimi sayesinde Marksizm-Leninizm'in bu gerçeği Alman Komünistlerinin bilincinde derin kök salmıştır ve hiç bir zaman da unutulmayacaktır. Alman emperyalizmiyle daha sonraki her çatışmamızda bu bizim başlıca silâhımız olmuştur. Nazizmden kurtulştan sonra Partimiz, Kasım Devrimi'nin derslerini hep akılda tuttuğu ve şiddetli bir savaşımda işçi sınıfı ve geniş emekçi katmanlarının desteğiyle yeni bir devlet iktidarı kurduğu ve de her zaman Leninizm'in temel fikirlerini yol gösterici aldığı için, emperyalizmi ağır bir bozguna uğratmayı ve ekonomi, devlet ve toplumda işçi sınıfını sonsuza değin egemen konumlara getirmeyi başarabildik. Böylelikle, Almanya tarihinde en köklü devrimi gerçekleştirdik.

Sosyalist gelişmenin otuz yılı Avrupa'nın göbeğinde bir barış ve anti-

⁽¹⁵⁾ Otto Grotewohl, «Dreißig Jahre später. Die Novemberrevolution und die Lehren der Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung.» Berlin, 1950, s. 141.

⁽¹⁶⁾ Agy., s. 116–117.

emperyalist savaşım kalesi, yeni, sosyalist bir Almanya yarattı. Almanya'nın politikası halklar arasında karşılıklı anlayış kurulması davasına hizmet eder. Ülkemizin gelişmesi proletarya diktatörlüğü yoluyla sosyalizmin temellerinin yaratılması ve sosyalist üretim ilişkilerinin utkusundan, ASBP'nin Sekizinci (1971) ve Dokuzuncu (1976) Kongreleri'nin kararları temelinde gelişmiş bir sosyalist toplum kurmaya doğru yol aldı. Emekçi halkın Kasım Devrimi'nde ümit ettiği ve arzuladığı şey – sosyalist bir sistem ve kalıcı bir barış politikası – tüm bunlar ve hatta daha da fazlası; emekçiler için gerçek özgürlük güvenceleri ve olabildiğince geniş haklar, toplumsal, politik ve ekonomik yaşamın her düzeyinde demokrasi ve toplumsal güvenlikle birlikte yeni Almanya'da bir gerçelik oldu. Sosyalist ülküler, koşullar elverdiğince, adım adım gerçeliklerimiz haline geliyor.

Tüm bunlar sınırsız bir çaba gerektiriyordu. Kazandığımız ne varsa, Alman emperyalizmi ve uluslararası emperyalizmle şiddetli sınıf çatışmaları içinde savunulmaları gerekiyordu. Emperyalizm Kasım Devrimi'nde yaptığı gibi, cumhuriyetimizin otuz yıllık varlığı süresince de sürekli olarak karşı devrimin cephaneliğinden alınmış türlü-çeşitli silâhlarla, Alman toprağında sosyalizmin kurulmasını önlemeye, yeni sistemi sakatlayıp yıkmaya çalıştı. Onyıllarca süren diplomatik yalıtılma ve ideolojik saptırma, ekonomik abluka ve sistemli sabotaj yöntemlerinin hepsine baş vuruldu.

Ama sosyalizm Almanya'da sağlam kök salmıştır ve gür bir gelişme içindedir. Sosyalist Alman devletinin Sovyetler Birliği ile kardeşçe bağlaşması ve cumhuriyetimizin sosyalist topluluk ülkeleri arasındaki sağlam yeri, bütün başarılarımızın güvencesi olmuştur. Bu etmenler emperyalizmin eski kozu olan, istila da dahil her türlü askersel baskıyı uygulamaktan alıkonmasında belirleyici olmuştur. İşçi-köylü iktidarı, topluma işçi sınıfının Marksist-Leninist partisinin yolgöstericilik etmesi, gelişmemizin belirleyici dayanağı olmuştur ve olmaya devam edecektir.

DAC'nin katettiği yol ancak Marksist-Leninist partinin önderliği altında işçi sınıfı ve tüm emekçiler kendi yazgılarını kendi ellerine alırlar, emperyalist burjuvazinin iktidarını alaşağı ederler, bu iktidarı geri getirmeyi amaçlayan tüm çabaları kesinkes bozguna uğratır ve toplumun bütün alanlarında sosyalist değişiklikleri ardıcılıkla yaşama geçirirlerse, sosyalizmin bir gerçelik olabileceğini, halkın özgürlük, toplumsal güvenlik ve insanca saygınlık düşlerinin gerçeleşebileceğini göstermiştir.

Savaşım ve Utku Bayrağı

Grigoris Farakos

*Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi
Politik Büro Üyesi*

YKP'nin 10. Kongresi'nin sonuçları ve politik vargıları «Barış ve Sosyalizm Sorunları»nın sayfalarında daha önce ele alınmıştı.* Bu yazı, Kongre'nin Parti Programı'nda yaptığı değişiklikleri inceliyor.

Program Neden Değiştirildi?

Her parti için programının formüle edilmesi ve sürekli yetkinleştirilmesi birincil önem taşıyan bir iştir. Lenin, zamanında şöyle yazıyordu: «Bir parti, bir programa sahip olmadan, olaylar nasıl bir yön alırsa alsın kendi çizgisini izlemeye yetenekli bütünlüklü politik bir organizma olamaz.»⁽¹⁾

Partimiz altmış yıllık tarihi boyunca, Programı'nı geliştirmek ve yetkinleştirmek için ardıcıl bir çaba göstermiştir. Temelde bu (oldukça kısa bir süre içinde üstesinden gelinen bazı sapma ve yanılgılar dışında) ağır basan bir süreç olmuştur. 1974'de, askersel-faşist rejimin çöküşünden birkaç ay önce toplanan Dokuzuncu Parti Kongresi, ana stratejik ve taktik önermeleri ve genel politik çizgisi sınıf savaşımı sınavından yüzakıyla çıkan ve 1978 Mayısındaki 10. Kongre tarafından doğrulanan bir Program kabul etti. Ama bu iki kongre arasındaki dört yılda gerek Yunanistan'da, gerekse dünyada ciddi değişiklikler meydana geldi.

Bu değişikliklerden biri, 1974 Haziranında, ABD güdümlü cuntanın düşmesi ve egemen sınıfların askersel-faşist diktatörlükten burjuva parlamenter demokrasisine geçişiyle ortaya çıktı. İç politikada en başta işçi sınıfı ve genel olarak emekçilerin toplumsal savaşının yükselmesine bağlı olan başka büyük değişiklikler de kaydedildi. Yunanistan'da oluşan güçlü anti-empyralist ve anti-tekelci halk hareketi politik yaşamın her alanında

* Parti Genel Sekreteri Florakis'in, «Yunanistan'ın Politik Yaşamında Önemli Bir Olay» yazısı kastediliyor, BSS, Eylül 1978.

(1) V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 17, s. 280.

silinmez bir iz bırakmaktadır ve ileride bu hareketin etkisinin daha çok güçleneceği muhakkaktır.

Sınıf savaşımının günlük deneyimleri Partimizin işleyip geliştirdiği devrimci strateji ve taktiklerde yansımaktadır ve Parti'nin topyekûn ideolojik ve teorik konseptinin geliştirilmesinde vazgeçilmez bir etmendir. Lenin, işçi sınıfının öncüsü olarak bir devrimci partinin savaşma yeteneğinin «bu öncünün yerine getirdiği politik önderliğin doğruluğu, politik strateji ve taktiklerinin doğruluğu tarafından, geniş yığınların bunların doğru olduğunu kendi deneyimleriyle görmeleri koşuluyla» ⁽²⁾ belirlendiğini belirtiyordu. Partimiz bir yığın deneyim kazanmıştır ve biz strateji ve taktiklerimizin çeşitli yönlerini yetkinleştirmede bundan yararlanmaktayız. Yasal olarak faaliyet gösterdiğimiz ve elimizde daha çok enformasyonun bulunduğu bugün, kollektif teorik çalışmayı ilerletebilecek ve böylelikle toplumsal ve ekonomik yapıdaki değişikliklere daha titiz bir yaklaşım getirebilecek durumdayız.

Uluslararası sahnedeki şu değişikliklerden çıkagelen enformasyon da buna eklenebilir: Güçler dengesinin barış, ilerleme ve sosyalizm lehine sürekli değişmesi – ve bunun yanı sıra emperyalistlerin detant sürecini geri döndürme yönündeki saldırganca girişimleri – ve uluslararası Komünist hareketinin birliğini güçlendirmeye yönelik sürekli çabalar.

Bu gelişmeler, Dokuzuncu Parti Kongresi'nde kabul edilen Program'ın değiştirilmesini hem olanaklı, hem de zorunlu kıldı.

Parti Programı genel olarak günümüz dünyasında, Yunanistan'ın emperyalist sistem içindeki konumunu çözümlüyor ve Yunanistan'da kapitalist gelişmenin ve sosyal-ekonomik koşulların dengeli bir bilimsel değerlendirmesini yapıyor. Kapsamlı bir çözümlemeye dayanarak, bugün Yunanistan'ın sosyalizme geçmek için bütün nesnel maddi önkoşullara sahip bulunduğunu, ancak öznel koşullar için aynı şeyin söylenemeyeceğini belirtiyor. Program ayrıca, temel çelişkinin bir yanda tekelleri oligarşi ve emperyalizm, özellikle ABD emperyalizmi ile, öte yanda bütün öteki toplumsal sınıf ve katmanlar arasındaki çelişki olduğunu vurguluyor.

10. Kongre, bir önceki kongrede benimsenen Parti Programı'nda değişiklik yaparak, onu zenginleştirdi ve daha derin bir anlam kazandırdı. Şimdiki Program, öteki politik belgelerle birlikte, ülkemizin geleceğine ilişkin bilimsellikten uzak burjuva görüşler ve gerek Komünist hareketteki iyi niyetli kimselerden, gerekse «yenileşme»cilerden ya da Marksizm'i toptan revizyondan geçirmeye kalkışan solculardan gelen yanlış «sol» görüşler konusundaki eleştirel yaklaşımımızın etkinliğinin yükselmesine yardımcı olmaktadır.

Bu yazıda birçok temel sorundan yalnızca birkaçını ele alacağız.

(2) Agy., c. 31, s. 25.

Yunan Ekonomisinin Yapısı ve Karakteri

Ülkenin ekonomik düzeyinin tanımlanması, hiç kuşkusuz Parti'nin stratejisini çizmenin zorunlu bir önkoşuludur.

Eski Program Yunanistan'ın bir sanayi-tarım ülkesi haline gelmekte olduğunu söylüyordu. Ama geçen yirmi yıl durumu büyük ölçüde değiştirmiş, yeni bir değerlendirmeyi zorunlu kılmıştır. Son dört yıl süresince özellikle ulusal gelirin büyüklüğü ve yapısında ve nüfusun toplumsal bileşiminde meydana gelen değişiklikler hız, genişlik ve derinlik kazandı.

Bugün tarım gayrisafi ulusal ürünün yarısından azını veriyor. Sanayinin dışsatımdaki oranı 1973'de % 56,7 iken, 1977'de % 64,2'ye çıkmış, bu dönemde tarımın payı % 37,4'den % 29,6'ya düşmüştür. Mavi yakalı ve beyaz yakalı işçiler şimdi ekonomik alanda çalışan nüfusun % 46'sını oluşturuyor, bunun içinde en büyük pay özellikle hızlı bir gelişme gösteren sanayi proletaryasına düşüyor.

10. Kongre, ekonomik büyüme hızına bakarak Yunanistan'ın artık kapitalist bir sanayi-tarım ülkesi olduğu sonucunun çıkarılabileceğini saptadı. Ayrıca, ekonomideki başlıca yapısal bozuklukların giderilememiş olduğu, imalat sanayinin genişlemesinin Yunanistan sanayinin süregen sorununu çözemediği, endüstriyel bakımdan gelişmiş kapitalist ülkelerle arasındaki farkı kapatamadığı gibi, ağır sanayide, özellikle hâlâ başlangıç düzeyinde bulunan makine ve makine parçaları yapımı alanındaki büyük mesafeyi de ortadan kaldıramadığı belirtildi. Ve Kongre, bütün bunlardan dolayı Yunanistan'ın «üretici güçleri orta düzeyde gelişmiş» bir ülke sayılması gerektiğini bildirdi.

Emperyalizm koşullarında eşitsiz ekonomik ve politik gelişme yasasını bulan Lenin'in o tarihte orta kapitalist gelişme düzeyinde bulunan ülkeleri ayırdığı anımsanacaktır. Kapitalist ülkelerin gelişme düzeyleri bir zamanlar geniş teorik tartışma konusuydu ve Komintern'in Altıncı Kongresi (1928) üç tip kapitalist ülkeden söz etmekte ve «orta düzeyde kapitalist gelişmeye sahip ülkeleri (İspanya, Portekiz, Polonya, Macaristan, Balkan ülkeleri, vb. ...)» ikinci tip olarak sınıflandırmaktaydı.

O tarihten bu yana geçen yarım yüzyıldaki köklü değişimler hiç bir ülkeyi eski düzeyinde bırakmadı, ancak biz yine de orta düzeyde gelişmiş bir ülkeler grubundan söz edebiliriz.

Bu konuda Yunanistan klasik bir örnek oluşturmaktadır: Emek verimliliği, Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkelerine göre % 42-44'dür, ama gelişme halindeki ülkelere hatırı sayılır ölçüde yüksektir; sanayinin ulusal gelire katkısı, gelişmiş ülkelerdeki % 47'ye ve gelişme halindeki ülkelere % 15'e karşı, % 33'tür; kişi başına düşen ulusal gelir (1974) gelişmiş ülkelerde ortalama 4.500 dolar, gelişme halindeki ülkelere 320

dolar ve Yunanistan'da yaklaşık 2.500 dolardır. Sosyal-ekonomik gelişme ölçüsü olarak kullanılan öteki göstergeler için de aynı şey fazlasıyla geçerlidir. Yunanistan gelişmiş ve gelişme halindeki kapitalist ülkeler arasında orta bir konuma sahiptir.

Partimiz bütün bunlardan devrimci strateji ve taktiklere ilişkin, bilimsel temele oturan ardıcıl ve kapsamlı sonuçlar çıkarıyor. Ve bu sonuçlar, Yunanistan'ı şu ya da bu biçimde orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülke sayan öteki görüş ve konumlardan temelli olarak farklıdır. Örneğin, «Yunanistan'ın orta derecede gelişmiş bir sanayi-tarım ülkesi haline geldiği»ni savunan revizyonistler bir dizi başka ölçütü, örnek olarak bizim Program'ımızda ağırlıklı vurgulanan yabancı sermayeye, başta ABD tekelci sermayesine ve emperyalizme bağımlılığı önemsemiyorlar. Dahası, revizyonist liderlere bakacak olursak, Yunanistan gelişmiş bir ülkenin bütün özelliklerine sahipmiş, ki bu da onların savlarına göre, sözümona olanca yararlılığıyla Avrupa Ekonomik Topluluğu'na girmemizi zorunlu kılıyormuş. Ama tüm bu savlar halkın NATO'dan çıkılması yönündeki ısrarlı istemlerini özenle görmezden gelmekte ya da küçümsemektedir. ⁽³⁾

Ancak, «orta gelişmişlik» Yunanistan'ın, nasıl ki geçen elli yılda tüm kapitalist dünyadaki gelişmeye karşın gelişmiş kapitalist ülkelere yetişemediyse kapitalizm koşulları altında kısa zamanda bu ülkelere yetişeceği anlamına gelmez. Revizyonist Yunan liderleri bir çelişkinin pençesinde kıvranıyorlar: Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkelerinin tüm özgül gereksinimlerine en iyi yanıt verecek bir model olarak Eurokomünizm'i savunurken, aynı zamanda bunun orta derecede gelişmiş bir ülke olan Yunanistan'a göre bir model olduğunu ileri sürüyorlar. Yunanistan'da kapitalizmin orta bir konumda bulunduğunu kabul etmek, revizyonistlerin AET'ye girmek istekleri ve NATO'dan çıkma istemine karşı çıkmaları ile çelişki içindedir.

Yunanistan gelişmiş bir kapitalist ülke olsaydı da, Partimiz yine NATO ve onun ekonomik dayanağı olan emperyalist AET birliğine üye olmaya karşı çıkardı, çünkü bizim politikamız ülkeyi, Yunanistan'daki tüm hastalıkların ana kaynağı, demokratik ve toplumsal ilerlemenin başlıca engeli olan emperyalist bağımlılıktan kurtarmak için savaştır.

Aynı Devrim Sürecinin İki Aşaması

Ülkenin sosyal-ekonomik yapısının ve emperyalist sistem içindeki konumunun çözümlemesi bizi, Program'a şu canalcı stratejik vargıyı koymaya yöneltti: «Yunanistan sosyalizme iki aşamadan oluşan aynı devrim

⁽³⁾ Bkz. Yunan revizyonistlerinin lideri Babis Drakopoulos'la «Eleftherothypia» gazetesinin röportajı, 23–24 Mayıs 1978.

sürecinden geçerek varacaktır: Birincisi anti-emperyalist, anti-tekelci ve demokratik aşama; ikincisi sosyalist aşama.»

Eski programdan farklı olarak yeni Program'da birinci aşama, ilkin başlangıç aşamasında öngörülen dönüşümlerin büyük bir kısmını kapsayan «yeni demokrasi»nin oluşturduğu iki evreye bölmüyor. 10. Kongre bu iki evre aynı için hiç bir gerekçenin varolmadığına oybirliğiyle karar verdi.

Bu, Yunanistan'ın cunta tarafından yönetildiği ve onu alaşağı etmek için azami güçleri harekete geçirmenin zorunlu olduğu dönemde haklıydı. Komünist Partisi buna dayarak, cuntayı alaşağı etme savaşında diktatörlüğe karşı olan güçlere asgari bir program önerdi. Ama cuntanın yerine nasıl bir rejim getirilmeliydi? Bu soruya asgari program değil, Parti'nin halkın demokratik özlemlerini karşılayan «yeni demokrasi» programı yanıt getiriyordu. «Yeni demokrasi» politikası, bazı güçlerin, önerilen rejime yatkın ya da Komünistlerin yakın hedefini kabullenmeye hazır olmakla birlikte, Parti'nin devrimci anti-emperyalist ve tekelliliğe karşı dönüşümler programını benimsemeye hazır olmadıklarını hesaba katıyordu. Bazı unsurlar bu programı hepten geri çeviriyorlardı. Bu durumda, «yeni demokrasi»den daha geniş bir program getirmek, diktatörlükle doğrudan savaşta bile bütün güçlerin birliğine zarar verirdi.

Bugün artık apaçık ortadadır ki, «yeni demokrasi» evresini zorunlu kılan koşullar ortadan kalkmıştır. Ve bu koşullar yalnızca cunta geçmişe karıştığı için değil, ama aynı zamanda şimdiki otoriter burjuva parlamenter rejiminin niteliği ve uygulamaları yığınların anti-emperyalist, anti-tekelci demokratik değişimin gerekliliğinin bilincine varmalarına yardımcı olduğu için de ortadan kalkmıştır. Tüm demokratik güçler üzerindeki etkisi giderek artan ve bu güçlerin etkin anti-emperyalist ve anti-tekelci konumlara geçmesine yardım eden geniş ve güçlü bir halk hareketinin varolması da eşit derecede önemlidir.

Elbette, Parti politikasının, üzerinde yoğunlaşmasını gerektiren taktik evrelerin zorunluluğunu da dışlayamayız. (Program der ki: «Anti-emperyalist, anti-tekelci demokratik değişiklikler belirli evreler aracılığıyla gerçekleşir»). Ama özel bir «yeni demokrasi» evresinden sözeden maddeyi yerinde bırakmak anti-emperyalist, anti-tekelci demokratik devrimi gerçekleştirme ve bir halk demokrasisi devleti kurma yolundaki stratejik hedefimizin doğru bir biçimde anlaşılmasını önleyen bir zihin karışıklığı yaratmaktan başka bir yarar getirmez. Tüm Parti çalışması bu hedef üzerinde odaklaşmıştır.

Ve böylece, Program'ın ilk stratejik tezi şimdi daha açık ve kesin bir biçimde formüle edilmiş oluyor ve halk demokrasisinin, buna denk düşen iktidar yapısının somut bir çözümlemesi verilmiş oluyor. Özcesi, Parti Programı'nı önemli bir biçimde değiştirdik ve geliştirdik.

Aynı şey, devrimci değişim savaşına şu ya da bu ölçüde katılan güçlerin çözümlenmesi için de fazlasıyla geçerlidir. Yeni Program'da bu konuda herhangi bir yenilik yok, ama bu güçlerin sınıflandırılması daha kesindir ve potansiyel rolleri daha dikkatli bir biçimde tartılmıştır. Buna göre, bu bağlaşıklığın ana itici gücü ve önderi olan işçi sınıfının yanında köylüler, özellikle emekçi köylüler, zanaatçılar, mühendisler, teknisyenler ve üretim alanında çalışan bilim adamları ve öteki orta katmanlar da yer almaktadır. Partimiz öteki güçlerin de – örneğin, doymak bilmez tekellerin baskısı altındaki küçük ve hatta orta işadamları – bir dereceye dek toplumun devrimci yenilenmesi savaşımına çekilebileceğini, ya da her durumda tarafsız bir tutum almaya teşvik edilebileceğini savunuyor. Son olarak, Program, bu sınıf ayrımlarının yanısıra demokrat aydınlar, demokrat fikirli subaylar ve erbaşlar, halkla bağlaşan kilise mensupları, vb. gibi halk kesimleri için toplumsal ve politik olanakları da inceliyor. Gençliğin toplumsal ve politik etkinliğine özel bir ağırlık veriliyor.

Program, toplumun barışçı ya da barışçı olmayan yoldan devrimci yenden kuruluşu sorunu hakkında, Parti'nin gerici güçlerin davranış tarzına bağlı olarak her iki biçimi kullanmaya hazır olması ve halkı hazırlaması gerektiğine ve bir biçimden öbürüne geçebilecek durumda olması gerektiğine işaret ediyor. Bu soruna ilişkin konumumuz Merkez Komitesi Genel Sekreteri Florakis Yoldaş tarafından, 10 Kongre'ye sunduğu raporda çözümlendi ve açıklığa kavuşturuldu. Rapor, önümüzde duran ciddi sorunları yorumlayarak genelleştiriyor, düşmanlarımızın ve bize eleştiri yöneltenlerin silâhlarını ellerinden alıyor ve Komünistlerin güçlü bir yığın hareketi yaratma konusundaki güncel görevlerini belirliyor.

Aynı devrim sürecinin ikinci aşamasına ilişkin sorunlar Program'ın ana bölümü olan «Sosyalizme Geçiş» bölümünde öncekinden daha geniş bir çerçeve içinde inceleniyor. Çünkü sosyalizm halk arasında tartışılan bir sorun haline gelmiştir ve onun hakkında pek çok üstünkörü görüş yaygınlaşmaktadır. Bu yüzden sosyalist fikir ve ülkülerin çekiciliğine kapılan yığınlara reel sosyalizmin deneyimini ve sosyalist kuruluşun yasallıkları hakkında açık-seçik ve kapsamlı bir anlayış kazandırmak zorunludur.

Bu bizi ikinci aşamayla sıkı sıkıya bağlı önemli bir sorunla, yani Partimizin devrimci sürecin canılcı yasallığı olarak proleterya diktatörlüğü konusundaki tavrı sorunuyla karşı karşıya getiriyor. Bu, gerek Kongre öncesi gerekse Kongre sırasındaki tartışmaların, özellikle Program değişiklikleri çevresindeki tartışmaların odak noktasıydı.

YKP'nin Proleterya Diktatörlüğü Konusundaki Tavrı

Partimizin konumu en iyi biçimde, ideolojik sapmalarla savaşımıza kısa bir bakış atarak anlaşılabilir.

20 yıl kadar önce, bazı küçük burjuva kökenli kadrolarımız arasında tohum halinde bir revizyonist eğilim vardı. İlegal çalışma yaşantımızda karşılaştığımız güçlükler ve o zamanki yönetimin illegal Parti kollarını dağıtarak üyelerin geniş sol EDA partisine girmesine neden olan büyük hatası, bu eğilimi büyük ölçüde besledi. Onbeş yıl önce Parti Merkez Komitesi'nde bir fraksiyon halinde hareket eden bir sağ revizyonist grup ortaya çıktı. Bundan beş yıl sonra, Parti'nin faşist cunta tarafından yeralmasına itilmesi üzerine bu grup Merkez Komitesi'nde çoğunluğu ele geçirmeye ve Parti'nin yönünü değiştirerek oportünizm yoluna sürüklemeye kalkıştı. Bu çabasında başarısızlığa uğrayan grup, kendini bir «iç» sözcüğü ekleyerek, Yunanistan Komünist Partisi olarak adlandırmakta devam eden yeni bir «parti» örgütlemeye koyuldu. Partimizin dışarıdan emir aldığını göstermeye yönelik karaçalıcı bir gayretle, Partimizin adının üzerine bir «dış» sözcüğü eklendi. Özcesi, bu grup bunca yıldır sınıf düşmanımızın kullanageldiği bir yalandan yararlanmış oluyordu.

O tarihten beri bu revizyonist grup, yeni tip parti taktiklerinin yanısıra, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerini düzenli olarak terketmeyi sürdürmüş ve çabalarını Partimiz ile savaş üzerinde yoğunlaştırmıştır.

Yaşam bu dönemlere ağır bir sille indirmiştir. İlegalite yıllarında emektar Komünist ve aktivistler YKP'nin çevresinde toplandı ve diktatörlüğe karşı savaşımın ateşleri içinde çelikleşen genç savaşçılar revizyonistlere sırt çevirerek Genç Komünistler Birliği'ne katıldılar. Dokuzuncu Parti Kongresi (1974), YKP'ne yöneltilen yanlış sağcı oportünist revizyonist politikayı şiddetle eleştirdi.

Revizyonistler son dört yılda yığınların gözündeki tüm saygınlıklarını yitirdiler. Daha radikal bir tutum almakta ve sosyalizm ve komünizm ülkülerini özümsemekte olan binlerce genç Yunanlı, Genç Komünistler Birliği'ne giriyor. ⁽⁴⁾ Revizyonistler sendikal hareket içinde özellikle önemsiz bir yer tutmaktadırlar, sendika aktivistlerinin ezici çoğunluğu YKP'nin ardıcıl sınıf politikasına bağlıdır. Öteki yığın örgütlerinde de ve belediye meclislerinde revizyonistlerin etkisi Partimizin etkisine oranla kıyaslanamayacak derecede azdır. Geçen yılki parlamento seçimlerinde sınıf düşmanının «en lütufkâr tavrına» karşın, YKP'ne verilen oy sayısının ancak

(4) Revizyonistlerin yönetimindeki öteki gençlik örgütünün geçen yıl GKB'nden çok daha az üyesi vardı; şöyle böyle beş bin kadar. Aradan geçen zaman zarfında büyük bir kayma oldu ve bu örgütün üye sayısı üç bin dolayına, yani GKB'nin üye sayısının onda birinin altına düştü. Bu örgütün genç işçiler üzerindeki etkisi yok denecek denli azdır; öğrenciler arasındaki etkisi de, son öğrenci birliği seçimlerinde görüldüğü gibi, sürekli azalma halindedir: Öğrenci birliğindeki desteği 1977'ye oranla % 20 düşmüştür.

onda birini elde ederek parlamentoda Partimizin onbir sandalyesine kar-
şılık yalnızca bir sandalye kazanabildiler.

Revizyonist liderler, apaçık bozgunlarına, ciddi ayrılık ve sürtüşmelerine bakmaksızın, «Yunanistan Komünist Partisi» adına sarılıyor ve Partimize karşı «faaliyet»lerini şiddetlendiriyorlar. Anti-Sovyet ve enternasyonalizme karşı kampanyalar kışkırtıyor ve düzenliyorlar. Sosyalizm düşmanı «insan hakları» kampanyasında başı çekiyorlar. Aslına bakacak olursak, YKP'ne, SBKP'ye ve Arjantin Komünist Partisi ile Arjantin Komünistleri'ni destek-leyen tüm öteki Komünist partilerine karşı insafsızca kampanyaları için her vesileden – Arjantin'deki Dünya Futbol Şampiyonası'ndan bile – ya-rarlanıyorlar. Ve elbette ki, böylesi kampanyalara sağ ve aşırı sağın ha-ber organları sahip çıkıyor ve bunları durmadan şişiriyorlar. Revizyonist-ler, niyet ve amaçları ne olursa olsun, egemen sınıfın tam onayıyla, pro-vokasyonlar ve anti-komünizm üzerinde uzmanlaşan bir grup halinde yozlaşmışlardır.

Revizyonist liderler «Eurokomünistler» olduklarını, hatta bu akımı ken-
dilerinin «çıkardıkları»nı savlıyorlar. Biz Yunan Komünistleri içinse bu,
«Eurokomünizm»i mahkum etmek ve yadsımak için ayrı bir nedendir.

Onuncu Parti Kongresi şunu kesinlikle belirtti: «YKP ,Eurokomünizm'
teorisine karşı çıkar.» Kongre aynı zamanda bunun, Parti'nin «Eurokomü-
nizm»i her kardeş partinin kendi ülkesinin devrimci dönüşümü için kendi
yolunu seçme hakkıyla özdeşleştirdiği» anlamına gelmediğini de açıklığa
kavuşturdu. «YKP, ulusal özgüllükleri gereğince dikkate alarak, sosyalist
değişim ve sosyalist kuruluş yol ve biçimlerini aramanın her kardeş parti-
nin yasal hakkı ve ödevi olduğuna inanır.» Yunanistan Komünist Partisi,
Lenin'in devrimin genel yasallıklarına ve komünizmin temel ilkelerine gü-
venme gereğine ilişkin savlarının geçerliliğini sürdürdüğü inancındadır.
Şöyle yazıyordu Lenin: «Komünizmin temel ilkelerinin uygulanması ...
bu ilkeleri belirli özel durumlarda doğru bir biçimde değiştirecek, ulusal
ve ulusal devlet farklılıklarına doğru bir biçimde uyarlayacak ve uygula-
yacaktır.» ⁽⁵⁾ Bu nedenle Programımız kesinlikle, «sosyalizme geçiş, sos-
yalist kuruluş deneyiminin gösterdiği gibi, evrensel geçerliliğini koruyan
genel yasallıklar temelinde ve her ülkenin bu sürece belirli katkılarda
bulunmasıyla gerçekleştirilecektir», diyor.

Yunan revizyonistleri; proletarya diktatörlüğü kavramını yadsıyorlar. On-
lar genel yasallıklara kulak asıyor ve Partimizin devrimci strateji ve tak-
tiklerinin karşısına er ya da geç sosyalizme ulaştıracağını savundukları
«sürekli reform stratejisi»ni çıkarıyorlar.

Bilimsel temele dayanan şu önerme, eskiden olduğu gibi şimdi de

(5) V. I. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 31, s. 92.

Programımızda yer alıyor: «Hangi somut biçime bürünürse bürünsün, sosyalist devlet sınıfsal özü bakımından öteki emekçi halk katmanlarıyla bağlaşıklık içindeki işçi sınıfının devrimci iktidarı, sosyalizmi kurmaya ve savunmaya yetenekli bir iktidar olacaktır. Başka bir deyişle, proletarya diktatörlüğü olacaktır.»

Kongre öncesindeki tartışmalar ve Kongre'deki görüşmeler Partimizin proletarya diktatörlüğünün gerekliliğini ve onun, sosyalizmi kurmaya ve kapitalizmi geri getirme yolundaki kaçınılmaz çabalara karşı korumaya yetenekli bir iktidar olarak sınıfsal özünü oybirliğiyle benimsediğini açık ortaya koymuştur.

Kongre öncesi tartışmaların başında bazı yoldaşlar «proletarya diktatörlüğü» terimi kullanılmaksızın, proletarya iktidarı fikrinin Program'da kalmasını önerdiler. Bu öneri büyük bir çoğunlukla reddedildi ve Marksist-Leninist klasiklerde proletarya iktidarının özünü tanımlamak için kullanılan bu terimin Parti Programı'nda tutulması gerektiği vurgulandı. Kongre'de bu konuda herhangi bir kuşku belirten çıkmadı.

Halkımız birkaç kez sermayenin en gerici güçlerinin faşist diktatörlük sınavlarından geçti; bu sınavların en sonuncusu 1967–1974 tarihleri arasındaki askersel-faşist cuntaydı. Bu doğal olarak «diktatörlük» sözcüğüne karşı bir duygu yaratmıştır. Ama halkımız 1945–1963 döneminde egemen sınıf iktidarının parlamenter biçiminde de, belki de daha fazla acı çekmiştir. Bu dönemde binlerce yiğit savaşçı öldürüldü. Komünistlerin yandaşları sokaklarda kurşunlandı, faşizm eşi görülmek bir şiddet ve terör saltanatı kurdu, binlerce Komünist ve yurtsever uzun yıllar boyunca hapse ve sürgüne, ya da Macronisi ölüm kampında kalmaya mahkum edildi. Yunan halkı, burjuva iktidarının biçimi ne olursa olsun, son çözümlemeye bir diktatörlük, yani azınlık için demokrasi, çoğunluk içinse diktatörlük olduğu yolundaki Marksist tezi anlayıp değerlendirebilir. Halkımız «proletarya diktatörlüğü» teriminin anlam ve sonuçlarını ve çoğunluk için gerçek bir demokrasi, karşı devrimci azınlık içinse bir diktatörlük olacak olan sosyalist iktidarı savunma zorunluluğunu değerlendirebilir.

Onuncu Parti Kongremizin uyandırdığı geniş yankılar revizyonistleri telaşa düşürdü, onlar da şimdi sosyalizmi kurmada iktidarın özü ve sınıfsal karakteri olan proletarya diktatörlüğünü baş hedef seçtiler.

Revizyonistler bunun Yunanistan koşullarında şu nedenlerle geçerli olmadığını ileri sürüyorlar. İlk, «artık 1920'lerin Yunanistan'ında değil; Yunanistan orta derecede gelişmiş bir sanayi-tarım ülkesi haline gelmiştir.» İkinci, «sosyalist düşünceler giderek daha geniş ölçüde benimseniyor ve bu düşünceler doğru bir politikayla halkın ezici çoğunluğunu yanına kazanabilir.» Üçüncüsü, proletarya diktatörlüğüne sarılanlar «işçi

hareketini, bu kavramın etkisi altında kaldığı ölçüde düşük bir role mahkum ediyorlar.» ⁽⁶⁾

Bu bilimsellikten yoksun, anti-Marksist ve anti-Leninist revizyonist «ta-
nitlar»a daha yakından bakalım.

Birincisi, proletarya diktatörlüğünün az ya da çok gelişmiş kapitalist
ölkeler için geçerli olmadığı savı tarihin bütün kanıtlamalarına ters düş-
mektedir. Bugünkü sosyalist topluluğun üyeleri kapitalizmden sosyalizme
farklı gelişme aşamalarında – düşük, orta ve yüksek – geçtiler, ama bü-
tün bu ölkelerde proletarya diktatörlüğünün zorunluluğu ve yapıcılığı
ortaya çıktı.

İkincisi, sosyalist düşüncelerin giderek artan bir destek kazanması bü-
yük ölçüde son derece farklı koşullarda proletarya diktatörlüğünün ge-
çerliliğini sergileyen reel sosyalizmin başarılarından ötürüdür. Proletarya
diktatörlüğü kavramının yalnızca sosyalist fikirlerin geniş bir karşılık bul-
madığı koşullara uygun olduğunu ileri sürmek saçmalıktır. Bizden, prole-
tarya diktatörlüğünün yalnızca çoğunluk sosyalizme karşı olduğu için
zorunlu olduğuna ve bu çoğunluğun sosyalizmi benimsemesi halinde ve
o zaman bu diktatörlüğün gereğinin kendiliğinden ortadan kalkacağına
inanmamız isteniyor. Sanki sosyalist iktidar emekçi halk çoğunluğunun
onayı olmaksızın kurulabilmiş gibi! Oysa biz, proletarya iktidarının an-
cak azınlığa karşı, sömürücü sınıflara ve kalıntılarına karşı, sosyalist kuru-
luşu önlemeye ya da kösteklemeye çalışanlara karşı bir diktatörlük biçi-
minde hareket ettiğini biliyoruz.

Üçüncüsü, «proletarya diktatörlüğü» teriminin işçi sınıfı hareketini ve
Komünistleri halk yığınlarından yalıtılma eğilimi taşıdığı düşüncesi hep-
ten yanlıştır. Uluslararası Komünist hareketinin tarihi ve kendi deneyimi-
miz bunun tam aksini kanıtlıyor. Örnek olarak, Yunanistan'daki son olay-
ları, özellikle 1977 seçimlerini belirtebiliriz. Seçimler bilimsel sosyalizm,
komünizm yanlılarının bu ilkeye bağlı kalan YKP'ne, bu ilkeyi yadsıyan
ve «mahkum eden» revizyonistlerin aldığından on kat daha fazla oy
verdiğini gösterdi. Şayet revizyonistler sosyal demokrat tipte bir parti ku-
rarak bir yığınsal taban elde etmek istiyorlarsa – öyle görünüyor ki on-
ların amacı da budur –, o zaman kimse onları tutarsızlıkla zerrece suç-
layamaz. Ama Yunan politika tarihi, bu ölkede onların istedikleri gibi
yığınsal bir sosyal demokrat partiye göre bir zeminin varolmadığının so-
mut kanıtlarıyla doludur.

★

Onuncu Parti Kongresi'nde devrimci proletarya iktidarının, yani prole-
tarya diktatörlüğünün sosyalizm kuruluşunda bir yasallık olarak oybir-

(6) Drakopoulos'un daha önce sözünü ettiğimiz yazısından alıntı.

liğıyle benimsenmesinin ve Programımızda bu terimin kullanılmasının onaylanmasının hareketimiz için büyük bir önemi olduğunu biliyoruz.

Onuncu Kongre, revizyonizme karşı çıkmakla birlikte solcu gruplardan etkilenen bazı iyi niyetli, ama dar ve dogmatik görüşlere sahip yoldaşların «proletarya diktatörlüğü» teriminin fetişini yapma önerisini geri çevirdi. Bu yoldaşlar proletarya iktidarının yalnız ve yalnız bu terimle tanımlanmasında ısrar ettiler. Onlara göre Program, öteki emekçi halk katmanlarıyla bağlaşma içinde işçi sınıfı iktidarı, ya da sosyalist iktidar, yahut işçi sınıfının devrimci demokrasisinden, vb. söz etmekle «ödün veriyor»muş. Ama Kongre önemli olanın emekçilere proletarya diktatörlüğünün gerçek anlamını göstermek, sosyalizm kuruluşunda proletarya diktatörlüğünün örgütsel, ekonomik, politik, kültürel, ahlaksal, eğitsel, savunmaya ilişkin ve öbür işlevlerini açıklamak olduğunu vurguladı. Bu bir sözcük sorunu değildir, çünkü biz işçi sınıfının devrimci iktidarı için hangi sanı kullanırsak kullanalım, burjuvazi ona saldırılarını hiç bir zaman kesmeyecektir; sorun isimde değil, özdedir.

Kongre, proletarya diktatörlüğünün mantıksal zorunluluğunu açıklarken, devrimci proletarya iktidarının herhangi bir başka özelliğini yoksaymaya neden olmadığını belirtti. Ve uygulamada bu iktidarın yalnız başına proletarya tarafından değil halkın proleter olmayan kesimleriyle bağlaşıklık içinde yürütüleceği gerçeğini de gözden kaçırmamamız gerekir. Bundan ötürü Programımız, «sosyalizm kuruluşunda emekçi halkın devleti işçi sınıfı tarafından yönlendirilecektir» diyor. Ve Kongre bunun, Lenin'in işçi sınıfının iktidarı kimseyle paylaşmayacağı yolundaki savıyla çelişkiye düşmediğini belirtti. Çünkü bu savın odağındaki fikir, proleter devletin en önde gelen görevinin sosyalist üretim ilişkilerinin utkusunu sağlamak olduğunu göstermekti; bunun taşıyıcısı da işçi sınıfıdır. Ancak buradan, işçi sınıfının devlet işlevlerini ve sosyalizm kuruluşunu tek olarak, yalnız başına yerine getirmesi gerektiği sonucu çıkmaz.

Onuncu Kongre şimdi Parti tarihinin, binlerce Komünist ve yandaşının en yüksek özverilerde bulunduğu sonsuz savaşın altmış yıllık tarihinin bir parçasıdır. Bugün Parti'nin bütün üyeleri ve dostları, en başta da kadrolarımız propagandacı ve örgütleyici olarak, halka Partimizin fikirlerini, bu Kongre'nin kararlarını ileterek ve bunların gerçekleştirilmesi işini örgütleyerek yine yığınlarla, emekçi halkla biraradalar.

Ve onların savaşım ve utku bayrağı, öteki Kongre kararlarının yanısıra, halk için demokrasi programı, sosyalizm ve parlak bir gelecek programı olan Parti Programı'dır.

İran'da Rejimin Bunalımı

İraj Iskanderi

*İran Halk Partisi (TUDEH) Merkez Komitesi
Birinci Sekreteri*

İran'da 1978 Ağustos ve Eylül aylarında yığinsal halk hareketleri başladı. Tahran da içinde, 12 kentte sıkıyönetim uygulamasına geçilmesine yol açan bu olaylar, bütün dünyada geniş yorumlara konu oldu. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi yazı kuruluna gönderdikleri mektuplarda, okuyucularımız, bu olayları komünistlerin nasıl değerlendirdikleri konusunda aydınlatılmalarını rica ediyorlar. Yazı Kurulumuz bu istekleri İ. Iskanderi yoldaşa iletti ve kendisiyle Eylül ortalarında aşağıdaki söyleşiyi yaptı.

● **Soru:** İran'da Eylül başlarında gitgide büyüyerek rejimle açık çatışmalara yol açan hareketi, genel karakteriyle nasıl değerlendiriyorsunuz?

● **Yanıt:** İran'da Şah'ın diktatorasına karşı girişilen hareket son birkaç ay içinde durmadan genişliyor ve olağanüstü bir hızla güç kazanıyordu. Bu olgu partimiz için beklenmedik bir şey değildi. Daha bundan üç yıl önce, İran Halk Partisi (TUDEH) Merkez Komitesi Plenumu, ülkede demokratik ve ulusal hareketin hızla gelişmesinin kaçınılmazlığına işaret etmişti. Bu gelişmenin belirtileri, yani gitgide sıklaşan ve büyüyen grevler, üniversite gençliği, aydınlar ve ulusal burjuvazi çevrelerinde artan hoşnutsuzluk, daha o zamanlar göze çarpıyordu.

Bu hareketin şu veya bu somut uğrakta hangi somut biçimi alacağını elbette hiç kimse önceden kestiremez. Ve hareket şimdi belirli bir dinsel görünüm içinde olsa bile, bunu pek de abartmak gerekmez. Gerçekten, İran'da küçük ve orta burjuvaziden kaynaklanan Şii (!) din çevreleri, halkın acılarına seyirci kalamazdı ve kalamadı. Bunlar, tüm halkı, diktatörlüğe karşı savaşıma çağırırdı ve çağırmaya devam ediyor. Bunun sonucu olarak, rejime karşı birleşik ve sıkı dayanışmalı hareketin içinde, bugün artık ülkenin bütün muhalefet elemanlarının birleştiği görülüyor.

Biz şimdiki hareketin ulusal, demokratik ve devrimci bir karakter taşıdığı kanısındayız. Ulusal, halkçı karakterlidir, çünkü yapılan çıkışlara ve gösterilere, en geniş yığınlar, her şeyden önce emekçiler, aynı zamanda küçük burjuvazi ve ulusal burjuvazi temsilcileri katılıyorlar. Demokratiktir, çünkü hareketin başlıca belgisi ülkede demokratik düzenin kurul-

masıdır. Devrimcidir, çünkü halkın kendisinin yapması gereken radikal bir rejim değişimini amaçlamaktadır.

Hareketin daha önce oluşturulmuş tek bir örgüt tarafından yönetilmediğini söylememiz gerekir. Ama halkın hoşnutsuzluğu o kadar büyüktü ki, Şah'ın rejimine karşı savaşıma çağıran belgeler, halkın en geniş katmanları tarafından, bütün demokrasiden yana olanlar, hükümet politikasının sebep olduğu toplumsal ezgi ve yoksulluğa karşı olanlar tarafından benimsendi. Bilindiği üzere, İran'ın dışarıya petrol satışından gelen milyarlık gelirleri, ülkemizde yoksullar ile zenginler arasındaki, uçurumu genişletmekten başka bir şeye yaramıyor. Son yıllarda, erki ellerinde tutan ve emperyalist tekellerle sıkıca bağlı olan bir avuç insan alabildiğine zenginleşti. Öte yandan, halk yığınlarının, emekçilerin mutsuzluğu arttıkça arttı, işsizlik büyük ölçülere ulaştı, köylüler yıkıma uğradılar. Yönetici çevrelerin yaygın yolsuzlukları, yasadışı hareketleri ve erk gücünü kötüye kullanmaları da genel hoşnutsuzluğu körükledi ve körüklüyor. Bütün bunlar ve daha birçok benzeri nedenler, en geniş toplumsal, politik ve ideolojik güçlerin ve grupların katıldıkları şimdiki çıkışların hızını ve ölçülerini artırdı.

Bugün ülkede Şah rejiminin biricik dayanağı ordu ve polistir. Bilindiği gibi, bu güçleri Amerikan danışmanları yönetiyorlar. Bu danışmanların sayısı 40 bini buluyor. Bunların gereksinimleri için yılda 1 milyar dolar kadar para harcanıyor. Son zamanlardaki kanlı olayları ordu ve polis kışkırtıyor. 8 Eylül olayı, resmi verilere göre 100 kadar yurttaşın, resmi olmayan verilere göre 2-3 bin kadar silâhsız insanın öldürüldüğü facia da ordunun ve polisin kışkırtmasıdır. Herkes biliyor ki, gösteriler her türlü taşkınlıktan uzak, normal çıkışlardı; yer yer barikatlar kurulduysa da, bu yalnız ordunun gösteri yapanlara çullanmasından savunma önlemiydi. Fakat ortada öyle belirtiler var ki, bunlar, ordunun rejimi desteklemesinin sonsuz olmayacağını gösteriyor. Nitekim, kimi subay ve erlerin, gösterilere katılanlara ateş açmak istemedikleri durumlar vardır.

● **Soru:** Kapitalist ülkeler basınında, İran'da rejime karşı girişilen şimdiki hareket, daha çok, Şah'ın «çağcıl» politikasına karşı gericilik güçlerinin eylemi olarak, müslüman din adamlarının «katkısız islâmiyet»i geri getirmek üzere körükledikleri, Şah'ın ülkeyi ortaçağdan «çağdaş toplum» düzeyine çıkaracak nitelikteki reformlarına karşı çıktıkları bir hareket olarak gösteriliyor. Siz buna ne dersiniz?

● **Yanıt:** Rejime karşı girişilen şimdiki hareketin dinsel yanını söz konusu edecek olursak, her şeyden önce, Şii din adamlarının, eskiye, ortaçağa dönüşü gerçekleştirmek isteyen bir güç olarak ele alınamayacağını

(1) Şii'lik: İran'da halkın hemen hemen tümünü kapsayan bir müslümanlık mezhebi – Redaktör Notu (R. N.).

söylemeliyiz. Din adamlarının konumu halkın duygularını ancak bir yere kadar yansıtır. Gerçek olan şu ki, dinsel hareket şimdi demokratik ve ulusal güçleri Şah'ın diktacı, ulus düşmanı ve emperyalizm yanlısı rejimine karşı seferber etmede önemli bir rol oynuyor. Bizim de bunu sadece övgüyle karşılamamız gerekir.

Bizim partimiz, halkçı parti olarak, İran halkının büyük çoğunluğu arasında derin kökleri olan dinsel inanç ve duygulara hep saygı gösterdi ve gösteriyor. İran Halk Partisi demokratik partidir. Biz, bundan ötürü, bütün demokratik güçlerle, bu arada sözkonusu din çevreleriyle bağlaşımdan yanayız. Din çevresi yönetmenlerinden biri olan Humeyni ve benzerleri, anti-emperyalist konumda yer alarak, Şah rejiminin halk düşmanı, islâmiyet düşmanı olduğunu söylüyorlarsa, alaşağı edilmesini istiyorlarsa, biz bunu olumlu bir çıkış sayıyoruz. Bu elbette din çevresi yöneticileriyle her konuda oйдаş olduğumuz anlamına gelmez. Ama gerçekçi olalım. Eğer ortada teokratik devlete dönüş sözkonusu ediliyorsa, o zaman iş değişir. Ama, yanılmıyorsak, İran'ın dinsel çevre yöneticileri hiç bir zaman böyle bir şey istemiş, böyle bir çağrıda bulunmuş değildirlir. Örneğin, Madarî (yine İran din çevresinin tanınmış yönetmenlerinden biri), 1906 Anayasası'nın yeniden canlandırılması isteğinde direniyor. Hemen söyleyelim ki, bu genel hatlarıyla demokratik bir anayasadır, ve ancak Şah vaktiyle buna el atmış ülkede tekbaşlı iktidarın kurulmasına yol açan değişiklikler yapmıştır. Bu nedenle, 1906 Anayasası'nın diriltilmesi isteği hiç de gerici bir belgi değildir.

Bilindiği gibi, son yıllarda, Şah ve kendi hükümeti, kendilerine karşı halk çıkışlarının tüm sorumluluğunu sözümona islâm marksistleri'ne ⁽²⁾ yüklemeye kalktılar. Bu terimi, diktatörlüğe karşı girişilen harekette bölünmeler yaratma aracı olarak, hem Marksizm'e, hem din çevrelerine saldırabilmek için, kendileri uydurdular. Şah, hükümet ve gizli polis örgütü Savak, durmadan şunu tekrarlıyorlar: «Dinsel hareket ile İHP işbirliği yapamazlar, çünkü Marksizm ve islâmiyet bağdaşır şeyler değildir.» Evet, gerçekten de aramızda resmi bir işbirliği yok. Biz sadece şimdiki rejime karşı girişilen bir harekete ayrı ayrı katılır durumdayız. Ama rejimin bu propagandası, doğrudan doğruya bize, komünistlere, Halk Partisi'ne karşı oldukları anlamındadır.

Eğer rejime karşı girişilen şimdiki hareket sırf dinsel olsaydı, Şah, katıksız dinsel istemleri yerine getirebilir ve böylelikle halkın hoşnutsuzlu-

(2) İran'da, solcu «kent partizanları» hareketiyle bağlı ve «halk savaşıçıları» adını kendileri benimsemiş bir islâm grubu vardı. Şah «islâm marksistleri» terimini işte bunlar için uydurdu. Oysa bu «halk savaşıçıları»nın kendileri, Marksizm'de kabul ettikleri olumlu öğeler bulunduğunu söyledikleri halde, Marksist sayılmak istemediklerini her fırsatta belirtmişlerdir.

ğunu yatıştırmaya çalışırdı. Ama gerçekte, politik hareket, tüm halkça ileri sürülen politik istekler, yani diktatörlüğün varlığına son verilmesi ve demokratik rejim kurulması istekleri sözkonusudur.

● **Soru:** Rejime karşı çıkan daha başka güçler var mı?

● **Yanıt:** Bu her şeyden önce bir Ulusal Cephe, milliyetçi ve demokratik konumlarda yer alan birçok politik partiyi birleştirme cephesidir. Bu cepheye katılanlar Musaddık'ın ⁽³⁾ yolunu sürdürmek isteyenlerdir. Hepsi de Şah'ın diktasına karşı çıkıyor, anayasal özgürlüklerin canlandırılmasını, genel seçim hukukuna dayalı bir kurucu meclis toplanmasını, serbest seçimler sonucu olacak bir demokratik hükümetin işbaşına getirilmesini istiyorlar. Bunlar kıralcılığa karşı olduklarını resmen söylemiyor, ama hissettiriyorlar. Bir istekleri de petrol üretiminin sınırlandırılması, ülkenin yeraltı zenginliklerinin hoyratça çarçur edilmesinden kaçınılmasıdır. Bunlar toplumsal bileşimleri bakımından öncelikle küçük burjuvazinin temsilcileridir. Ulusal Cephe'nin aydınlar arasında, özellikle üniversite öğrencileri arasında kayda değer bir etkisi vardır.

Bundan başka, Şah rejimine karşı, Amerikancı eylem adamlarından oluşan bir gerici muhalefet oluşmuş bulunuyor. Bunlar, ülkedeki bunalımın Birleşik Amerika için, Büyük Britanya için, bu iki ülkede ve diğer emperyalist ülkelerdeki tekellerin konumu bakımından herhangi bir tehlike yaratmayacak biçimde çözülmesini istiyorlar. Amerikancı gerici muhalefet olarak, anti-Sovyetik, anti-komünist konumlarda yer alıyorlar. ABD'nin buyruğunda çalışan eski başbakanlardan Ali Amini bu muhalefetin tipik bir temsilcisi olarak eylem gösteriyor.

● **Soru:** Rejimin dış dayanakları var mı?

● **Yanıt:** Vardır, ve bu her şeyden önce ABD emperyalizmidir. İran, bu emperyalizm için, petrol sağlayan ve Sovyetler Birliği'nin sınırında çok önemli bir stratejik konumu olan bir ülke olarak gereklidir. 8 Eylül'deki kanlı salhane kıyıcılığının ertesi günü, Başkan Carter'in, Begin ve Sedat ile görüşmelerinin sürmekte olduğu Camp David'den Şah'a telefon açması ve ona kişisel sempatisini ve ABD'nin desteğine güvenebileceğini söylemesi elbette rastgele değildir. Bunun yanı sıra, ABD Dışişleri Bakanlığı'nın bir bildiri yayımlayıp, İran'daki galeyan «galiba ılımlı bir tepkiyle bastırılıyor» demesi, korkunç bir kabalık örneğidir.

Böylece, İran'daki olaylar, Carter hükümetinin geniş ölçüde reklam edilen «insan haklarını koruma» çıkışının demagojik ve sahteci karakterini olanca içyüzüyle açığa vurdu. Bizim için, yani Halk Partisi ve Ulusal Cephe için bunun bilinmedik yanı yoktu; her şeyi önceden kestiriyorduk. Ama

⁽³⁾ Musaddık, 1951–1953 yılları başbakanı. Anglo-İran petrol kumpanyasını millileştirdi. ABD'nin yardımıyla örgütlenen bir komplo ile işbaşından uzaklaştırıldı – R. N.

şimdi, Amerika Birleşik Devletleri'nin tutumunda bazı değişimler olacağına belbağlayan gerici muhalefet akımları bile, düş kırıklığına uğradılar. Birleşik Amerika'nın İran konusundaki tutumunda herhangi bir değişiklik yapmak istemediğini artık herkes anlıyor. Öte yandan, Birleşik Amerika da, İran'daki rejimden hoşnutsuzluğun, ülkede halkın bütün katmanlarını sardığını anlamazlıktan gelemes. ABD herhalde hoşnutsuzluğu yatıştırarak bir şey arıyor, ama bulamıyor. Ve bundan ötürü de, şimdiki Şerif İmami hükümetinin yaptığı bazı yüzeysel değişikliklerle yetinmek zorunda kalıyorlar.

Şah'ın rejimini İsrail siyonist hükümeti de açıktan ağığa destekliyor.

Ensonu, Şah rejiminin bir başka dış dayanağı da şimdiki Çin Halk Cumhuriyeti yöneticileridir. Yurdumuzda 8 Eylül olaylarından sonra, Pekin, Şah'ı desteklediğini kanıtlamış, Tahran'da yayımlanan iftiracı bildiriye, yani hareketin «dışarıda planlanan ve dışarıdan paraca beslenen gösteriler» olduğu iftirasını tekrarlamıştır.

Ama daha bundan önce, Hua Guo-feng'in Tahran ziyareti ve o günlerde yaptığı açıklamalar, ABD emperyalistleri ile ÇHC yöneticileri arasında hayasız ve ilkesiz bir anlaşma olduğunu açıkça ortaya koydu. Bir zamanlar dünya ilerici güçlerinin gözünde büyüyen Çin devrimi artık büsbütün yozlaştırılmış bulunuyor. Çin yöneticilerinin Afrika sorunlarına ilişkin, Şili rejimi vb. konusundaki konumu da bütün bunlara tüy dikti.

İşin bizim için çok önemli bir yanı da, halkımızın artık şimdiki ÇHC yönetiminin rolünü anlamış olmasıdır. Bu varğı, İran'da daha önceleri epeyce aktif olan ve partimizi revizyonizmle suçlamaya kalkan Maoocu propagandaya ağır bir darbe indirdi. Bugün artık kimlerin gerçekten revizyonist ve emperyalizm yanlısı konumlarda olduklarını, kimlerin İran halkının çıkarlarını gözetken bir savaşım verdiklerini herkes iyice anlıyor ve görüyor.

«Uç Dünya Teorisi»nin Şovenist Temeli

Walery Namiotkewicz

Polonya Birleşik İşçi Partisi Merkez Komitesi'ne bağlı
Marksizm-Leninizm'in Temel Sorunları Enstitüsü
şube yönetmeni

Çin Komünist Partisi'nin 1977 yılında yapılan 11. Kongresi, «uç dünya teorisi»ni ÇHC'nin bugünkü dış politika hattının ideolojik platformu olarak kabul etti. (1) Birkaç ay daha sonra, «Jenmin Jibao» gazetesinin «Başkan Mao'nun Üç Dünyanın Ayrışması Teorisi, Marksizm-Leninizm'e Önemli Bir Katkıdır» başlıklı çok büyük (altı gazete sütunu) başyazısında bu öğretiyi resmi bir yorum getirildi. Bu başyazı ayrıca yüksek tirajlı bir broşür olarak da basıldı ve birçok dillere çevrildi. Çin'de yabancı ülkeler için kitap ve broşürler çıkaran yayınevleri, sözkonusu başyazının içeriğini reklam edip duruyorlar.

Bunun, Çin yönetiminin son on yıl içindeki en önemli ideolojik çıkışı olduğunu gösteren olay ve kanıtlar çoktur. «Jenmin Jibao», «uç dünya teorisi»ni «çağdaş dünya gerçekliklerini bilimsel açıdan, Marksistçe değerlendirme» olarak tanıtmaya çalışıyor. Bu «teori», aynı gazeteye göre, «uluslararası proletaryaya, sosyalist ülkelere ve ezgi altındaki uluslara güçlü bir ideolojik silâh veriyor», ve «çağdaş uluslararası savaşımда doğru bir yönelime girmelerine» yardım ediyor. Bu «teori», «yeni global strateji»yi tanımlamaya temel hizmeti gören «dünya politik güçlerini yeni açıdan sıralama» olarak gösteriliyor. (2)

Burada sözkonusu olan, Çin yöneticilerinin de ötesinde bir dış politika eylemi perspektifinin ideolojik temelleridir. Marksizm-Leninizm bayrağı altında görünerek, çağımızın bütün devrimci güçlerine uluslararası sınıf savaşımının başlıca sorunları konusunda yön verme savında bir görüş öneriliyor. Doğal olarak, komünistler için çok önemli sorunlara dokunan böyle bir görüş, görmezlikten gelinemez.

Bu «teori»nin özü nedir?

Bakın, Mao Tse-tung bu «uç dünya teorisi»ni 1974'de verdiği bir de-

(1) Bu teori, Newyork'ta BMT Genel Kurulu'nun 1974 6. özel toplantı döneminde Çin liderlerinden Deng Hsiao-ping tarafından açıklandı. Şimdi buna Mao Tse-tung tarafından kaleme alınmış süsü veriliyor, Çu En-lai, Deng Hsiao-ping ve Hua Guo-feng de yardımcı kalemler ve yorumcular olarak gösteriliyor.

(2) Bu alıntı ve bundan sonrakiler, hep «Jenmin Jibao»nun 1 Kasım 1977 günlü sayısından – R. N.

meçte nasıl tanımlıyor: «Bence, ABD ve Sovyetler Birliği birinci dünyayı oluşturuyorlar. Japonya, Avrupa ve Kanada, ara kesim ikinci dünyayı meydana getiriyorlar. Biz de üçüncü dünyayız. ... Üçüncü dünyanın çok büyük bir nüfusu var. Japonya bir yana, Asya üçüncü dünyadandır. Tüm Afrika, aynı zamanda Latin Amerika üçüncü dünyaya düşüyorlar.»

Demek ki, «birinci dünya» karşıt toplumsal düzenli iki devletten oluşuyor. «İkincisi», gelişmiş kapitalist ülkelerden ve Pekin yöneticilerine göre «sosyalist» denilemeyecek olan çoğu sosyalist ülkelerden meydana geliyor. Gelişme halindeki ülkeler, ezgi altındaki uluslar ve birçok sosyalist ülke de «üçüncü dünya» olarak sıralanıyor.

Kısacası, önerilen bu şema, dünyayı bölümleme şeması çok acayıptır. Sınıfsal karakterce birbirinin karşıtı olan güçler (kapitalist ülkeler ile sosyalist ülkeler) aynı dünyanın çuvalına giriyorlar. Öte yandan, aynı tipten sınıf güçleri (sosyalist devletler), bu üç kümede toplanan dünyaların her birine serpiştiriliyor.

Kendiliğinden anlaşılıyor ki, her sıralamada ve çeşitli gruplara ayırmada bir ölçüt gözetilmesi gerekir. Peki, Mao'nun bu sıralamasında gözetilen ölçütler nelerdir? Pekin ideologlarının savına göre, önerilen şema, «sınıfsal ilkeleri bir kenara atmak» ve «gerici jeopolitik teoriler örgütlemek» anlamına gelmez. Tam tersine, bu ideologlar, «Başkan Mao'nun üç dünya sıralaması, ilkesel bakımdan Marks ve Engels'in tanımladıkları ölçütlere tıpatıp uygundur. ... Lenin'in yaptığı üç tipten ülkeler sıralamasına da uygun olup ⁽³⁾, bu bölümleme onların dünya politik güçlerini ayırtlama teorilerinin daha da geliştirilmiş biçimi, mantıklı bir uzantısıdır» deyip duruyorlar.

Demek ki, Pekin ideologları, ileri sürdükleri dünyayı üçe bölme şemasının Marksizm-Leninizm metodolojisinden yola çıktığı, sınıfsal yanaşıma uygun olduğu gibi bir izlenim yaratmak için çırpınıyorlar. ⁽⁴⁾ Onlar aynı izlenimi yaratmak için K. Marks, F. Engels ve V. İ. Lenin'in yapıtlarından birçok alıntıya yer veriyorlar, Marksist terimleri kullanıyorlar. Ama bu çabaları başarı sağlamıyor. Pekin ideologlarının bu türden birçok kamuf-laja başvurmalarına karşın, «Mao tarafından yapılan üç dünya ayırtlaması» gerçekte Marksizm-Leninizm'den büsbütün kopmadan başka bir şey değildir.

⁽³⁾ V. İ. Lenin'in Birinci Dünya Savaşı'ndan sonraki dünya durumunu karakterize eden cümleleri söz konusu. Lenin, savaş sonucunda dünyanın yeniden bölünmesinden söz ederken, ülkeleri şöyle grupluyordu: Yenik düşen ve sömürge durumunda bırakılan esir ülkeler; eski durumlarını koruyan, ama Amerika'ya ekonomik bakımdan bağımlı düşen ülkeler; yeryüzünün bölüşülmesinden kapitalistlerin çıkar sağladıkları ülkeler (Bkz. V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 41, s. 215–235). Görüldüğü gibi, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonraki durum açısından ülkeleri böylece sıralamanın, söz konusu «üç dünya» şemasıyla hiç bir ilişkisi yoktur.

Şimdi, bu «teori»de üç dünyanın ayrılaşmasına temel olan ölçütler üzerinde duralım.

Pekin ideologlarının uyguladıkları birinci ölçüt, «dünya hegemonyası için rekabet» yeteneğidir. Bunların savına göre, bugünkü emperyalist devletlerden yalnız Birleşik Amerika böyle bir yeteneğe sahiptir. Adamlar, böyle demekle, gerçekten yürürlükte olan emperyalistlerarası rekabetin çağdaş tablosunu, bunun içinden Batı Avrupa ülkelerini ve Japonya'yı çıkarmakla doğrudan doğruya tahrif etmiş oluyorlar. Ve elbette bu kadarla da kalmıyorlar.

«Dünya hegemonyası için rekabet»de Birleşik Amerika'nın karşısında yer alan ikinci ülke, Pekin ideologlarına göre, Sovyetler Birliği'dir. Ama bu ideologlar bile bilirler ki, bir sosyalist ülke dış politikasında bu gibi amaçlara yabancındır. Ne var ki, kalpazanlık işte burada uç veriyor, ve bu ideologlar Sovyet toplumsal ve devletsel düzeninin «soysuzlaşma»-sından dem vurmaya başlıyorlar. Sovyetler Birliği'ni «süper devlet» olarak gösteriyorlar. Bu kavramı, Pekin'de, bu ülkenin diğer ülkelerden daha büyük bir ekonomik ve askersel güce sahip olduğu gibi basit anlamda kullanmıyorlar. Pekin ideologlarının yorumuna göre, «süper devlet» olmanın ayırtedici çizgisi «onun devlet aygıtının, en yoğun biçimiyle tekeli sermayenin kontrolü altında olması»dır.

Siz şu mantığa bakın: Sovyetler Birliği'nde tekeli sermayenin egemenliği! İftiracılıkta böylesine saçmaya en azgın anti-Sovyetizm temsilcileri bile varabilmiş değillerdir. Pekin ideologları, bu uydurmalarını, elbette SSCB'nin toplumsal-ekonomik yaşamından alınma olgularla kanıtlıyamazlar. Böyle kanıt yoktur ortada. Sovyetler Birliği'nde üretim araçları üzerinde toplumsal iyelik egemendir; «herkesten yeteneklerine göre, herkese emeğine göre» ilkesi, yani kapitalizmin yalnız tekeli gelişme aşamasında değil, diğer aşamalarında da yer vermediği ilke uygulanmaktadır. Ve Pekin ideologlarının Sovyet ekonomisini «devlet-tekeli kapitalist ekonomisi»ne çevirme amaçlı bütün «gerçekçe» ve «kanıt»larının, hep «herkesçe bilindiği gibi» diye başlaması veya bitmesi hiç de rastgele değildir. Yalanı herkesçe bilinen bir şey gibi göstermek, iftiracıların eski oyunudur.

Dünyanın ilk sosyalist ülkesini tekeli kapitalizm ülkesi olarak göster-

(4) Pekin ideologlarının şimdi «üç dünya teorisi»nin sınıfsal yanaşımla, Marksist ideolojiyle uygunluğu savıyla çırpınmaları, herhalde bu «teori»yi uzun zamandır Pekin'i tutan çevrelerin de silkip atmalarından ileri gelse gerektir. Örneğin, Arnavutluk'ta çıkan «Zeri i Popullit» gazetesini, 1977 Temmuzunda «üç dünya teorisi»ni ortaya atanları uyardı ve «çağdaş dünyanın, çağımızın ana çelişkisi dikkate alınmadan, sınıfsal olmayan, oportünistçe bir yanaşımla değerlendirilmesi»ne işaret etti.

dikten sonra, Pekin ideologları, artık kendi «teori»lerinin yapısını kolayca tamamlıyorlar. Ve bu çizgide, Sovyetler Birliği'ni, öteki ülkeler ve halklarla ilişkisi bakımından «uzlaşmaz çelişkili» bir güç olarak, «saldırgan ve serüvenci emperyalizm» olarak, «yeni bir dünya savaşı ocağı» vb. olarak tanıtıyorlar. Pekin ideologlarının yalancılık metodolojisi çok sığ ve ilkel. Öyle ki, önce Sovyetler Birliği'nin tekelci kapitalizm ülkesi olduğu savını, bu uydurma savı temel olarak alıyor, sonra tekelci kapitalist egemenliğin uluslararası ilişkilerde doğurduğu her şeyi bu temel üzerine yığıyor, yani Sovyetler Birliği'ne malediyorlar.

Pekin ideologlarının öteki ülkeleri «üçüncü» ve «ikinci» dünyalar diye ayırmada ve bunları «süper-güçler»in karşısına koymada dayanak yaptıkları ölçütler de belirsizdir, epeyce dumanlıdır, sübjektivizme ve keyfiliğe geniş yer verecek niteliktedir. Örneğin, «üçüncü dünya» çuvalına, kendi ifadeleriyle «iki hegemon devlete karşı», yani SSCB ve ABD'ye karşı «savaşmada ileri hatta bulunan» ülkeleri ve halkları dolduruyorlar. Ama dünyada bu ölçütün uygulanabileceği bir tek ülke gösterilebilir mi? Çin yöneticilerinin kendileri de SSCB ve ABD'yle olan ilişkilerinde ayırım yapmıyorlar mı? Pekin'in anti-Sovyetizmi söz götürmez. Pekin yöneticileri, olayların ve gerçeklerin gösterdiği üzere, «ABD emperyalizmine karşı savaşımın ileri hattında» bulunmaktan çok uzaktırlar.

«Üçüncü Dünya»ya ilişkinlikte bir de şöyle bir ölçüt uyguluyorlar. Bu dünyaya, yine kendi deyimleriyle «emperyalizme, sömürgecilğe ve hegemonyacılığa karşı savaşmada ana gücü oluşturanlar» giriyorlar. Peki, somut olarak kimler oluşturuyor bu gücü? Anlaşılan, bu gücü ne çoğu sosyalist ülkeler, ne Sovyetler Birliği, ne uluslararası işçi sınıfı, ne de dünya komünist hareketi oluşturuyor (hemen kaydedelim ki, bu harekete «üç dünya»nın hiç birinde genellikle yer verebilmiş değillerdir). Buna karşılık, «üçüncü dünya»ya gerici, faşist ırkçı rejimlerin ülkelerini ve aynı zamanda ulusal kurtuluş hareketine karşı duran rejimleri buyur ediyorlar. (5)

Pekin ideologlarının şu veya bu ülkeyi «ikinci dünya»ya ilişkin göstermede kullandıkları ölçüt, bu ülkenin «ikili karakter»i veya «birinci ve üçüncü dünyalarla çelişkileri»dir. «Birinci» ve «üçüncü» dünyaların çeşitli bir sınıfsal politik güçler kumuması olduğunu gördük. Doğallıkla, diğer iki dünya ile olan ilişkisine bakılarak belirlenen «ikinci dünya» da tıpatıp

(5) Gelişme halindeki ülkeler arasında, politik rejimlerinin sınıfsal karakteri bakımından, emperyalizm konusundaki tutumları bakımından, seçtikleri toplumsal gelişme yolu bakımından esaslı ayrılıklar vardır ve bu ayrılıklar çağdaş sınıfsal ve politik güçleri gruplama açısından gitgide daha büyük bir önem kazanmaktadır. Pekin ideologları, bu ayrılıkları görmezlikten gelmekle, küçümsemekle kalmıyor. Bu ideologlar, «üçüncü dünya» kavramına, gelişme halindeki ülkelerde ve dünya arenasındaki sınıfsal ve toplumsal değişimlere bakmaksızın, jeopolitik bir içerik veriyorlar.

böyledir. Bu dünyaya, ABD emperyalizmiyle elele vererek dünya sosyalizmine ve ulusal kurtuluş hareketine karşı çıkan emperyalist ülkelerin yanı sıra, çoğu Doğu Avrupa sosyalist ülkeleri ve bu arada Polonya da alınıyor. Peki, sözgelişi, bizim ülkemizin «ikili karakteri»nin, sosyalist ülkeler topluluğu ve ulusal kurtuluş hareketiyle «çelişkileri» nedir? Dünya politik güçlerini gruplama açısından bizim ülkemiz Batı Avrupa emperyalist ülkeleriyle nasıl aynı kampta gösterilebilir? Bütün bunlar en azından bir bilmece olarak kalıyor. Pekin ideologlarının, Polonya halkından, Polonya işçi sınıfından, Polonya-Sovyet ilişkilerinden, aynı zamanda diğer sosyalist topluluk ülkelerinden söz ederken, dürüstlüğe ters düşen karalamalara, açıktan açığa sahteciliklere, gerçekleri tersyüz etme oyunlarına başvurdukları gözden kaçmıyor.

Söylediklerimizden, Pekin ideologlarının, örneğin emperyalistlerarası rekabet, anti-emperyalist konum gibi kavramlar üzerinde hokkabazlık yaparak, Mao Tse-tung tarafından yapılan «üç dünya» ayırmalarına temel olabilecek sınıfsal ölçüte benzer eski tarihli bir şeyler uydurma çabalarında ne kadar yaya kaldıkları anlamını çıkarmak zor olmasa gerektir. Çabaları budur ama, sarpa sardıkları, çözümsüz bir sorunla karşı karşıya geldikleri söz götürmez. Çünkü bu ayırmama, başlangıçta, ülkelerin ekonomik gelişme düzeyleri gibi, ekonomik ve askersel potansiyeleri gibi, her sınıfsal yaklaşıma yabancı ve aykırı bir temele oturtulmuş bulunuyor. Kaldı ki, bu göstergelerin de, aynı nedenle, dünyayı böyle bir temel üzerinde ayırmama, belirli bir ideolojik amaca, yani işi gücürlüğe getirmeye, görüngüleri ve çağımızı sınıfsal açıdan çözümlemeye en önemli şeyi bir yana bırakmaya tamamen uygun olduğu için alındığı besbellidir. En önemli şey dediğimiz, çağımızın ana çelişkisinin dikkate alınması, iki toplumsal sistem, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki çelişkinin gözönünde tutulması, dünya gelişmesinde sınıf savaşımının daha öte başarılarının en önemli güvencesi olan sosyalizmin öncülük rolünün hesaba katılmasıdır.

«Üç dünya» şemasının, çağımızın gerçeklikleri ve dünya politikası konusunda ne gibi bir ilişki ve tutum içinde olduğu apaçık ortadadır. Bu şema, akıl almaz bir sava, yani «bir zamanların sosyalist kampı artık gününü yaşayıp ortadan kalkmıştır, ve tarihsel koşullar onun artık ikinci defa oluşmasını gerektirmiyor» savına dayanıyor. Özcesi, bu şemayı yapanlar, bir sosyalist devletler topluluğunun varolduğu gerçeğini, bunun daha öte gelişip yükselme perspektiflerini bir kalemde «silip» geçmişlerdir.

Bu şema, dünyada sınıf güçlerinin çağdaş yeralımı bilimsel anlayışına karşı, yani anti-emperyalist, devrimci sürecin devinim güçlerinin dünya sosyalist sisteminden, uluslararası işçi sınıfından ve ulusal kurtuluş hareketinden oluştuğu, bugün dünyada politik ayırım çizgisinin, barış, toplumsal ilerleme ve halkların özgürlüğü politikasını saldırganlık ve gericiilik politikasından ayıran çizgiden geçtiği anlayışına karşı konuluyor.

Dünya haritasında politik ayırım çizgilerini hiç de bulunmadıkları yere koyarak, «üç dünya» öğretisi, Çin’li merkezci karakterini açıkça ortaya koyuyor. Bu doktrinciler, Çin’i «Üçüncü dünya»ya ilişkin ve orada kalacak bir ülke olarak gösteriyorlar. Ve bundan öte, Çin’in «emperyalizme ve hegemonyacığa karşı savaşıyan ana güç»ün bir parçası olarak kalmayıp, aynı zamanda politik bağımsızlık ve ekonomide başına buyrukluk isteyen ülkelerin çıkarlarını içtenlikle dile getiren ülke olduğu düşüncesini aşılarmaya çalışıyorlar. Pekin ideologları, «hegemonyacığa karşı en geniş enternasyonal cephe» kurulması çağrısında bulunuyor, bunda girişimci ve esinleyici rolünü benimsiyorlar. Dikkat edilirse, adamlar bu «enternasyonal cephe»den söz ederken ve bunun politik yönlemini belirlerken, «emperyalizm» sözcüğünü hiç katmıyorlar. Bu elbette rastgele değildir, çünkü «Jenmin Jibao»nun sözkonusu yazısında, «Birleşebileceğimiz güçlerden biri ... emperyalizmdir» deniliyor.

İşte, Pekin ideologlarının gördükleri ve başkalarına göstermek istedikleri çağdaş dünya tablosu genel çizgileriyle budur.

«Üç dünya» şeması, Çin propagandasının dış politikada ileri sürdüğü ilk görüş değildir. Pekin’de 1960 yıllarında da bilime aykırı nice uluslararası ilişkiler şemaları önerildi. Bu cümleden olarak, Çin propagandası, bugün dünyanın «büyük» ve «küçük» ülkeler olarak bölündüğünü söylüyordu. Daha sonra da dünyayı «varlıklı» ve «yoksul» devletler olarak, «güçlü» ve «zayıf», «gelişmiş» ve «gerikalmış» devletler olarak böldüler. Bunun gibi, Pekin ideologlarının yeryüzünü «dünya kenti» ve «dünya köyü» olarak bölen tezi de hatırlardadır.

Kısacası, dünyayı bölme konusunda sürüsüne bereket çeşitli ve çoğu kez yanyana şemalar önermiş bulunuyorlar. Bunların hepsinde, çağdaş dünya toplumsal gerçekliğinin en önemli unsuru, yani kapitalizmin toplumsal sistemi ile sosyalizmin toplumsal sistemi arasındaki çelişki örtbas edildi ve ediliyor. Bütün bu şemalar, gerçekliği çözümlemede Marksist, sınıfsal yaklaşıma ters düşüyor, her şemaya ilişkin açıklamalar da kaba bir anti-komünizme dökülüyor. Ama dikkat etmemiz gereken bir nokta var: Bütün bu şemalara, dünyayı ikiye bölme düşüncesi temel oluyor. Şimdi ise dünyanın üç kümeye ayrılması vurgulanıyor. Bu durumda sormak kaçınılmaz oluyor: Çin yöneticileri Pekin’de vaktiyle ileri sürdükleri bazı şemaları niçin bırakıyor ve şimdi neden dünyanın iki küme halinde değil, üç küme halinde bölünmesi görüşünde direniyorlar? Nesine gerek bu onların? Pekin’in ideolojik görüşlerinin değişmesinde çözücü rolü oynayan nedir?

Bizce, bu değişme, son onyıllar içinde Çin yöneticilerinin dış politikasında görülen evrimle ilişkilidir.

Mao Tse-tung grubu, uluslararası komünist hareketiyle ilişkisini kestik-

ten sonra, ilkönce dış politika eylemini gelişme halindeki ülkelere sızma yönünde yoğunlaştırdı. Çin liderleri, her şeyden önce, Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki kurtuluş hareketleri üzerinde, Pekin propagandasının o zamanlar büyük bir gürültüyle devrim fırtınalarının asıl alanı olarak göstermeye çalıştığı ülkeler üzerinde ideolojik-politik hegemonyalarını kurmaya çalışıyorlardı. Pekin yöneticilerinin hesabına göre, gelişme halindeki ülkeler arasında özendikleri hegemon rolü, bu ülkelerin sosyalist topluluktan ve uluslararası komünist hareketinden koparılması, Çin'e emperyalizm ile politik alışverişinde bir hayli daha elverişli konumlar sağlamalıydı. Gerilere doğru bakılınca bu hesapları apaçık görülüyor. Ve zaten bu siyaset hattını ideolojik bakımdan temellendirmek içindir ki, dünyayı iki kesime ayırmaya değgin nice görüşler ileri sürüyorlardı. Bu görüşlerle, eski sömürge ve yarısömürgeler dünyasında, bu dünyanın «Batı» ve «Kuzey» ile ilişkilerinde Çin'e özel bir ödev düştüğü düşüncesini telkin etmeyi amaçlıyorlardı.

Ne var ki, Mao Tse-tung grubunun 1960'larda uyguladığı bu politik strateji, istedikleri sonuçları vermedi. Çin bütün didinmelerine karşın, az gelişmiş ülkeler arasında hegemon duruma gelemedi, onların ideolojik-politik merkezi olamadı. Pekin'in hırsları ile bunları gerçekleştirme reel olanakları arasındaki uçurum çok büyüktü. Giderek, bunun aşılma bir uçurum olduğu anlaşıldı.

Pekin yöneticileri bu açık başarısızlıktan sonra başka bir stratejik program seçti. Ve bunlar, artık Pekin'in politik, ekonomik, bilimsel-teknik ve askersel ilişkilerine emperyalist ülkelere doğru bir yön vermeye, bu kez gelişme halindeki ülkelerin lideri ve çıkarlarının temsilcisi olarak değil, sadece kendi adına hareket ederek, emperyalizmle anti-sosyalist, anti-komünist amaçlı bir politik işbirliği kurmaya girişti. Pekin'in 1970'lerin başından beri izlediği dış politikanın nitelik çizgileri, emperyalist devletlerle politik yaklaşma amaçlı eylemler olarak özetlenebilir. Bu dönemin en göze çarpar olayı, o zamanki ABD Başkanı Richard Nixon'un Pekin'i resmen ziyaret etmesidir.

Pekin'in bu dönemdeki dış politikasının özelliklerinden biri, aşırı sağcı güçleri tutmasıdır. Pekin yönetimi, gelişmiş kapitalist ülkelere hükümetlere karşı muhalefette bulunan aşırı sağcı çevrelerle politik temaslar kuruyor. Başarıyla gelişmekte olan uluslararası yumuşamayı kösteklemek için büyük çabalar harcanıyor. Çin propagandası, «soğuk savaş» taraftarlarını övüyor ve onları kendi istediği yönde eylemlere doğru itelemeye çalışıyor. Pekin yöneticileri, sağcı güçlerin hükümet çevreleri üzerindeki baskısını teşvik ediyor ve böylelikle, Çin'in gelişmiş sanayili kapitalist ülkelerle ilişkilerinin genişletilmesini güçleştiren engelleri kaldıracağını ümit ediyor. Pekin, gericı rejimler ve hükümetlerle aynı blokta olmaya da yanaşılıyor.

Bütün bunların yanı sıra, Pekin, aydan aya anti-Sovyetik kampanyalar

açmayı da ihmal etmiyordu. Bu kampanyalar, Pekin yöneticilerinin işbirliği yaptığı kapitalistlere kendi gerçek niyetlerini göstermeyi amaçlıyor ve bu niyetleri açık biçimde sergiliyordu. Ve bu tutum, âdeta, Pekin'in anti-Sovyetik ve anti-sosyalist bir platform üzerinde emperyalizm ve gericilikle politik yakınlaşmaya hazır olduğunu doğruluyordu.

Çin yöneticilerinin bu dış politika stratejisi varyantının gerçekleştirilmesi acaba ne gibi sonuçlar verdi? Besbelli ki, bu stratejinin en önemli amacına ulaşamadı; yumuşama süreci durdurulamadı. Emperyalist ülkeler yönetici çevreleri, Çin'de durup durup depreşen anti-Sovyetik isteriye elbette hoşnutlukla gözlemlediler ve kendi propagandalarının makamını bir hayli değiştirdiler. Ama, biraz da çekingen davranarak, çağdaş teknik ve teknolojinin, özellikle savaş tekniğinin kapılarını Pekin'e birdenbire açivermediler. Pekin'le ekonomik ilişkileri genişletme eğilimleri, kapitalist ülkelerin bazı aşırı gerici çevreleri tarafından körüklenen bu eğilimler, kendi ülkeleri içinde güçlü bir direnişle karşılandı. Bu direnişin arkasında, olası kayıplar ve kazançlar üstüne herhalde, çok ince hesaplar yatıyordu. Büyük tekelci sermayenin ve uluslararası konsernlerin temsilcileri, Çin'in büyük devlet özentili hegemonyacı hırslarına destek olmak-tansa, anti-Sovyetik çıkışlarını dört elle desteklemeyi yeğlediler.

Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki kurtuluş hareketlerine ve azgelişmiş ülkelere gelince, Pekin'in emperyalizmle açık bağlaşmaya girme stratejisi, Maoizmin ardından yürümekte olanlarda bile büyük bir düş kırıklığı yarattı. Çin'in saygınlığı azaldı. Maoizmin uluslararası alandaki ideolojik etkisinin hissedilir derecede azalması da bundan ileri geldi. Çin'in emperyalizmle bloklaşma politikası, Maoist ideolojinin kendi kendini açığa vurması süreci gibi bir şeye dönüştü.

Bu göze çarpar başarısızlıklarla ilgili olarak, Pekin'de, izledikleri politikaya yeni bir ideolojik formül düşünmeye koyuldular. Hiç olmazsa iki koşula uygun düşebilecek öğreti temelleri arıyorlardı. Birinci koşul olarak, bu öğreti temelleriyle, Pekin'in dünya politikasındaki gerçek niyetleri, büyük devlet ve hegemonya hırsları dünya kamuoyu karşısında iyice maskelenebilmeliydi. İkinci koşul olarak, yine bu öğreti temelleri, Çin'in azgelişmiş ülkelerdeki konumları zayıflatılmadan, emperyalizmle gitgide daha büyük bir politik yakınlaşma hattının gerçekleşmesine elverişli olmalıydı. Kısacası, Çin'in jeopolitik «ödev»ine yeni bir dayanak, bir kanıt bulunması, emperyalizmle bloklaşma politikasının ve aynı zamanda azgelişmiş ülkeler üzerindeki etkilerini genişletme, bu ülkeleri sosyalist topluluğun karşısına koyma politikasının aklanması sözkonusuydu.

1972 ve 1973 yıllarında Çin basınında çıkan ve dünya tarihinin incelenip öğrenilmesi gerekliliğini konu edinen teorik yazılar, epeyce maskeli ve herhalde değiştirilmiş biçimde olsa bile, işte bu arayışların belirli bir

yansıdı oldu. İtibarı sıfıra inen hegemonyacılığı maskeleyemeye elverecek yeni bir öğreti kalıplama yolundaki bu denemelerin âdetâ toplam sonucu olarak da, Deng Hsiao-ping'in 1974 Nisanında BMT Genel Kurulu kürsüsünden yaptığı konuşma, yani yukarıda sözünü ettiğimiz, «üç dünya teorisi»ni sergilediği konuşma gün ışığına çıktı.

«Üç dünya teorisi»nin bu seferki varyantı, 1970'li yılların ilk yarısındaki varyanta oranla bazı düzeltmeleri içeriyor. Bu düzeltmelerin bazıları üzerinde durmak yerinde olur, çünkü bunlar şimdiki Çin yöneticilerinin dış politika hattındaki eğilimler konusunda daha açık bir tasarım edinmemize yardım eder niteliktedir.

Şimdiki Pekin ideologları, «hiç ayırım yapmadan iki süper devleti bir tahtaya koyacak olurlarsa», «hegemonyacılığa karşı savaşımın birincil amacının gölgede kalacağı»nı düşünüyor, buna çok önem veriyorlar. Ve bu ideologlar, iki «süper devlet» arasındaki ayırımı, ABD için bugünkü koşullarda «kendi yasal çıkarlarını korumaya çalışmak ve tümel stratejisiinde savunmaya geçmek»ten başka bir şey kalmadığı noktasında toplandığını belirtiyorlar. Buna karşılık, SSCB'nin, kendi kanılarınca «dünya hegemonyasını kurma istekleri içinde, bütün diğer ülkelerin egemenliğine el uzatarak, dünyanın bütün kesimlerinde ABD'nin etkisini zayıflatıp sarsarak, bir saldırı stratejisi uygulama kararında olduğu»nu vurguluyorlar.

Bir başka deyişle, durumu, ABD'nin Sovyetler Birliği tarafından bir «yayılma alanı» olarak seçildiği biçiminde göstermek istiyorlar. Böylelikle, ABD emperyalizmine, «üç dünya teorisi»nin daha önceki varyantında yalnız «üçüncü» ve «ikinci» dünyalar ülkelerine yarattıkları çizgileri malediyorlar. Bu dolaplarla, Sovyetler Birliği'ne karşı «en geniş uluslararası savaşım tek cephesi»ne, yani Pekin yöneticilerinin kendi çıkarlarını gözetenerek yaratmaya can attığı cepheye Birleşik Amerika'nın da katılmasına bir dayanak bulunmuş oluyor. «Üç dünya» şemasında yapılan bu gibi düzeltmelerin politik anlamı apaçık ortadadır: Pekin yöneticileri, Çin'in ABD emperyalizmiyle anti-Sovyetizm platformu üzerinde bloklaşmaya girmesine ideolojik temel uydurma çabasıındadırlar. Kuşkusuz Pekin ideologları anti-Sovyetizm yolunda bir adım daha atmaktadırlar.

Ama onlar aynı zamanda Birleşik Amerika'yı «süper devlet» olarak nitelemiş ve «üç dünya teorisi»ne göre Çin'in düşmanı bir güç olarak «birinci dünya»da bırakmışlardır. Böylelikle güya Pekin yöneticilerinin «anti-emperyalist» konumunu belirtmektedirler.

Demek oluyor ki, «üç dünya teorisi»nin bugünkü biçiminde, Çin, âdetâ iki yüzlü bir ülke olarak gösteriliyor. Yani Çin, emperyalizm ve gerici güçlerine anti-Sovyetik yüzüyle görünüyor. Öte yandan, gelişme halindeki ilerici ülkelere, öbür yüzüyle, yani güya anti-emperyalist ve milliyetçi yüzüyle gösteriliyor. Yeni hegemonyacılık tanımlamasının politik anlamı

işte bunda gizleniyor. Öyle ki, Pekin yöneticileri, bu tanımlamanın, Asya, Afrika ve Latin Amerika'da ulusal kurtuluş hareketleri ve ilerici güçlerle temaslar yitirilmeden, emperyalist güçlerle anti-sosyalist bağlaşımlara girilmesine olanak vereceğini düşünüyorlar.

Kuşkusuz, bu iki yüzün yalnız biri gerçektir. Ve bunu ancak Pekin liderlerinin dış politika pratiğinin ana içeriği belirliyebilir. Olaylar ve gerçekler, Pekin'in dünya emperyalist ve gerici güçleriyle anti-sosyalist bağlaşımlar kurmaya ve politik işbirliğine can attığını gösteriyor. Böylece, Çin'in anti-emperyalizmi de palavradan ve kâğıt üzerinde kalan bildirilerden öte geçmiyor.

«Üç dünya teorisi»nde yapılan bir başka düzeltme de, barış ve savaş sorunlarına ilişkindir. Pekin ideologları, eski minval üzere, kendi akıllarınca «hegemonya peşindeki iki süper devletin rekabetinden» doğacak olan bir yeni dünya savaşının kaçınılmazlığından söz ediyorlar. Ama şimdi, ilkönce, Sovyetler Birliği'ni «en tehlikeli dünya savaş kaynağı» olarak göstermeye çalışıyor, ikincisi de, bu savaşın «hakça» ve «ilerici» nitelikte olacağını vurguluyorlar. Peki, Pekin ideologları savaşa böyle nitelik çizgileri yakıştırırken ne gibi gerekçe ve kanıtlara dayanıyorlar? Onlara göre, bu savaşa yalnız «süper devlet»ler değil, «ikinci dünya» ülkeleri de, her şeyden önce, esir düşme tehlikesi gizliyen saldırıyı püskürtme ve ulusal bağımsızlığını savunma sorunuyla karşı karşıya gelecek olan Batı Avrupa kapitalist devletleri katılacaklardır.

Böylelikle, Pekin ideologları, emperyalizmin politikasını moral bakımdan onaylıyorlar, halkların barış, yumuşama ve silâhsızlanma amaçlı savaşımının ideolojik temellerini sarsmaya çalışıyorlar.

Bununla birlikte «üç dünya teorisi» dolaysız provokasyonlara, yeni savaş kışkırtısına dökülüyor. Pekin ideologları, emperyalist propagandanın artık cıvığı çıkmış olan «Sovyet tehlikesi» masalının en aktif yayıcısı rolünü benimsediler. Onların yorumuna göre, bu masalın da iki yanı var. Bu ideologlar yüzlerini emperyalist ülkelere döndükleri zaman, «Doğu»ya yönelik «Sovyet tehlikesi»nin yön değiştirme çabalarının «tehlikeleri» hakkında nutuk atıyorlar; bu «tehlike»nin Çin'den çok «Batı» için daha büyük sayılması gerektiğini söylüyorlar. Yüzünü kendi halkına döndüğü zaman da, Çin propagandası «ani saldırı» uydurmalarına dört elle sarılıyor. Amaç besbelli: Pekin, gerginliğin azalmasını durdurmak, Avrupa'da ve dünyada askersel cepheleşmeyi şiddetlendirmek ve aynı zamanda Çin'in askerselleştirilmesini hızlandırmak istiyor.

«Üç dünya teorisi»nde, görünüşe bakılırsa, sosyalist ülkeler ve dünya komünist hareketi bakımından Pekin yöneticilerine daha büyük bir manevra alanı yaratılmasını amaçlayan diğer bazı düzeltmeler de göze çarpıyor. Pekin ideologları, eskisi gibi, Sovyetler Birliği'ni öteki sosyalist

ölkelerden ayırmaya ve bu ölkeleri ona karşı koymaya çaballıyorlar. Ama şimdi bu ölkeleri iki kategoriye ayırıyorlar: «Üçüncü dünya»lı olup, Pekin'e göre kayıtsız-şartsız Sovyetler Birliği'ne düşman sosyalist ölkeler, ve «ikinci dünya»lı olup, kendilerine SSCB'ye karşı Çin'in birlik kurabileceği güç gözöyle bakılan sosyalist ölkeler. İşte, Çin'e, dünya sosyalist sistemi ve sosyalist devletler topluluğu bakımından bölücölük eylemini-daha da etkinleştirme olanağı veren ideolojik formöl böyle işleniyor.

Komünist hareketine gelince, «üç dünya teorisi»nde bu bakımdan da bazı yeni değışimler göröyoruz. Çin propagandası, uzun süre birçok komünist partisine «revizyonist» adını veriyordu. Bu partilerin karşısına dikmek üzere, Pekin, kendilerine «Marksist-Leninist Partiler» diyen ve Çin'i dünya devriminin «merkezi» sayan çeşitli Maocu gruplar yaratıyor ve bunları destekleyip besliyordu. Şimdi, «üç dünya teorisi»nin yeni biçimine göre, Çin'in konum ve tutumunu belirlemesinde çözücü etken olarak şu veya bu komünist partisinin «revizyonist karakter»ine değil, Sovyetler Birliği'ne karşı tutumuna bakıldığı belirtiliyor. Pekin ideologları, komünist partileri konusundaki eski görüşlerini değıştiriyor, anti-Sovyetizmi, karşılığında şu veya bu partinin «revizyonist günahlar»ını bağışlama bedeli olarak ileri sürüyorlar. Bir yandan da, artık komünist partilerinin ille de Çin'i uluslararası ideolojik merkez saymalarını istemekten vazgeçiyorlar.

«Üç dünya teorisi»nin, Pekin için, uluslararası komünist hareketine karşı yeni kundaklama ve kışkırtmalara girişmesine elverecek bir ideolojik temel oluşturduğunu da hatırdan çıkarmamak gerekiyor.

«Üç dünya teorisi», şimdiki Çin yönetiminin ideolojik dış politik stratejisini aklıyor. (6) Bu, özölüğü bakımından büyük devlet özentili ve hegemonyacı bir stratejidir. Bu, Strateji Çin'in dünya devrim hareketinin merkezini oluşturduğı yönünde şovenist bir görüşe, Sovyetler Birliği'ne ve sosyalist topluluğa karşı gözödünlük bir düşmanlığa dayanıyor. Bu strateji

(6) Fidel Castro, Pekin'in bugünkü dış politikasının nitelik çizgilerini şöyle belirtti: «Çin hükümetinin şimdi Pinochet'in kanlı faşist rejimini ve Latin Amerika'nın diğer baskı rejimlerini desteklemesinde şaşılacak bir şey var mı? Pekin'in, Mobuto'yla ve NATO yayılıcı güçleriyle işbirliği yapmakta olmasına neden şaşalım? Ve onun, Angola'ya karşı Güney Afrika Cumhuriyeti'yle, Etyopya devrimine karşı Somali'yle birleşmiş olmasında, Mısır'ın ihanet politikasını desteklemesinde, Avrupa'da İngiltere ve Federal Almanya tutucu ve gerici güçleriyle, NATO'yla elele vermesinde, dünyanın her yerinde Amerikan emperyalizminden yana çıkmasında, üçüncü dünya savaşını kaçınılmaz gösterme kabalık ve küstahlığında bulunmasında da şaşılmaya değer bir şey yoktur.

«Ama Çin'in bütün suçlarının en tiksindirici olanı, Viyetnam konusundaki düşmanca tutumdur. Pekin bugün Viyetnam'ın emperyalizm tarafından yakılıp yıkılan ölkesini kalkındırma, savaş yaralarını sarma çabalarını alçakça baltalıyor. Çin yöneticilerinin konumu, bize, ABD'-nin Küba konusundaki politikasını hatırlatıyor.»

emperyalizm güçleriyle ve gericilikle anti-sosyalist bağlaşımlar kurmayı öngörüyor. Aynı zamanda, Pekin'in, «anti-emperyalist» demagogilerle, gelişme halindeki ülkelere ve ilerici güçlere şirin görünmesine olanak veriyor. Bu stratejinin yeni ideolojik formülü, anti-Sovyetizm platformu üzerinde elden geldiğince herkesle bağlaşımla kurmak gibi her türlü ilkesellikten uzak bir tutumu maskeleyi amaçlıyor. «Üç dünya teorisi» konusundaki bütün hokkabazlıklar, şaklabanlıklar bu amaca hizmet ediyor.

TÜSTAV

Ekonomik Bunalım ve Gelişmekte Olan Ülkeler

Prof. Georgi Skorov

*Ekonomik Bilimler Doktoru
(SSCB)*

Dünya kapitalist ekonomisi, beş yıldır güçlü bir sarsıntı içindedir. Kelimenin öz anlamındaki ekonomik bunalımın geçtiği, yani sermayenin devrinde üretimin düşmesi aşamasının atlatıldığı geçici sınırın 1974–1975 yıllarına rastladığı bir gerçektir. Fakat bunu izleyen ağır gelişme, kesintili atılımlar milyonları bulan işsizler ordusunun azaltılmasını ve kullanılmayan kapasitelerin tamamıyla harekete geçirilmesini sağlayamadı. Bunalım için tipik olan bu belirtiler bugün de sürüp gitmektedir. İş bu kadarla da kalmıyor. Bugünkü ekonomik konjonktür o kadar belirsizdir ki, hiç kimse kapitalist ekonominin önümüzdeki aylarda nasıl gelişeceğini söyleyecek durumda değildir. Paris'teki Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü sekreterliği dahil, kapitalist dünyadaki birçok araştırma merkezleri, daha 70 yıllarının sonuna varmadan, üretimin yeniden düşmesi ve işsizliğin daha artması olasılığını gözden uzak tutmuyorlar.

Kapitalist ekonomi sisteminde bunalımdan sonra gelişmelerin gecikmesi, büyümenin kesintilere uğraması ve üretimin düşmesi biçiminde ortaya çıkan sancılı ve dengesiz durum genel ve devri bunalımın birbirine örülmesinin, tüm çelişkilerinin ciddi biçimde derinleşmesinin sonucudur.

Bu durumun başlıca niteliklerini temel sermayenin birikmesinin, yığınsal işsizliğin, emek güçlerinin tam olarak kullanılmamasının yanı sıra, temel üretim fonlarındaki düşük sermaye yatırımı, yeni makine siparişlerinin artması, barış dönemlerinde görülmemiş ölçüdeki enflasyon, uluslararası döviz sistemindeki sarsıntılar ve başlıca dövizleri kapsayan periyodik bunalımlar, uluslararası ticarete koruma önlemlerine dönmeler, çağdaş kapitalizmin başlıca merkezleri arasında yürütülen ilân edilmemiş ticari savaşlar ve birçok kapitalist memleketle, gelişme halindeki ülkelerin ticaret ve ödeme bilançolarında beliren eşî görülmemiş açıklar oluşturmaktadır. Bütün bunlar emekçilerin reel gelirlerinin sistemli olarak azalması ve tekelci şirketlerin kârlarının sürekli yükselmesi koşulları içinde olup bitmektedir.

Dış Etkenler

Dünya ölçüsündeki kapitalist ekonominin bir bölümünü oluşturan gelişme halindeki ülkeler, 70 yıllarındaki sarsıntının tam etkisi altında kal-

mişlardır. Bu ülkelerdeki sarsıntının özelliği, bunalımın her şeyden önce o ülkelerin dışındaki etkenlerden ileri gelmiş olmasıdır. Bunalımın merkezleri kapitalizmin endüstri bakımından gelişmiş bölgelerinde oluşmakta, bu merkezlerden uzak bölgelerde ise ikinci derecede, türemiş ek bir olgu biçimini almaktadır. Bunun nedeni, kapitalist yapının gelişmemişliği ve göreceli olarak olgunlaşmamışlığıdır. Belki de Latin Amerika'da orta derecede gelişmiş kapitalizme sahip bazı ülkelerle Asya'daki belirli endüstri merkezleri hariç, hiçbir yerde henüz bu yapı başına buyruk devri hareketleri müjdeliyecek «kritik nokta» haline gelmemiştir.

Gelişme halindeki ülkeler üretiminin, dünya ölçüsündeki mal dolaşımına katılma payının artmasını ve gelişmiş kapitalist ülkelerde sermayenin yeniden üretilmesini dolaysız olarak etkilemesi nedeniyle, merkezle «taşra» arasındaki karşılıklı bağımlılık pekişmekte ve bununla ilgili olarak, devri değişimlerin eşzamanlılığı artmakta ve bunalımın darbelerine gitgide daha yıkıcı bir güç kazandırmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerde bunalımın görünüşleri de kendine özgü bir nitelik taşımaktadır. Endüstri bakımından gelişmiş kapitalist ülkelerde bunalımın başlıca belirtileri, üretimin düşmesi ve işsizliğin artması, fazla sermaye birikimi sonucunda olmasıdır. Bundan farklı olarak yığınsal işsizliğin ve eksik istihdamın kronik bir hal alan ve emek gücünün dörtte birinden üçte birine kadarını kapsayan ekonomik bakımdan az gelişmiş ülkelerde ve özellikle tarım ve tarım-endüstri ülkelerinde ekonomik durumun en önemli göstergesi (rekolteden sonra) ödeme bilançosudur. Ülkenin, varlığını sürdürebilmesi ve gelişmesi için gerekli malları, sattığı ürünlerle ödeyip ödeyemeyeceğini ortaya koyan budur. Eğer ödeyecek durumda değilse, oluşan açığı hangi kaynaklarla kapatılacağını, ya da giderlerin gelirlere denk düşürülebilmesi için dışalımın ne ölçüde kısıtlanacağını gösteren de budur. Ödeme bilançosunun gelişme halindeki ülkeler ekonomisindeki fazla büyütülmüş rolü, bu ülkelerin dünya pazarına bağımlılığını ve kapitalizmin, endüstri bakımından gelişmiş bölümünde, yeniden üretimin gidişini yansıtmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerindeki bunalım belirtileri aynı zamanda onların gelişmelerindeki iç çelişkileri de yansıtmaktadır: Çağdaş üretim güçleri sistemini yaratma gereksinimi ile, kapitalizm öncesinin kalıntılarını da sırtında taşıyan geri kalmış üretim ilişkileri arasında; ulusal birikim fonunun apaçık yetersizliği ile ulusal ekonominin kaldırılması için gerekli olan çok büyük ölçüdeki sermaye yatırımı arasında; erki elinde tutan seçkinlerin ve tüm sömürücü katmanların en yüksek kârlar elde etme isteğiyle, halk yığınlarının hâlâ sefalet derecesindeki yaşam düzeyinin yükseltilmesi zorunluluğu arasında; ulusal pazarların sınırlılığı ile yığınsal üretime yönelik modern tekniğin yüksek verimliliği arasında; milyonlarca işsiz üretici emeğe yöneltildiği konusundaki nesnel toplum-

sal gereksinim ile yeterli iş yeri eksikliği ve çalışmakta olanların emek verimliliğinin artırılması konusundaki ertelenmez zorunluluk arasındaki çelişkiler gibi. Kapitalist gelişme yolunda çözölemeyen bu çelişkilerin belirli sürelerde keskinleşmesi ne kadar kaçınılmazsa, gelişmiş kapitalizmde bu çelişkilerin patlaması aynı ölçüde kaçınılmazdır.

Bunalımın Sonuçları

Gelişmekte olan ülkelerde ekonomik bunalımlar genellikle şu yolu izlemektedir: Endüstri bakımından gelişmiş kapitalist ülkelerde üretimin düşüşü gelişme halindeki ülkelerin temel dışsatım maddesi olan hammaddelelere karşı istemi birdenbire azaltmaktadır. Bu tutum hammadde fiyatlarının şu ve bu ölçüde düşmesine, dünya çapındaki hammadde ticareti boyutlarının küçülmesine ve genç devletlerin dışsatımının azalmasına yol açmaktadır. İşte 70 yıllarında olaylar aşağı yukarı böyle gelişmiştir.

70 yıllarının başlarında hammadde fiyatlarının artışından sonra, 1974–1975'te birçok hammadde fiyatlarında düşüş başladı. Özellikle bakır, çinko, kauçuk, pamuk, kereste ve Hindistan cevizi fiyatlarında düşüş fazla oldu. Bunun yanı sıra, endüstri bakımından gelişmiş kapitalist ülkelerdeki enflasyon, enerji bunalımı ve dünya ölçüsündeki yiyecek sorunu, gelişmekte olan ülkelerin dışarıdan aldıkları malların, hizmetlerin, gübre, makine ve donatıların, petrol ve mamullerinin, sigorta ücretlerinin, teknik uzmanlar hizmetlerinin daha da pahalılaşmasına, bazı yıllarda %15–20 oranında artmasına neden oldu.

Dünya fiyatlarındaki bu hareket ve dışalım ile dışsatım oranlarındaki değişiklikler sonucunda, genç devletlerin ticaret bilançoları hızla açık vermeye başladı.

Bunu, gelişmekte olan ülkelerin denetimi dışında bulunan iki etken daha etkiledi: 1) Batı Avrupa ve Kuzey Amerika vatandaşlarının yaşam düzeyindeki düşüş dolayısıyla, Akdeniz ve Karayipler bölgelerinde, Meksika'da ve diğer bazı ülkeler ekonomisinde önemli bir yer tutan turizm gelirlerinin azalması ve 2) yüksek derecede gelişmiş kapitalist ülkelere geçici olarak çalışmaya giden işçilerin yurtlarına gönderdikleri paranın azalması. Bunalımın arifesinde bunların Batı Avrupa'da sayısı 12 milyon kadardı, Amerika Birleşik Devletleri ile Kanada'ya giden (legal veya illegal) göçmen işçilerle birlikte ise 20 milyonu bulmaktaydı. Bu işçilerin gönderdiği paralar birçok ülkelerin ödeme bilançolarına önemli katkıda bulunuyordu.

Bunalım döneminde işsizliğin hızla artması dolayısıyla, bazı kapitalist devletlerin hükümetleri (örneğin İsviçre, Fransa vb.) yabancı işçi akımını sınırlandırmaya başladılar. Ayrıca (özellikle İngiltere'de) gerici partilerle

gruplar, memleketlerine, çeşitli azgelişmiş ülkelerden gelen işçilere karşı açıktan açığa şovenist ve ırkçı bir kampanya açtılar.

Buraya kadar sayılan etkenlerin etkisiyle, kapitalist dünyadaki başlıca dövizlerin değer kaybetmesi ve 1971'den beri uluslararası döviz pazarlarının zaman zaman sarsıntılar geçirmesi bir araya gelince, genç devletlerin ödeme bilançolarındaki açığın hızla artması kronik bir nitelik aldı.

*Gelişmekte olan ülkelerin ödeme
bilançolarındaki açıklar
(Milyar dolar olarak)*

1973	1974	1975	1976	1977	1978
8,0	24,5	40,0	26,3	22,5	33,5

Kaynak: OECD Ekonomik Outbook. Aralık 1977, s. 64; Financial Times, 30 Mayıs 1978.

Ödeme bilançolarındaki açığın artması, gelişme halindeki ülkeleri, yamsal önem taşıyan malların dışalmasını azaltmaya zorluyordu, ama bunu her zaman yapmak elde değildi. Örneğin, Hindistan, Bangladeş, Pakistan, Afrika'daki Sahel bölgesi, Etyopya vb. ülkelerdeki açlık, yiyecek dışalımının kısıtlanmasını belirli sınırlar çerçevesinde tutuyordu. Azgelişmiş ekonomi koşullarında bile, petrol tüketimini birden bire azaltma işini, ciddi sarsıntıları göze almadan, gerçekleştirmek olanağı yoktu. Makine ve donatım dışalımını azaltma işi de belirli bir zaman istemekteydi, çünkü bunalımdan önce yapılan siparişlerden vazgeçmek çok büyük tazminat ödenmesini gerektiriyordu.

Bundan dolayı, gelişme halindeki ülkeler sıkı bir ekonomi rejimi uygularken, aynı zamanda, açığın kapatılması için, yabancı kaynaklara gitgide daha fazla başvurmak zorunda kalıyorlardı. Daha önceleri yerli kaynakların yetmemesi hallerinde başlıca iki yol izleniyordu: Ya uzun süreli borç, kredi ve yardım adı altında yabancı devlet sermayesi aranıyor, ya da genellikle ekonomiye dolaysız yatırımlar biçiminde, yabancı özel sermaye getiriliyordu. Oysa kapitalist devletlerin, kendi ekonomik güçlükleriyle başa çıkamamaları koşullarında, devlet sermayesi akışının hızlandırılmasına bel bağlamak gerçeklere aykırıydı. Bundan dolayı, gelişmekte olan ülkelere, başta petro-dolar ve euro-döviz olmak üzere, özel kredi pazarlarından yeni krediler elde etme denemesine girişmekten başka çikar yol kalmıyordu.

Bu gibi durumlarda kredi sermayesinin sahibi olan uluslararası tekel-lerin çıkarlarıyla, gelişmekte olan ülkelerin çıkarları dıştan birbirine uy-

gunmuş gibi görünüyordu. «Sıcak para» sahibi olan çokuluslu korporasyonlar, askersel-mali komplekslerin mali grupları, ticaret bankaları, yeni türemiş petrol kralları bu paraları kârla üretmek için yatıracak yerler peşindeyken, gelişme halindeki ülkeler, milyarları bulan açıklarını kapatmak için kaynaklar araştırıyorlardı. Kredi sermayesinin aşırı ölçüde arttığını, 1974–1975 döneminde euro-döviz faizinin % 14'ten % 6'ya düşmesi gösteriyordu. Bu ise, bu mali operasyonun gelişme halindeki ülkelere, daha önce eşi görülmemiş ölçülerde uygulanmasını kolaylaştırıyordu.

*Gelişmekte olan ülkelerin dış borçlarının artışı
(Milyar dolar olarak)*

1955	1965	1970	1973	1974	1975	1976	1977
8,7	37,1	72,9	112,4	137,2	172,9	206,8	250,0

Kaynak: UNCTAD Sekreterliğinin verileri.

İşte gelişmekte olan ülkelerin sömürülmesi yumağı böyle sarılmaktadır. Bunun karakteristik çizgilerini, genç devletlerin borçlarının hızla artması, ekonomilerinin yapısında köklü değişiklikler olması ve borçların kapatılacağı kaynakların karşılıklı ilişkileri oluşturmaktadır.

Sıralanan verilerden görüldüğü gibi, petrol dışsattımcısı ülkeler hariç, gelişmekte olan ülkelerin yabancı ülkelere borçları son dört yıl içinde yaklaşık 140 milyar doları bularak dört kattan fazla yükselmiştir ki, bu artış 1955 yılıyla kıyaslanırsa (bugünkü fiyatlarla) 30 katı bulmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelere yönelik mali kaynaklar akışında özel tüccar kredileri, yani gerek vade, gerekse ödenme koşulları bakımından en ağır olanlarının tutarı 1977 yılında yaklaşık olarak 70 milyar doları bulmuş, hükümetler dışı kredilerin toplamı, genç devletlerin kredi gereksinimlerinin % 45'ini oluşturmuştur. 60 yıllarının sonlarında bu oran % 30 dolaylarındaydı. Bu değişiklikler borçların ödenmesi koşullarının çok güçleştiği anlamına gelse de gelişmekte olan ülkeler, daha önceki borçlarını ve bunların faizlerini ödemek için yeniden özel borçlanmalara ve tüccar kredilerine başvurmak zorunda kalmışlardır.

Şöyle bir çıkmaza girilmiştir: Gelişme halindeki ülkeler eski borçlarından kurtulmak için, daha köleleştirici yeni borçlara girmektedirler. 70 yıllarının ortalarında, esas borç ile faizlerinin ödenmesi için, birçok ülkeler dışsattımdan elde ettikleri paranın önemli bir kısmını vermek zorunda kalıyorlardı. Bu oranlar şöyleydi: Brezilyada % 15, Zaire'de % 17, Moritanya'da % 19, Sudan'da % 21, Arjantin'de % 22, Meksika'da % 25, Şili ve Mısır'da % 35, Peru'da % 39, Uruguay'da % 46. Böylelikle kapı-

talist devletlerin gelişme halindeki ülkelere «yardım» biçiminde gönderdikleri araçların, hiçte az sayılmayacak bir bölümü, özel bankalara ve tekellere aktarılmaktadır. Gelişmekte olan ülkelere, milyarları bulan borçlarını ödemek için kredi açılması, kredi sermayesi sahipleri için ölçüsüz bir zenginleşme kaynağı haline dönüştürülmektedir. Örneğin bu kredilerin sadece faizleri, New York bankalarının 1976 ve 1977- yıllarındaki kârlarının yarısını oluşturmuştur.

İşte emperyalist devletlerin ve kapitalist tekellerin kapitalist ekonominin 70 yıllarının sonundaki bunalımın bitişi döneminde azgelişmiş ülkelere karşı uyguladıkları yenisömürgeciliğe özgü en yeni sömürü biçimlerinden biri budur. Hammaddeler sorunundan sonra borçlar sorununda da, hâlâ sonuca ulaşmayan «yeni bir uluslararası ekonomik düzen» konusundaki görüşmelerde anlaşmazlıklara yol açması bir rastlantı değildir.

Gelişme halindeki ülkelerin parasal borçları sorununun, yüksek derecede gelişmiş kapitalist ülkelerdeki yeniden üretim sürecine bağlı başka yanı da vardır ve bu henüz Marksist literatürde ele alınmamıştır. Söz konusu borçlar, son çözümlemede gelişme halindeki ülkelerin parasal kaynaklarının değil de, somut, maddesel kaynaklarının teslim edildiğini yansıtmaktadır. Her ne kadar bu kaynakların (mal ve hizmetlerin) değerinin ilkesel bakımdan karşılanması, hatta artı-değerin gelişme halindeki ülkelerde yaratılan bölümü olarak, artırılması gerekiyorsa da, her an yüksek derecede gelişmiş kapitalist ülkelerin emrindeki ekonomik kaynaklardan geri çekilmesine, çıkarılmasına tanık olmaktadır. Eğer bu geri çekme işi olmasaydı, hele hele kapitalist devletler şu son dört yıl içinde gelişme halindeki ülkelere 140 milyar dolar tutarında mal ve hizmet satmasaydı, hiç kuşkusuz mal biçiminde sermaye birikimi daha geniş ölçüler alır ve böylelikle kapitalist ekonominin şimdiki güçlüklerden sıyrılma ödevi daha karmaşık bir hal alırdı. Böylelikle, yüksek derecede gelişmiş kapitalist ülkelerde toplumsal sermayenin dolaşımından sağlanan ürününden bir kısmının, geri çekilip, gelişmekte olan ülkelere «yardım» biçiminde verilmesi, günümüzde, tekerci devlet kapitalizminin üretimi ve çalışanların sayısını belirli bir düzeyde tutmaya yarayan araçlardan biri olarak ortaya çıkmaktadır. Kapitalist ekonominin canlanması, nasıl silâhlanma yarışının başlıca hedefi değilse, bu da gelişmekte olan ülkelere yapılan «yardım»ın biricik ve başta gelen hedefi değildir, ama her ikisi de çağdaş kapitalizmin yeniden üretim sürecinde belirli bir rol oynamaktadır.

Ayrılaşmanın Güçlenmesi

Buraya kadar, gelişmekte olan ülkelerde ekonomik bunalımın başlıca belirtilerini ve sonuçlarını gözden geçirdik. Böyle bir yaklaşım, sermayenin dünya ekonomisinin bu kesimindeki devri hareketinin ortak yasallıklarını

ortaya çıkarmak için zorunluydu. Ama bu kadarla yetinmek, bunalımın, gelişmekte olan ülkelerden birini veya diğerini, ya da şu veya bu grup ülkeyi etkilemesinde esas olanı gözönünde bulundurmamak demek olur. Sorunun bu yanını ele almayı gerektiren diğer bir neden de, sayıları hemen hemen 120'yi bulan azgelişmiş ülkeler dünyasının, toplumsal bakımdan birbirine benzeyen ve sayıları yirmiyi bile bulmayan yüksek derecede gelişmiş olan ve herbirinin ekonomik gelişme devirleri çeşitlilik gösteren kapitalist ülkelere oranla daha başka bir görünüm ortaya koymaktadır.

Bunalımın gelişmekte olan ülkeler üzerindeki etkisi açısından şöyle bir gruplama yapmak mümkündür: 1) Bunalıma karşın mali-ekonomik konumlarını önemli derecede güçlendirmiş devletler; 2) durumlarını korumayı veya az sarsılmasını sağlamayı başaran ülkeler; 3) önemli ekonomik zarara uğrayan devletler; 4) en çok zarar gören ülkeler.

Birinci gruba, petrol satan, 1973'de petroldeki «fiyat devrimi»nden sonra ortalama 400 milyar dolar, yani New York, Londra, Paris ve Frankfurt (Main) borsalarındaki tüm aksiyonların üçte biri tutarında para kazanan ülkeler düşmektedir. Her ne kadar, 1977–1978 döneminde petroldaki fazla-üretim ve doların aralıksız olarak değer kaybetmesi bu ülkelere bir hayli zarar vermiş olsa da, «petrol-dolar»ların yeniden dolaşımı yani kapitalist ekonomiye gerisin geriye dönmesi ve ödeme aracı olarak kullanılması OPEC üyesi bazı ülkeleri (özellikle Suudi Arabistan, Kuveyt, Birleşik Arap Emirlikleri ve İran gibilerini) en büyük sermaye dışsaticısı haline getirmiş, bunlar sermaye yatırımı boyutları bakımından İngiltere, Fransa, Federal Almanya ve Japonya gibi emperyalist devletleri yana itmişlerdir. OPEC üyesi ülkelerin, ABD ve diğer kapitalist ülkelerin bankalarında depozito, ve aynı zamanda hazine bonoları, endüstri şirketlerinin obligasyon ve aksiyonları, taşınmaz mallara yatırılan paralar vb. biçimdeki varlıklarının tutarı 180 milyar dolar dolayındadır. Yakın Doğu'da, aslında, kapitalist dünyanın likide değerlerinin üçte birini denetimi altında bulunduran yeni bir finans merkezi türemiştir.

İkinci grup, üç kategori ülkeyi kapsamaktadır: 1) Gelişmiş endüstriye sahip hazır mamuller dışsatımı hızla artan küçük devletler veya bölgeler (Singapur, Taiwan, Güney Kore, Honkong). Burada faaliyette bulunan ulusal şirketlerle, çokuluslu korporasyonların şubeleri 70 yıllarında Japon ve Batı Avrupa tekellerini sadece Asya ve Afrika'dan değil, Batı Avrupa ve ABD'nden de uzaklaştırmayı başarmışlardır; 2) Stratejik ya da seyrek bulunur hammaddeler, yani uranyum, boksit, kalay, fosfat satıcıları (Malayziya, Fas vb.); Kapitalizmin orta dereceli gelişme düzeyine yaklaşmış olan Brezilya, Meksika, Arjantin gibi ülkeler. Bu sonuncular, dışarıya sattıkları malların nispeten iyi fiyatlarla satılması, ya da yabancı sermayenin hızla yerleşmesi sonucunda, ekonomik bunalımın tümüne, diğer ge-

lişme halindeki ölkelere kıyasla daha başarılı olarak karşı koyabilmişlerdir.

Üçüncü grup hepsinden kalabalıktır ve buna yaklaşık 50 ölkö (yani dördüncü gruba düşenler dışında kalan gelişme halindeki ölkeler) dahildir ve bunlar, farklı oranlarda da olsa, bunalımının sıkıntılarını çekmişlerdir ve şimdi de, kapitalizmin henüz ömrü tamamlanmamış ekonomik güçlüklerinin tüm ağırlıklarına katlanmaktadırlar. Bu ölkelerin çoğunda, mali-ekonomik durumun çetinleşmesi dolayısıyla ulusal gelişme planlarından ya vazgeçilmiş, ya da başka zamana ertelenmiştir.

Dördüncü grubu 45 ölkö oluşturmaktadır ki, bunlardan 29'u Birleşmiş Milletler Örgütü'nün en az gelişmiş (*) diye nitelediği ölkelerle, bir kısım adalar ve denize çıkışı olmayan devletlerdir. Bunların arasına, gruptaki diğer ölkelere göre daha yüksekçe bir ekonomik gelişme durumunda bulundukları halde, kişi başına düşen gayri safi milli hasıla (GSMH) bakımından dünyada en son yerlerden birinde bulunan Hindistan ve Pakistan gibi iki büyük ölköyi de katmak gerekiyor. Bütün bu ölkeler 1 milyarı aşkın nüfusuyla dünya nüfusunun en büyük yığınıni oluşturmaktadır ve bu insanlar tam bir sefalet içinde (Dünya Bankası'nın deyimiyle «fakirlik düzeyinin altında») yaşamaktadırlar.

Böyle bir sınıflandırmanın tam gerçekçi olmadığı apaçıktır, çünkü dört gruptan hiçbirisi toplumsal, ekonomik veya politik bakımdan eşdeğerli değildirler ve aralarındaki, başlıca ayrımı araştırırsak, bunun, kapitalizme yönelik devletlerle, yazgılarını sosyalizme bağlamış devletler arasındaki çizgi olduğunu görürüz. Böyle olsa da, sözkonusu sınırlandırma, gelişmekte olan ölkelerin, ekonomik işaretler açısından, özellikle kişi başına düşen GSMH'nin artış temposu ölçülerine göre, yer değiştirmede nelerere vardıklarını açıkça ortaya koymaktadır.

Tablo'daki verilerden anlaşılacağı üzere petrol satıcısı ölkelerde insan başına düşen GSMH'nin büyüme tempoları, bunalım döneminde de artarak, yılda % 24,3'ü bulurken, tüm diğer gelişme halindeki ölkelerde % 0,5'e kadar düşmüş, insan başına 250 dolardan az gelir sağlanabilen ölkeler grubunda ise gerileme olmuştur ki, bu da nüfusun tam fakirleşmesinin işaretidir.

Son bunalım gelişmekte olan tüm ölkeleri kapsamına almıştır. Ne var ki, sosyalizme yönelik ölkelerde ekonomik güçlüklerin ağırlığı vatandaşların varlıklarına göre bölüştürölmesi için önlemler alınırken, kapitalizm yolunu tutan ölkelerde bunun tam tersi görölmektedir. Sözkonusu ölkelerde erkte bulunan seçkinlerle, uluslararası tekelci sermayeye bağlı sömürücü çevrelerin başında yer alanlar ve diğer ayrıcalıklı katmanlar ya-

(*) Afganistan, Bangladeş, Benin, Butan, Botsvana, Burundi, Orta Afrika İmparatorluğu, Çad, Etiyopya, Gambiya, Gine, Haiti vb.

*Gelişmekte olan ülkeler arasında gayri safi milli
hasıla'nın (GSMH) artış düzeyi ve temposuna
göre ayırılma
(1970-1975)*

	1975'te nüfus sayısı (milyon)	1975'te GSMH	GSMH'nın Büyüme Tempoları (yüzde)		Kişi Başına Düşen GSMH'nın Büyüme Tempoları (yüzde)	
			1970- 1973	1973- 1975	1970- 1973	1973- 1975
Gelişmekte olan tüm ülkeler	1.867	382	- 6,3	7,9	3,7	5,3
Petrol satıcısı başlıca ülkeler	293	606	- 10,4	27,5	7,6	24,3
Tüm öteki gelişmekte olan ülkeler	1.574	340	5,5	3,0	2,9	0,5
Hazır mamuller dışsatı- mı hızla artan ülkeler	107	1.008	7,2	3,4	4,4	0,6
Kişi başına 250 dolar ve daha fazla düşen öteki ülkeler	450	638	- 6,8	3,3	4,0	0,6
Kişi başına 250 dolardan az düşen öteki ülkeler	1.017	138	2,1	2,1	- 0,2	- 0,2
En az gelişmiş öteki ülkeler	245	128	2,7	2,3	0,2	- 0,2

Kaynak: The Recent Economic Experience of Developing Countries in Relation to United Nations Development Objectives (Birleşmiş Milletler'in Kalkınma Hedefleriyle İlgili Olarak Gelişmekte Olan Ülkelerin Yeni Ekonomik Deneyimi), UNCTAD Sekreterliği'nin Raporu, 13 Nisan 1977, Çizelge 1, s. 6.

şamalarını lüks ve gençlik içinde sürdürmekte, büyük zenginlikler yığmaktadır. Son yıllardaki ekonomik sarsıntı sonucu olarak nüfus başına yıllık kazancı 100 dolar olan köylüler, işçiler, zanaatçılar ve kentlerdeki dar gelirliilerin durumu daha da ağırlaşmıştır. Birçok ülkelerde halk yığınlarının tüketim düzeyinde mutlak bir düşüş görülmekte, nüfusun kentlerden köylere doğru geri dönüşüne ve kapalı ekonominin rolünün arttığına tanık olunmaktadır.

Resmi istatistiklerin ortalama verileri tüm gerçekleri göstermemekteyse de, kurtuluşuna kavuşmuş ülkelerdeki ekonomik bunalımın sonuçları çözümlenirken ve bu ülkelerin 70 yıllarının sonu ve 80 yıllarının başındaki gelişmelerinin en akıa yakın eğilimleri değerlendirilirken, son üç dört yıl içinde bu ülkelerde toplumsal eşitsizliğin önemli ölçüde arttığını gözönünde bulundurmak gerekir.

Endüstri bakımın gelişmiş kapitalist ülkelerin ekonomilerindeki ağır ve kesintili gelişmeler azgelişmiş ülkelerin durumunda beklenen hafiflemeyi sağlayamıyor. Başta gelen kapitalist ülkelerin ekonomilerindeki büyüme temposunun 1977 ve 1978'de, 1976'ya oranla yavaşlamış olması, hammadde istemlerinin yeniden kısıtlanmasına ve birçoklarının fiyatlarının düşürülmesine neden oldu. Şu da bir gerçektir ki, bir zamanlar «ucuz hammaddeler dönemi» adı verilen 50 ve 60 yıllarının ölçülerine göre, hammadde fiyatları, genel olarak, bir hayli yüksektir. Ama burada önemli olan, fiyatların mutlak düzeyi değil, başta hazır mamuller olmak üzere, diğer mal gruplarının fiyatlarıyla karşılıklı ilişkilerdir. Bu ilişkiler 1973–1974'te, kısa bir süre için, gelişme halindeki ülkelerden yana değişiklikler gösterdikten sonra, bugüne dek hep onların zararına işlemiştir.

Endüstri bakımından gelişmiş ülkelerde büyümenin ağır ve durağan olmayan tempolarla sürüp gitmesi koşullarında, gelişmekte olan ülkelerin ezici çoğunluğunda, ekonomik durumun iyileşeceği kuşkuludur. Bu ülkelerde, ekonomik büyümeyi de, yiyecek maddeleri dışalımının artması engellemekte ve bunlara ödenen paralar, bu ülkelerin zaten sınırlı olan birikim fonlarının oluşmasını daha da kısıtlamaktadır. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün verilerine göre, gelişme halindeki ülkelerin 60 yıllarının sonunda ve 70 yıllarının başında 4 milyon ton olan yıllık yiyecek maddeleri dışalımı, 70 yıllarının ortalarında yılda 19,7 milyon tona yükselmiştir ve tahminlere göre 1985'de 21 milyon tonu bulacaktır.

Gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda «dört nala giden» ve son yıllarda kapitalist dünyada görülenlerin tümünü gerilerde bırakacak ölçüler alan enflasyon önemli bir sorun olarak ortada durmaktadır. Kapitalizmin endüstri bakımından gelişmiş bölgelerindeki enflasyon sürecinin eseri, uzantısı olan bu durum, gelişmekte olan ülkelerde, bunlardan birçoklarının hükümetlerinin ekonomik güçlüklerden kurtulma yolu bulmak için başvurdukları açık veren finansmanların etkisi altında, başına buyruk bir hareket halini almıştır. Bu ülkelerdeki enflasyon da, özellikle ilkel enerji kaynaklarının pahalılaşmasına bağlı olarak, daha da hızlanmıştır. Bütün bu faktörlerin etkisiyle, 1976–1978 döneminde, yıllık enflasyon tempolarının oranı gelişmekte olan ülkeler için % 30'u bulmuştur. Bu oranlar şöyledir: Nijerya % 20; Tanzanya, Fildişi Kıyısı ve İran % 25; Meksika ve Şri Lanka % 30; Kolombiya, Peru, Kenya ve Zambiya % 40; Uruguay % 50; Zaire % 80; Gana, Şili ve Arjantin % 100'den fazla. Bu boyutlara ulaş-

miş olan enflasyonun genç devletlerin ekonomisi üzerindeki bozguncu etkisi ciddi sonuçlara yol açmaktadır. Ve gelişmiş kapitalist ülkelerde olduğu gibi, büyük ağırlığı emekçilerin sırtına yüklenmektedir.

Ekonomik bunalımın gelişme halindeki ülkeler üzerindeki etkisiyle ilgili çözümlemeden çıkan başlıca sonuç şudur: Sözkonusu ülkelerin tümü şu veya bu ölçüde bunalımdan zarar görmüşlerdir. Ve bugün de ciddi ekonomik kayıplara uğramaktadırlar. Bunalımın en dikkate değer sonucunu, gelişmekte olan ülkelerin ulusal gelirlerinin, hep birlikte, endüstri bakımından gelişmiş kapitalist ülkelere akışı oluşturmuştur. Bunun yalnız bir kısmı, petrol satıcısı ülkeler başta olmak üzere, büyük olmayan bir grup ülkenin gelirlerinin artmasına katkıda bulunmuştur. Bu akış, dünya kapitalist ekonomisi çerçevesi içinde gayri safi toplumsal hasılanın ekonomik bakımdan gelişmiş kapitalist devletler arasında yeniden paylaştırılması için sistemli olarak yapılan çabalara yardımcı olmaktadır. Bu paylaştırma uluslararası ticaret, sermaye dışsatımı, «teknolojik yardım» yoluyla ve aynı zamanda, çokuluslu korporasyonların, gelişme halindeki ülkelerde emek gücünü sömürerek yapılan üretim alanında sağlanan artı-değerden yararlanmaları biçiminde gerçekleşmektedir.

Dünya çapındaki gayri safi toplumsal hasılanın yeniden paylaştırılması olanağı vardır. Çünkü bugünkü uluslararası ekonomik ilişkiler sistemi hak eşitliğine dayanmamaktadır, sömürücü, soyguncu niteliklere sahiptir; tekeli sermayenin, geçmişte olduğu gibi, bugün de ekonomik bunalımlarının, enflasyonun, işsizliğin, döviz-finans sistemindeki sarsıntıların yükünü daha az gelişmiş halkların sırtına yüklemesine izin vermektedir. İşte bundan dolayı, önümüzdeki yıllarda dünya çapındaki gelişmelerle ilgili kapitalizmin yarattığı ve koruduğu uluslararası ekonomik ilişkilerin kökten değiştirilmesi, bu ilişkilerde hak eşitliği ilkelerinin yerleşmesi, her türlü sömürü, dikta ve ayırım biçimlerine karşı savaşım, genç devletlerin yeni, başına buyruk politik rolleri ile, eskisinden farksız ekonomik bağımlılıkları arasındaki derin çelişkinin ortadan kaldırılması gibi, güncel ödevler yer almalıdır.

Eylemde Enternasyonalizm

Dergimize, Ali Farabi adlı bir İran'lı öğrenciden mektup geldi. Mektupta şöyle deniliyor: «Derginizin Farsça çevirisini muntazaman okuyan bir kimseyim. Gelişmekte olan ülkeler hakkında büyük sayıda yazılar yayımlamanız, eski sömürge ülkelerin yazgısına karşı duyduğunuz ilgiyi göstermektedir.

Bildiğim kadarıyla, bir zamanlar Rusya'nın da sömürgeleri vardı ve bunlar, daha sonra, birlik cumhuriyetleri olarak, SSCB'nin kapsamına girdiler. Ben, her şeyden önce, İran'ın komşusu olan Azerbaycan ile Türkmenistan'ı ve bunların yanısıra Tacikistan, Kazakistan, Özbekistan'ı, vb. gözönünde bulunduruyorum. Çarlık Rusyası bu ülkelerin halklarını ve doğal zenginliklerini uzun bir süre sömürmüştü.

Bildiğiniz gibi, şimdi «Üçüncü Dünya» ülkeleri, eski sömürgeci devletlerden, vaktiyle egemen bulundukları yerlerin halklarını acımasızca sömürdükleri için, uğradıkları zarara karşılık tazminat istemektedirler. Bu konu «Kuzey-Güney» diyalogu adı verilen toplantılarda da ele alınmaktadır. Batı basınında sık sık okuduğumuza göre, gelişmekte olan ülkelerin bu isteğini Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkeler reddediyor, «yoksulluk tazminatı» ilkesini kabul etmek istemiyorlarmış. Öğrenmek istediğim şudur: Acaba Rusya, yukarıda adlarını sıraladığım ülkeler halklarının böyle bir isteğini yerine getirmeye razı mıdır?»

Bu mektuba yanıt olarak, dergimizin Enformasyon Bürosu, Sovyetler Birliği Yüksek Sovyeti Uluslar Konseyi'nden alınan verilere dayanarak, aşağıdaki bilgileri derledi.

Kuşkusuz ki, İranlı okuyucumuzun mektubuna verilecek en inandırıcı yanıtı, Çarlık Rusyası'nın eski sömürgelerinin gelişmesiyle ilgili veriler oluşturabilir. Gerçekten de Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nden sonraki ilk günlerde ülkenin daha gelişmiş bölgelerindeki halklar ve hepsinden önce Rus halkı ve işçi sınıfı, geçmişte ezgi altında yaşamış olan uluslara ve halklara geniş ve çok yönlü yardıma başladılar. Böylelikle, Leninci komünist partisinin, sömürülmüş halkların ekonomi, kültür ve toplumsal-politik alanlarda hızla gelişmesini sağlamak doğrultusunun uygulanmasına başlandı.

İşe nereden başlanmalıydı? Bu soruya verilecek yanıt, yapılması gereken işin boyutlarını ve aşılacak yolun ölçülerini daha kolay anlamamıza yardım edecektir.

XX. yüzyılın başlarında, Çarlık Rusyası'nda, gerek ekonomik gelişmeleri,

gerekse ulusal özellikler, kültür, yaşam koşulları bakımından birbirlerinden çok farklı uluslar ve halklar yaşamaktaydı. Çarlık düzeninde bu uluslar ve halklar, hem çarlık otokrasisinin, hem de yerli feodal-burjuva katmanlarının çifte sömürüne katlanmak zorundaydılar.

Devrim sıralarında Orta Asya ve Kazakistan, ekonomik gelişmeleri bakımından, sömürge ülkelere özgü bir düzeyde bulunuyorlardı. Hammaddelerin işlendiği çok az sayıda küçük işletmeler dışında, endüstri denen şeyden yoksun durumda bulunuyorlardı. Rus imparatorluğunun sömürgecilik politikasının temel ilkesi, adı geçen ülkelerde üretim güçlerinin gelişmesi için yaşamsal önem taşıyan endüstri kollarının kurulmasına olanak verilmemesiydi. Orta Asya da, diğer ülkeler de, hammadde kaynağı olarak kalmalı ve metropolde üretilen endüstri malları için pazar olmalıydı. Dolayısıyla, buralardaki insanların ezici çoğunluğunun yazgısı fakirlik içinde yaşamak, hastalıklardan kırılmak ve cahil kalmaktı. O kadar ki, 20 yıllarının başlarında Orta Asya cumhuriyetlerinde tam alfabetizlerin oranı % 90–96, Kazakistanda ise % 82'yi buluyordu. Bu ülkelerin toplumsal yapısı feodalizm ilişkilerine dayanıyordu.

Kafkaslar-ardı birçok bölgeler de, ekonomik bakımdan geri kalmış durumda bulunuyordu. Birkaç büyük kent bir yana bırakılırsa, bu bölgelerin tümü sanki ortaçağı yaşamını sürdürüyordu.

SSCB halklarının kardeşçe birleşmesinin başlangıç noktası Büyük Ekim Sosyalist Devrimi oldu. Devrimin utkuyla sonuçlanması ve Sovyetler ülkesinde proletarya diktatörlüğünün kurulmasıyla, insanlık tarihinde ilk kez olarak, yüzyıllar boyu süren ulusal ezgilere, ulusal düşmanlıklara son verildi. Bütün halklar, büyük ya da küçük ayrımı gözetilmeksizin, özgür ve çok yanlı gelişme olanaklarına kavuştular.

Ekim Devrimi'nin etkisinden hemen sonra Sovyet devleti tüm uluslara, yazgılarını saptamak, devlet biçimini hiçbir zorlama görmeden, özgürce seçmek hakkını sağladı. Rusya halklarının haklarıyla ilgili olarak 1917 yılı Kasımında kabul edilen «Bildiri» tüm halkların eşitliğini ve egemenliğini ilân ediyordu. Bildiride halklara, ayrılmak ve kendi devletlerini kurmak hakkı dahil, yazgılarını özgürce saptamak hakkının tanındığı, tüm ulusal ve ulusal-dinsel ayrıcalık ve sınırlandırmaların kaldırıldığı, ulusal azınlık ve ulusal grupların özgürce gelişmelerinin sağlandığı belirtiliyordu. Böylelikle de uluslar ve halklar arasında eşitliğe, dostluğa ve kardeşçe işbirliğine dayanan yeni, sosyalist ilişkilerin temeli atılıyordu.

Rusya Komünist Partisi(b)'nin 1921 yılındaki 10. Kongresi'nde «Partinin Ulusal Sorunla İlgili Ödevleri» adı altında kabul edilen kararda: «Pomeşçiklerin ve burjuvazinin alaşağı edilmesi dolayısıyla şimdi partinin ödevi, Ruslar dışındaki halkların emekçi yığınlarının ilerlemiş olan Merkezi Rusya'ya erişmelerine yardım etmektir ...» denilmektedir. Komünist Par-

tisi'nin ve Sovyet devletinin, daha önce çarlık tarafından sömürülmüş, bu nedenle de yüzyıllar boyu ekonomik ve kültürel gelişmesi engellenmiş olan halklara karşı enternasyonalist görevini yerine getirme stratejisi buydu.

Sosyalist ulus ve halkların tarihsel gelişmesinde, 1922 yılının Aralık ayında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin kurulması, olağanüstü önem taşıyan bir aşama oldu. Sovyet halklarının enternasyonalistçe birleştirilmesi, az gelişmiş bölgelerin ekonomik, sosyal ve kültürel düzeylerinin yükseltilmesi süreci kolay ve basit bir şey değildi. Geçmişte geri bırakılmış cumhuriyet ve bölgelerin ekonomisini kaldırmak, ekonomik gelişmelerin düzeyini uyumlaştırmak gibi çok büyük önem taşıyan ödevlerin çözülmesi gerekiyordu. Çünkü Lenin'in belirttiği gibi «bir devlet içinde yaşayanları birleştiren ekonomi» idi. ⁽¹⁾

Bu ödev somut olarak nasıl çözüldü? Eskiden sömürülmüş olan bölgelere, tüm Sovyetler Birliği için geçerli, ardıcıl ve çok yanlı bir ekonomi politikasının uygulanması doğrultusunda yardım edilmesi biçimi kabul edildi. Birçok birlik cumhuriyetlerinin bütçelerindeki giderler bölümü, uzun yıllar boyunca Sovyetler Birliği'nin genel bütçesinden ayrılan fonlarla kapatıldı. Örneğin Türkmenistan Cumhuriyeti'nin 1924–1925 bütçesinde kendi gelirleriyle sağlanan bölümü % 10 kadarını oluştuyordu. Tacikistan Cumhuriyeti'nin ilk beş yıllık (1928–1932) dönemindeki bütçesi 417 milyon ruble kadardı ve cumhuriyetin kendi gelirleri bunun ancak 127 milyon rublesini oluştuyordu. 1933–1937 yılları arasına rastlayan ikinci beş yıllık dönemde Özbekistan Cumhuriyeti'nin halk ekonomisine yaptığı sermaye yatırımlarının üçte ikisi Sovyetler Birliği'nin genel bütçesinden kapatıldı.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve Sovyet hükümeti, geri bırakılmış bölgelerin ekonomik bakımdan Merkezi Rusya'ya oranla daha hızlı tempolarla gelişmesi doğrultusunu ardıcıl olarak uyguladılar. Nitekim, ilk beş yıllık planın gerçekleştirilmesi sırasında, eski endüstri bölgelerinde üretimdeki artış iki katına çıkarken, ulusal cumhuriyetlerde bu oran 3,5 katı buldu. Orta Asya'da ise, artış oranı yaklaşık 5 kat oldu.

Cumhuriyetlerin ekonomik ve kültürel gelişmelerindeki tempoların hızlandırılması daha sonraki beş yıllıklar sırasında da sürdürüldü. Öyle ki, tarih, böyle kardeşçe işbirliğine ve enternasyonalist karşılıklı yardıma hiçbir zaman tanık olmamıştır. Geçmişte geri kalan halklara mali, maddi-teknik, bilimsel, kültürel alanlarda yapılan çok yanlı yardım, bu halkları ilerlemiş ulusların düzeyine yükseltme çabaları sosyalizm kuruluşu sürecinde toplumsal gelişmenin yeni bir yasallığı olarak ortaya çıktı.

SBKP Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu Başkanı

(1) V. İ. Lenin, *Toplu Yapıtlar*, c. 24, s. 175.

L. İ. Brejnev bu konuda şunları belirtmiştir: «Partinin ve devletin uzun yıllar sürdürülen çalışmaları dikkate değer sonuçlar verdi. Bugünkü Orta Asya ile Kazakistan'a bakınız! Orada sadece Özbekistan'ın ve Türkmenistan'ın birinci sınıf pamuk tarlalarını, Kazakistan'ın uyandırılmış topraklarını, Kırgızistan ile Tacikistan'ın çiçek açmış bahçelerini ve hayvan bakımı tesislerini görmekle kalmayacaksınız. Bu cumhuriyetler bugün Taşkent, Alma Ata, Duşanbe, Frunze, Ashabad gibi büyük, modern kentlere sahiptir. Bu topraklarda Cezkagan ve Karaganda, Pavlodor ve Navo gibi metalurji, maden çıkarma ve ağır endüstri merkezleri, Nureks hidro-elektrik santrali ve Karakum kanalı gibi dev tesisler kurulmuştur. Orta Asya ve Kazakistan petrol ve gaz, kimya ve gelişmiş makine yapıcılığı ülkeleri haline gelmiştir.»

İşte hiç de uzak olmayan bir geçmişte Çarlık Rusyası'nın sömürgesi olan birlik cumhuriyetlerinin hızla gelişmesiyle ilgili bazı veriler.

Azerbaycan, Sovyet egemenliği yıllarında yüksek ölçüde gelişmiş endüstri ve köy ekonomisine sahip bir cumhuriyet haline gelmiştir. Burada geleneksel petrol endüstrisinin yanı sıra, petrol işleme makineleri yapıcılığı, elektroteknik, petrol-kimya, kimya, hafif ve yiyecek endüstrileri gelişmiştir. Petrol işleme makineleri endüstrisi SSCB'nin bu alandaki gereksinimlerinin üçte birine yanıt verecek duruma gelmiştir. Bu cumhuriyette üretilen 350 çeşit mamul, dünyanın 65 ülkesine ihraç edilmektedir. Petrol çıkarmada kullanılan 65 çeşit donatım Avrupa, Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerine gönderilmektedir.

Devrimden önceki yıllarda nüfusunun onda dokuzu göçebe ve yarı göçebe bir yaşam sürdüren Kazakistan, tanınmayacak derecede değişmiştir. Sovyet egemenliği yıllarında burada modern teknikle donatılmış kara ve renkli metalurji endüstrileri, çeşitli makine yapıcılığı işletmeleri, güçlü enerji santralleri, maden kömürü ve petrol endüstrileri, hafif ve yiyecek endüstrisi işletmeleri ağı kurulmuştur. Bu cumhuriyette renkli metalurji ön sırada yer almaktadır, çünkü Kazakistan renkli ve seyrek bulunur madenler çıkarma ve işlemede en önemli bölgedir. Burada üretilen elektrik enerjisi, devrimden önce tüm Rusya'daki enerjiden 26 kat fazladır. Kazakistan'da sadece dokuzuncu beşyılık (1971–1975) döneminde en modern teknikle donatılmış 365 büyük endüstri işletmesi ve atelye çalışmaya başlamıştır. Bu cumhuriyetin işletmelerinde üretilen mamuller dünyanın 80'den fazla ülkesine ihraç edilmektedir.

Kazakistan'ın köy ekonomisinde de önemli değişimler gerçekleştirilmiştir. Bu cumhuriyetteki işlenmemiş toprakların tarıma kazandırılmasından sonra Kazakistan ülkenin çok tahıl üretilen bölgelerinden biri olmuştur ve 1922 yılına oranla yaklaşık olarak 30 kat daha fazla tahıl sağlamaktadır. Burada hayvancılık da hızlı tempolarla gelişmektedir.

Tacikistan, son 60 yıl içinde, son derece geri kalmışlıktan politik, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmenin yüksek düzeyine ulaşmakla, bütün bir tarihsel dönemi atlamıştır. Devrimden önceki Tacikistan'da endüstri denince, özellikle köy ekonomisinden elde edilen hammaddeleri işleyen küçük işletmeler anlaşıyordu. Sovyet egemenliği döneminde ise burada modern bir endüstri meydana getirildi, çağdaş teknikle donatılmış yüzlerce işletme kuruldu. Bu cumhuriyetin endüstri işletmeleri, tarım makineleri, elektrik aygıtları, otomobil ve traktör yedek parçaları üretmektedir. Tacikistan'da nüfus başına düşen elektrik enerjisi İran'a veya Türkiye'ye oranla 3,5 kat fazladır.

Topraklarının % 93'ü dağlarla kaplı olan Tacikistan, devrimden önce yoldan yoksun bir diyar sayılıyordu. Uçurumlar ve delice akan nehirler boyunca mallar, at ve katırlarla, ya da insanların sırtında taşınırdı. Şimdi ise cumhuriyet, kent ve bölgelerini birbirine bağlayan binlerce kilometre yola sahiptir.

Tacikistan köylerinde devrimci değişimler yapıldı. Enerji kaynakları toprağın makinelerle sulanmasına, köy ekonomisinin geniş ölçüde makineleştirilmesine, tarımın yüksek verimli bir nitelik almasına olanak sağladı. Sovyet egemenliği yıllarında burada pamuk ekili topraklar 10 kat, pamuk üretimi ise 26 kat arttı. Bugün Sovyet Tacikistan'ı SSCB'de, en değerli dokumalar için elverişli pamuğun % 40 kadarını üretmektedir.

Özbekistan'da, devrimden önce, küçük birkaç çırçır fabrikası dışında endüstri denen bir şey yoktu. Son 61 yıl içinde burada makine yapıcılığı, kimya, metalurji, petrol ve gaz çıkarma vb. endüstri kolları meydana getirildi. Bugün bu cumhuriyette, yaklaşık olarak 1.500 modern endüstri işletmesi bulunmaktadır. Sadece Taşkent'teki tekstil kombinasında 6 bin kadar dokuma tezgahı ile 300 bin iş bulunmaktadır. Bu tüm İran'dakilerden 7 kat fazladır. Son on yıl içinde bu cumhuriyetteki elektrik enerjisi üretimi yaklaşık üç kat artmıştır. Ekonominin hızla gelişmesi cumhuriyette Çirçik, Yangül, Almalık, Angren, Zarafşan, Navoi vb. gibi birçok yeni endüstri merkezlerinin kurulmasına olanak sağladı.

Özbekistan'ın köy ekonomisinde de köklü değişimler oldu. Bugün bu cumhuriyet dünyanın en büyük sulama tesislerine sahiptir. Su kanalları ve su biriktirme ve dağıtma merkezleri 195 bin kilometreyi aşmaktadır. Bunların ve modern teknikten geniş ölçüde yararlanmanın sağladığı olanaklarla pamuk üretiminde büyük artışlar (1913 yılına oranla hemen hemen 10 kat fazla) kaydedildi. Nitekim 1977 yılında cumhuriyetin pamuk üreticileri, devlete yaklaşık 5,7 milyon ton «beyaz altın» teslim ettiler. Özbekistan, pamuğun verimi bakımından başlıca pamuk üreten bölgeler arasında birinci yerde gelmektedir.

Sovyet egemenliği yıllarında Türkmenistan'da da çok büyük başarılar

elde edildi. Feodal-ataerkil ilişkilerin sürdürüldüğü bir tarım ülkesi olan Türkmenistan, gelişmiş endüstriye sahip bir cumhuriyet haline geldi. Burada kurulan endüstri kollarının başında petrol işleme, kimya, gaz çıkarma, makine yapıcılığı, enerji vb. endüstrileri yer almaktadır. Şimdi burada, - yalnız bir gün içinde, devrimden önceki Türkmenistan'da bir yılda üretilenden daha fazla elektrik enerjisi üretilmektedir.

Türkmenistan'da köy ekonomisi de başarıyla gelişmektedir. Nitekim pamuk üretiminde verim 1913 yılına oranla 15 kat artmıştır. Bu da her şeyden önce, büyük su kanalları ve biriktirme gölleri kurulmakla sağlanmıştır. Cumhuriyette elde edilen pamuğun yarısından fazlası Karakum kanalının suları ile sulanan tarlalarda yetiştirilmektedir.

Sovyet egemenliği, bir zamanlar çarlığın sömürgesi olan cumhuriyetlerin sadece ekonomik bakımdan görülmemiş kalkınma sağlamalarına elverişli olanaklar yaratmakla kalmamış, bu bölgelerde bilim ve kültürün hızla gelişmesine de geniş çevrenler açmıştır.

Bugün cumhuriyetlerde alfabetizm çoktan ortadan kaldırılmış durumdadır. Devrimden önce sadece birkaç okula sahip olan Orta Asya cumhuriyetlerinde ve Kazakistan'da bugün 26 bini aşkın genel öğretim, 500'den fazla lise ve orta dereceli meslek okulu ve 115 yüksek okul vardır.

Burada sıralananlar, her ne kadar en son veriler değilse de okuyucumuza, SSCB'nde, ülkenin eskiden geri bırakılmış bölgelerindeki uluslara yapılan yardım sonucunda başarılan çok büyük işleri, sağlanan politik ve gerçek eşitliği göstermeye yeterlidir. Eski sömürgelerde geri kalmışlığın ortadan kaldırılması, hızla gelişmenin sağlanması için ölçsüz çabalar harcama ve bazen özverilerde bulunma pahasına yardım edilmesi, Rus proletaryasına Lenin tarafından vasiyet edilmişti. Lenin'in yüksek bir enternasyonalist ödev saydığı bu yardım konusunda L. İ. Brejnev şöyle demiştir: «Ve Rus proletaryası, Rus halkı bu ödevi şerefle yerine getirmiştir. Gerçekte bu tüm sınıfın, tüm halkın enternasyonalizm adına gösterdiği çok büyük bir yararlıktır.»

Okuyucumuzun mektubunda, bugün gelişmekte olan ülkelere yapılmakta olan yardıma da değinildiği için kısaca da olsa sorunun bu yanı üzerinde de duracağız. Enternasyonalist görevlerine sınıksız bağlı olan Sovyetler Birliği, sömürgecilik boyunduruğundan kurtulan halklara her zaman yardım etmiştir ve bugün de yardım etmektedir.

Şurasını belirtmeliyiz ki, Sovyetler Birliği'nin gelişmekte olan ülkelerle kurduğu ilişkiler her şeyden önce bunların ulusal bağımsızlıklarını güçlendirmelerine katkıda bulunmaktadır. Nitekim bu yardımın büyük kısmı üretimin geliştirilmesine ayrılmaktadır. Bunun dörtte üçü yeni endüstri ve enerji tesisleri kurmaya ayrılmaktadır. Böylelikle gelişme halindeki ülkeler ekonomisinin yalnız bugünkü gereksinimleri değil, ekonomik bağımsızlık

uğrındaki köklü, uzun süreli çıkarları da gözetilmektedir. Sovyetler Birliği'yle yapılan bu biçim işbirliği, gelişmekte olan ülkeleri giderek çeşitli endüstri mallarını ithal etmek zorunluğundan kurtarmakla kalmıyor, aynı zamanda endüstrinin, gerçekten ulusal halk ekonomisinin temelini oluşturmaya elverişli en önemli kollarında, çağdaş teknik ve teknolojiyi benimsemelerine yardım etmektedir.

Örnek olarak Afrika üzerinde duralım. 1977 yılında Sovyetler Birliği, Afrika kıtasında 32 devlete, ekonomik ve teknik yardımda bulunmuştur. Burada hayır işlemek için «yardım» değil, ilkesel enternasyonalizm politikasının pratikte gerçekleştirilmesi sözkonusudur. SSCB'nin Afrika (ve yalnız Afrika değil) ülkeleriyle işbirliği her şeyden önce bu ülkeler ekonomisinin devlet sektörünü yaratmak ve geliştirmek, endüstrileşmeyi ve tarımda gelişmeyi sağlamak, yeraltı zenginliklerini bulmak ve çıkarmak, ekonominin ve kültürün bütün kesimleri için kalifiye kadrolar yetiştirmek hedeflerine yöneliktir.

Sovyetler Birliği'nden teknik yardım ve krediler sağlayan birçok Afrika ülkesi, böylelikle emperyalizme kölece bağımlı olma tehlikesini önlemeyi başarmıştır. Sovyet kredileri son derece elverişli olan $\frac{0}{0}$ 2,5 faizle verilirken, Dünya Bankasının 1975 yılında $\frac{0}{0}$ 8,5 olan faiz oranı, 1977 yılında, bazı durumlarda, $\frac{0}{0}$ 18'e kadar yükselmiştir.

Sovyetler Birliği, Afrika'daki çeşitli ülkelerde 450 kadar işletmenin kurulmasına katılmış ve katılmaya devam etmektedir. Bunların 246'sı artık işletmeye açılmış durumdadır. Bunlardan Assuan barajı ile Heluan metalürji kombinası gibi, Mısır'da devlet sektörünün temelini oluşturan iki muazzam işletmeyi başta anmamız gerekir.

Sovyetler Birliği'nin yardımıyla, Cezayir'in El-Hacar kentinde bir çelik döküm işletmesi kurulmakta, kuruluşu tamamlanan bir termo-elektrik santraliyle, maden çıkarma tesisleri ise işletmeye açılmış bulunmaktadır. Yine Sovyet yardımıyla, Etyopya'nın Assab kentinde bir petrol rafinerisi kurulmuştur, Nijerya'da ise metalürji tesisleri yapımına başlanmıştır.

Afrika ülkelerinde, SSCB'nin yardımıyla elektrik santralleri, kara ve renkli metalürji, makine yapımı, metal işleme, kimya ve yiyecek endüstrileri tesisleri kurulmaktadır.

Sovyet uzmanları, birçok Afrika ülkesine, yeraltı zenginliklerinin araştırılması ve işletmeye açılması, modern bir tarımın oluşturulması, sağlık sisteminin geliştirilmesi alanlarında yardımda bulunmaktadırlar.

Sovyetler Birliği ile Afrika devletleri arasında öğretim alanında yapılan işbirliği geniş boyutlara ulaşmıştır. Bu işbirliği yüksek öğretim kuruluşları, bilim merkezleri, okullar, teknik meslek okulları açılması, işçilerinin doğrudan çalışma yerlerinde eğitilip yetiştirilmesi gibi alanları kapsamaktadır.

Sovyetler Birliği'nin yardımıyla yetiştirilen Afrikalı uzmanların ve kalifiye işçilerin sayısı 250 bini aşmaktadır. Sovyet yüksek okullarında, binlerce Afrikalı genç mühendis, doktor, tarım uzmanı vb. diploması almışlardır.

Elbetteki, SSCB'nin yardımları, sadece Afrika kıtası çerçevesi içinde kalmıyor. Sovyetler Birliği'nin sömürgeciliğin ve emperyalist bağımlılığın ağır mirasından kurtulmak isteyen diğer birçok az gelişmiş ülkelere yaptığı karşılıksız yardımla ilgili daha birçok örnek verebiliriz.

Emperyalist devletlerin, gelişmekte olan ülkelerle kurdukları ilişkilere gelince, bunlar tamamiyle ters yönde gerçekleşmektedir. Örnek olarak tekellerin Afrika'daki politikasını ele alalım. Bunların sözkonusu kıtadaki eylemleri, Afrika ülkelerinin paralarının önemli bölümünün dışarı akması, bu ülkelerin yarattıkları ulusal gelirin önemli bir kısmından yoksun kalması gibi olumsuz sonuçlara neden olmaktadır. Sözkonusu ülkelere çağında geçmişteki sömürgecilikten miras kalan sermaye yetersizliği, tekeli sermaye ihracıyla daha da artınmaktadır. Bunun en dikkate değer verilerini ABD'nin resmi istatistiklerinde görüyoruz. Örneğin Amerikan tekellerinin Afrika ülkelerine (Güney Afrika Cumhuriyeti hariç) dolaysız yatırımları, 1950–1975 döneminde 2 milyar 250 milyon dolardır. Aynı dönem içinde ise Amerikan şirketlerinin kârı 6 milyar 876 milyon doları bulmuş ve bunun 5 milyar 436 milyon doları ABD ile diğer bazı ülkelere aktarılmıştır. Başka sözlerle söylersek, sözkonusu 25 yıl içinde ABD sermayesinin Afrika'ya akmasına değil, ABD'nin Afrika ülkelerinden 3 milyar 186 milyon dolar «sızdırdığına» tanık oluyoruz.

ABD'nin Afrika ülkelerine yaptığı «yardım» programlarını incelersek, bunların gelişmekte olan ülkelere, ekonomilerini ve bağımsızlıklarını güçlendirmeleri yönünde yardımda bulunmak için değil, yenisömürgecilik politikasını çeşitli biçimlerde yürütmek amacıyla hazırlandıklarını görürüz. Aslında bu «yardım» Amerikalı gözlemcilerden J. Montgomery'nin de belirttiği gibi dış ve iç politikanın bir aletidir ve Amerikan diplomasisinde çok çeşitli roller oynamaktadır. Bu rollerden biri «kesin tutucu inançlara sahip» politikacıları desteklemek, yabancı sermaye yatırımlarını savunmak, gelişmekte olan ülkelere durumun «istikrarlılık» kazanmasını sağlamaktır.

«Yardım» programlarına ayrılan fonlar, genellikle ABD'nin «kapitalizmin vitrini» olarak göstermek için seçtiği birkaç ülkeye yöneltilmektedir. Şurası da çok dikkate değer bir noktadır ki, ABD'nin «endüstriyel yardım» programlarında Afrika ülkelerinde bir tek makine yapımı, ya da metalurji işletmesi kurulması sözkonusu edilmemektedir.

İşte gerçekler bunlardır ve ön yargısı olmayan okuyucuların bundan kolaylıkla çıkarabilecekleri sonuç şudur: Sovyetler Birliği, emperyalist dev-

letlerden farklı olarak, gelişmekte olan ülkelere, ekonomilerini güçlendir-
meleri, toplumsal ve kültürel alanlarda başarılar kazanarak bağımsız-
lıklarını pekiştirmeleri için elinden gelen her şeyi yapmaktadır. Bununla
birlikte burada sıralanan veriler Sovyet yardımının herhangi bir «borcun»
denmesiyle en küçük bir ilgisi yoktur. Bu, Sovyetler Birliği'nin politikasına
daima gerçek enternasyonalizmin kılavuzluk ettiğini göstermektedir.

TÜSTAV

Barış ve Sosyalizm Davasına Daha Öte Hizmet Dilekleri

Kardeş partiler «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin 20. yılını kutluyorlar.

SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Leonid İliç Brejnev'in «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Redaksiyonu ve Yazı Kurulu'na gönderdiği kutlama mesajında şöyle deniliyor:

«SBKP Merkez Komitesi ve bütün Sovyet komünistleri adına, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin 20. kuruluş yıldönümünü hararetle kutlaram.

«Dergi, barış ve halkların güvenliği uğrunda ardıcıl bir savaşım yürütüyor. Bütün bu yıllar boyunca, dergi, her şeyden önce, çağımızın en güncel sorunlarını, yani toplumsal yaşamda yeni olguları, işçi ve ulusal kurtuluş hareketlerinde, devrimci savaşımın gelişmesindeki yeni olguları gözönünde bulundurdu. Bu sorunlardan birçoğunun Marksist-Leninist temel üzerinde yaratımla işlenmesinde kuşku götürmez hizmetleri vardır. Dergi, anti-komünizme karşı savaşımında, aynı zamanda devrimci sürecin gelişmesinde günden güne daha belirgin engeller oluşturduğu görülen çeşitli anti-Marksist görüşlere karşı savaşımında büyük bir rol oynuyor.

«Bizce, dergi, kardeş komünist ve işçi partilerinin kendi ülkelerinde ve uluslararası alandaki eylem ve savaşımalarının olanca çeşitliliği ile birbirlerini tanımaları yolunda çok yararlı çalışmalarda bulundu ve bulunuyor. Sermayeye ve gericiliğe karşı, emperyalizme, sömürgeciliğe, ırkçılık ve faşizme karşı savaşım verenlerle dayanışmasını her zaman savaşım konumlarından sesini yükselterek etkinlikle duyurdu ve duyuruyor.

«Biz, Sovyetler Birliği'nde, dergi redaksiyonunuzun dostane bir ilgi göstererek, partimizin deneyimine, ülkemizde komünizm kuruluşu sorunlarına ışık tutmasını şükranla karşılıyoruz.

«Dergi, çeşitli ülkeler Marksistleri arasında teorik konferanslara ve diğer temas biçimlerine önyak olarak, komünist ve işçi partileri arasında etkileşme ve eylem birliğinin, deneyim ve fikir değiş tokuşunun gelişmesine büyük bir katkıda bulunuyor. Bunun günümüz koşullarında büyük bir önemi vardır. Derginin uluslararası kolektifi kardeş partilerin başına buyrukluğu, hak eşitliği, bağımsızlık ve dayanışma ilkelerinin sözün tam anlamıyla saygılanması koşullarında komünistlerin birarada ve elbirliğiyle çalışmalarının günü gününe görülen canlı bir örneğini oluşturuyor.

«Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisine, Marks,

Engels ve Lenin'in yüce fikirlerinin propagandasında, bilimsel komünizm teorisinin güncel sorunlarının yaratımla işleminde daha öte başarılar dilerim. Varsın, derginiz, bundan böyle de, komünist ve işçi partilerinin dostça, enternasyonal işbirliği temeli üzerinde barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm dâvasına hizmetlerde bulunsun.»

Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri ve BHC Devlet Konseyi Başkanı Todor Jivkov, dergiyi kutlama mesajında şöyle diyor:

«Bulgaristan Komünist Partisi, derginin kurucularından biri olarak, onun, komünist fikirlerin, gerçekliğin en saygın kürsüsü olma rolüne büyük bir değer veriyor. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin, Marksizm-Leninizm teori ve pratiğini propaganda etmede, dünya komünist ve işçi hareketinin çağdaş sorunlarını gitgide daha başarılı biçimde işlemede, sosyalizm ve komünizm kuruluşu, emperyalizme, yenisömürgecilığe ve diğer çeşitli gerici belirlere karşı savaşım konularında değerli deneyim değiştoğu yapılmışındaki büyük katkısı bizleri çok sevindiriyor.»

Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesi, dergiyi şöyle kutluyor:

«Derginin, yol gösterici eyleminde kardeş partilerin önerilerini dikkate almaya devam etmesi, emperyalizmin çeşitli çıkışlarına ve ideolojik saldırılarına karşı etkin ortak eylemlere bundan böyle yardımcı olması içten dileğimizdir. Dergi, Komünist ve İşçi partilerinin zengin deneyim hazinesini herkesin edinimi haline getirmede, yaratıcı, yoldaşça fikir değiştoğu ve tartışmaları teşvik etmede daha ileri adımlar atmalıdır. Dünyanın çeşitli kesimlerinde ortak bir amaç uğrunda, sosyalist ve komünist toplumu yaratmak için savaşım vermekte olan kardeş partilerin, Marksizm-Leninizm fikirleri bayrağı altında, proleter enternasyonalizmi ruhunda daha sıkı bir birlik ve dayanışma yönündeki ortak eylemlerinde daha öte yardımcı olmalıdır.»

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve DAC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker tarafından imzalanan ASBP MK kutlama mesajında şöyle deniliyor:

«Derginin, bugün dünyada yapılmakta olan köklü değişimleri bilime dayalı biçimde çözümlemeye büyük bir katkısı olduğu kanısındayız. Halkların, bir yere kadar iyileştirilen barış ve uluslararası güvenlik, ulusal bağımsızlık ve insana yaraşır bir yaşam koşullarından yararlanma istekleri, barışı tehdit eden ve toplumsal ilerlemeye düşman olan gerici güçlerin hücumlarını gitgide artırmalarına neden oluyor. Biz, onların kısıyıcı plan ve niyetlerinin gerçek nedenini açığa vurmanın, halkları bunlara karşı savaşımaya seferber etmenin birincil bir ödev olduğu kanısındayız.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları», komünistlerin uluslararası dergisi ola-

rak, zamanımızın devrimci kavgalarında, emperyalizmin politika ve ideolojisine karşı savaşımında, Marksist öğretinin propagandasında önemli bir yer tutuyor. Derginin eylemi, yeni teorik ve politik sorunların Marksizm-Leninizm ruhunda, kolektifçe ve yaratıcı bir yaklaşımla görüşülmesine yardımcı oluyor.»

Moğolistan Devrimci Halk Partisi MK Birinci Sekreteri ve Moğolistan Halk Cumhuriyeti Büyük Halk Huralı (Meclis) Prezidyumu Başkanı Yum-jagin Sedenbal'ın kutlama resajında şunları okuyoruz:

«Dergi, dünya komünist basını sisteminde yaraşık bir yer alarak, gerçek bir fikir değiş tokuşu kürsüsü, komünist hareketinin, halkların devrimci savaşımının tanınmış eylem adamlarının değerli yazılarla düşüncelerini duyurdukları kürsü haline gelmiş bulunuyor, en güncel sorunlara çözüm getirilmesine yardımcı oluyor.

«Özellikle belirtmek isteriz ki, «*Barış ve Sosyalizm Sorunları*» dergisinin sayfalarında, sosyalist ülkelerde yeni toplum kuruluşu teori ve pratiğinin ilişkin sorunların, kardeş parti ve ülkelerin yaşamından çıkarılan zengin deneyimin sistemli biçimde aydınlatılması, bizim partimiz ve halkımız için, komünistlerin ve emekçilerin Marksizm-Leninizm fikirleriyle donatılması için, MHC'de sosyalizmin başarıyla kurulması için paha biçilmez bir değer taşıyor.»

Polonya Birleşik İşçi Partisi MK Birinci Sekreteri Edward Gierek'in Redaksiyon ve Yazı Kurulu'na gönderdiği kutlama mesajında şöyle deniliyor:

«Derginiz, ilerici ve halkların özgürlüğü fikirlerini yayarken, bir yandan dünya anti-emperyalist cephesinin genişletilmesinde, bu cephenin bütün güçleri arasında işbirliğinin artırılmasında önemli bir rol oynuyor. Yumuşama politikasını sürdürmede, uluslararası ilişkilerde dostça işbirliği ikliminin oluşturulmasında derginin eylemi büyük bir önem taşıyor. Aylık derginizin sayfalarında çıkan yazıların, sosyalist hümanizmin soylu fikirleriyle dolu olduğu, halkların haklarını, insanın haklarını savunduğu, gerçek demokrasi uğrunda savaşımına yardım ettiği görülüyor.

«Doğruluğu söz götürmez ardıcıl siyaset hattı ve çıkan yazıların yüksek düzeyi, Komünist ve İşçi partileri arasında, bütün ilerleme, demokrasi ve barış güçleri arasında «*Barış ve Sosyalizm Sorunları*» dergisine haklı bir saygınlık kazandırdı. Partimiz ve Polonya toplumunun geniş çevreleri, derginize büyük bir değer veriyor.»

Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin, ÇKP MK Genel Sekreteri ve ÇSSC Cumhurbaşkanı Gustav Husak tarafından imzalanan kutlama mesajında şunları okuyoruz:

«*Barış ve Sosyalizm Sorunları*» dergisinde bütün kıtalar komünist temsilcilerinin hergünkü işbirliği, enternasyonal ödev ve dayanışma bilinciyle

dolgun ilkeleri, yani her Komünist Partisi'nin bağımsızlığı, eşitliği ve başına buyrukluğu ilkelerini saygılayıp uygulamakla, bütün barış, demokrasi, sosyalizm ve komünizm savaşçılarının uluslararası işbirliğinde etkin ilişkileri nasıl güçlendirebileceklerini açıkça ortaya koyuyor.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi, değerli teşvikleri sayesinde, kendi halklarının ilerici ve sosyalist geleceği uğrunda, tekellerin egemenlik, ve ezgisine karşı eylem birliği uğrunda yığıtçe savaşım yürütmekte olan bütün devrimci güçler ve demokratik hareketler için güçlü bir esin kaynağı oldu. Dergi, gayet doğal ve mantığa uygun olarak, her şeyden önce, sınıfsal ve enternasyonal konumları V. İ. Lenin tarafından, utkusal Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi tarafından devrimci savaşım deneyimi ve örneğini, yine sosyalist toplumu kurmada Sovyet komünistlerinin nice sınavlarından geçmiş zengin deneyimini, aynı zamanda reel, somut sosyalizmin diğer ülkelerinin deneyimini yansıtıyor ve genelleştiriyor.»

Kapitalist ülkelerin komünist ve işçi partileri, derginin, kendilerine, pratik ve teorik çalışmalarda çok büyük bir yardımda bulunduğunu, dergiyi değerli bir deneyim ve düşünce değiş tokuşu kürsüsü saydıklarını belirtiyorlar.

Avusturya Komünist Partisi Başkanı Franz Muhri ve AKP MK Politikkbüro üyesi Erwin Scharf tarafından gönderilen kutlama mesajında şöyle deniliyor:

«Biz, Avusturya Komünistleri, derginin çok büyük bir önemi olduğu kanısındayız. Dergi bizim politik-ideolojik savaşımımızda ve Marksist-Leninist bilgileri derinleştirme çalışmalarımızda önemli silâh bellediğimiz bir yayın, Marksizm-Leninizm'in yaşamsallığını, yaratıcı gücünü kanıtlayan bir yayındır. Onun kurulduğundan bu yana yirmi yıllık gelişmesi ve dünya çapında gitgide daha büyük ölçüde yayılması, dünya komünist partilerinin bir Marksist düşünce ve araştırma ortak kürsüsü, bir fikir, kanı ve enformasyon değiş tokuşu forumu gereksinmelerine, bu köklü gereksinmeye uygundur.»

Halen gelmekte olan mesajların özetlerini önümüzdeki sayılarda yayınlamaya devam edeceğiz.

Sayın Başbakan ve CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit

Anayurdumuz, 42 milyon halkımız, çok ağır, çok çetin, kanlı günler yaşıyor. Halkımızın ulusal çıkarlarını, öteden beri ayaklar altına alan, emperyalizme satan en gerici güçler anayurdumuzu bir iç savaşa sürüklemek çabası içindedir. Bununla onlar, halkımızın en başta Amerikan emperyalizminin, NATO'nun boyunduruğundan kurtulmak, ulusal bağımsızlığımızı, egemenlik haklarımızı geri almak, dünyada ve bölgemizde barış ve güvenliği sağlamak, ileri, demokratik bir düzene kavuşmak, sosyalizme gitmek savaşını kırmak istiyor.

Böylesi bir durumda, partiniz, hükümetiniz tarihsel bir sorumlulukla karşı karşıyadır. Bu nedenle, partim adına Size can alıcı, güncel başlıca sorunları belirtmeyi zorunlu görüyorum.

Partiniz CHP, seçimlere öteki burjuva partilerinden ayrımlı bir programla girdi. Bu programda bir dizi vaatler yer alıyordu. Halkımız, bu istemlerinin gerçekleşeceği umuduyla CHP'ye oy verdi.

Bugün ne görüyoruz? Olaylar ferman dinlemez. Hükümetiniz 9 aydır işbaşındadır. Halka verdiğiniz sözlerle yapılan işler birbirinin tam tersi olarak ortaya çıkıyor.

Bugün CHP'nin sözünü ettiği barış ve ulusal çıkarları savunma politikasından geriye ne kalmıştır? CHP ağırlığındaki hükümet NATO'ya, Amerikan emperyalizmine bağımlılık politikasını sürdürüyor. Üstelik her geçen gün emperyalist dayatmalarla bulunduğu konulardan bile geriliyor. «Sovyetler Birliği'nden Türkiye'ye tehlike gelmiyor» dediniz. Ama nükleer silâh depolarını, Amerikan sadır üslerini, üstelik Meclislere bile götürmeden açılıyorsunuz, öteki hükümetler gibi Anayasayı çiğniyorsunuz. İmzaladığınız Türk-Sovyet Ortak Siyasal Belgisine aykırı davranıyor, bölgemizde barışın ve yumuşamanın çıkarlarıyla ters düşüyorsunuz. TKP, NATO'dan çıkılmasını, Amerikan, NATO üslerinin kapatılmasını ve silâhsızlanmaya gidilmesini istiyor, bunun için savaşıyor.

CHP, faşizme karşı olduğunu birçok kez açıkladı. Ama ağırlıkta olduğunuz hükümet, faşist tırmanışı yığınların eylemleriyle önlemek yerine, kanlı saldırılara seyirci kalıyor. Egemen güçler hükümetin eliyle ilerici güçlerin ulusal bağımsızlık ve demokrasi savaşımını ezmek istiyor. Kürt halkına karşı yürütülen baskı, zorla özümseme politikasına TKP karşıdır,

özellikle son provokasyonları şiddetle protesto ediyor. 800'e yakın yurttaşın ölümüne yol açan kanlı terörün baş suçlusu faşist MHP ve yan örgütleri dururken hükümetinizin valileri ilerici, yurtsever, demokratik örgütleri kapatıyor. Ama devlet aygıtını faşistlerden arındırmak, kontrgerillayı dağıtmak yoluna gitmiyorsunuz. Kanlı saldırı yalnız komünistleri, sosyalistleri değil, CHP'ni de ateş altına alıyor. ABD emperyalizminin güdümündeki faşist tırmanış partiniz ve hükümetiniz için de tehlikelidir. Şili ve birçok ülkenin deneyi ortadadır. Parti yönetiminiz, iç savaş çıgkıkları atan Türkeş'lere, Elverdi'lere, Türün'lere karşı işçi ve emekçi sınıflarla, komünist, sosyalist ve öteki demokratik güçlerle birleşeceğine, eli kanlı AP ile işbirliğine yöneliyor. «Ak günler» dediniz, halkımız kanlı günler yaşıyor. TKP, iç savaş önleminin biricik yolunu ulusal demokratik cephenin gerçekleştirilmesinde, halkın örgütlü savaşıyla faşist yuvaların dağıtılmasında, MHP'nin kapatılmasında, devlet aygıtının faşistlerden arındırılmasında görüyor. Bunun üzerinde direnıyor.

Siz demokratik özgürlüklerden, anti-demokratik yasaların kaldırılmasından yana olduğunuzu birçok kez açıkladınız. Ama parti yönetiminiz, her geçen gün demokratik özgürlük istemlerine kulak tıkıyor. TKP'nin programını yayınladıkları için Urün yayınları sorumlusunu, öteki demokratik düşünceli kimseleri hükümetinizin savcılarını, mahkemelere veriyor, faşist 141-142'nci maddeler Sizin hükümetinizin döneminde yoğunlukla uygulanıyor. Bu uygulamalara «yasal zorunluluklarla», «meclis aritmetikleriyle» özür bulmak olanaksızdır. Partinizin genel sekreterinin son Çanakkale konuşması, CHP yönetiminin giderek koyulaşan anti-komünizme sürüklenişini açıkça gösteriyor. Böylece insan haklarını, demokratik özgürlükleri çiğniyorsunuz. TKP, partimizin programını yayınlayanlar üzerindeki yargılamanın durdurulmasını ve partimizin tüm yasal haklarının eksiksiz tanınmasını, tüm anti-demokratik yasaların kaldırılmasını, bütün demokratik, yurtsever, sosyalist parti ve örgütlerle basın organları üzerindeki baskılara son verilmesini istiyor.

CHP, seçimlerde halka, emekçilere «genlik getirmekten», «hakça bir düzen» kurmaktan söz etti. Ama emperyalist tekellerin dayatmalarına boyun eğen hükümetiniz, yaşamı emekçilere, halkımıza cehennem etti. İşbirlikçi, tekelci patronlar, onbinlerce işçiye sokağa atıyor. İşsiz orduları milyonları aşılıyor. Enflasyon, devalüasyon burgacı, hergün emekçilerin, halkın lokmasından parçalar alıp götürüyor. Partinizin başını çektiği hükümet, «toplumsal anlaşma» adı altında işçilerin ücretlerine, demokratik sendikalar kazanımlarına elatıyor. Küçük köylü yığınları taban fiyat politikasıyla yıkıma sürükleniyor. Hükümetiniz bunalımın bütün yükünü işçi sınıfının, emekçilerin sırtına yüklüyor. Bu ağır koşullardan, yerli-yabancı tekellerin dışında kalan burjuvazi de büyük bir zarar görüyor. Hükümetiniz halka genlik yerine yoksulluk, bir avuç tekelciye, vurguncuya ise sınırsız kâr kapılarını açtı. TKP, işçi sınıfının politik sosyal, ekonomik,

tüm demokratik haklarının elde edilmesi, köylünün ağanın ezgisinden kurtulması, toprağa kavuşması, tüm halkın mutluluğu için savaşıyor.

Bütün olaylar, bütün veriler parti yönetiminizin, halkın geniş yığınlarının nefretini kazanmış olan, eli kanlı Demirel'lerin, Türkeş'lerin paraleline sürüklendiğini gösteriyor. Gerici, faşist karması hükümetlerden farkınız ne kalıyor? Halk bunu soruyor.

TKP, Amerikan emperyalizminin barışı kundaklama, Türk-Sovyet ilişkilerini baltalama girişimlerine, faşist tırmanışa, işsizlik ve pahalılığa karşı savaşıyor. Halkımızın, geniş emekçi yığınlarının savaş birliğini kurmaya çalışıyor. TKP bu yönde atılacak her türlü ileri adımı destekliyecektir.

Sizi halka verdiğiniz sözleri tutmaya çağırıyoruz.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

13 Ekim 1978

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesine

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 61. yıldönümünü, Sovyet komünistleri ve Sovyet halkının bütün dünya proletaryası ve halklarının bu büyük bayramını en devrimci duygularla selâmlar.

Büyük Oktobr, insanlık tarihinde yepyeni bir çağ, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını açtı. Sovyet halkı sosyalizmin kurulması, savunulması, gelişip güçlenmesi savaşında, SBKP'nin Leninci öncülüğünde üstüngeldi. Sovyetler Birliği, barışın güçlendirilmesi, komünizm kurulması savaşında her geçen gün yeni yeni başarılar kazanıyor. Ulusal ve sosyal kurtuluşları için savaşan halklara güç kaynağı oluyor, onlara savaşlarında yeni çevrenler açıyor.

TKP, yüce Lenin'in partisi SBKP ile, Sovyetler Birliği ile dostluğu, Marksizm-Leninizm ilkelerine, proletarya enternasyonalizmine bağlılığı gözbebeği gibi koruyor. Emperyalizme, topraklarımızdaki Amerikan ve NATO üslerine, ikili kölelik anlaşmalarına karşı, ulusal bağımsızlık, barış, güvenlik, silâhsızlanma için, demokrasi ve sosyalizm için savaşıyor. Türkiye'nin, halkımızın, Sovyetler Birliği ile, Sovyet halkıyla dostluk ve işbirliği ilişkilerinin geliştirilmesi için ardıcıl bir savaş yürütüyor.

Yaşasın halkları kurtuluş savaşlarına, devrimlere şahlandıran Kızıl Oktobr!

Yaşasın Leninizm!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

7 Kasım 1978

Avusturya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi bütün Türkiye komünistleri adına Avusturya Komünist Partisi'nin kuruluşunun 60. yıldönümü nedeniyle Sizleri candan kutlar, devrimci savaş selâmlarını iletir.

Kızıl Oktobr'ın doğrudan etkileri altında kurulan Avusturya Komünist Partisi, kurulduğu günden bu yana Avusturya işçi sınıfının ve halkının çıkarları için savaştan geri durmamıştır. Faşizme ve emperyalist harbe karşı yılmaksızın savaşmıştır. Bugün tekellerin egemenliğine karşı, emekçilerin demokratik hakları için, barış ve sosyal ilerleme için ardıcıl bir savaş yürütüyor.

Türkiye Komünist Partisi ve Avusturya Komünist Partisi, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde, sıkı bağlarla birbirlerine bağlıdırlar. Bu sağlam temel üzerinde partilerimiz arasındaki kardeşçe ilişkilerin daha da geliştirilmesini ve derinleştirilmesini her zaman amaçlıyoruz.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Sizlere çetin ve sorumlu savaşınızda bundan böyle de büyük başarılar diler.

*Komünist selâmlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

3 Kasım 1978

Portekiz Komünist Partisi Genel Sekreteri Alvaro Cunhal yoldaş'a

Değerli A. Cunhal yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına ve kendi adıma 65. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, devrimci savaş selâmlarımızı yollarım.

Türkiye komünistleri, Türkiye işçi sınıfı Sizin Portekiz Komünist Partisi'nin sıralarında ve en ön yerinde faşizme karşı uzun yıllar süren savaşınıza, gösterdiğiniz devrimci direngenliğe büyük değer biçiyor. Kanlı Salazar rejiminin yıkılmasında başında bulunduğunuz Portekiz Komünist Partisi belirleyici bir rol oynamıştır. Portekiz işçi sınıfının devrimci öncüsü olan partiniz bugün devrimin kazanımlarını savunmak için en ön sırada savaşıyor. Portekiz halkının emperyalizme, gericiliğe karşı savaşına öncülük ediyor.

Türkiye Komünist Partisi, kardeş Portekiz Komünist Partisiyle ortak düşmana karşı savaşta Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde sıkı dayanışma bağlarıyla bağlıdır.

Savaşınızda, sorumlu görevinizde bundan böyle de büyük başarılar, Size sağlık, esenlik ve uzun ömürler dileriz.

*Komünist selâmlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

10 Kasım 1978

Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri, Türkiye işçi sınıfı ve emekçileri adına Yunanistan Komünist Partisi'nin kuruluşunun 60. yıldönümünü candan, ateşli duygularla kutlar, devrimci savaş selâmlarını yollar.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin dolaysız yüce etkileri altında kurulan Yunanistan Komünist Partisi 60 yıl boyunca uzun ve çetin bir savaş yolundan geçmiştir. Faşist baskılara, kanlı teröre karşı yürüttüğü savaşlarda sayısız kurbanlar vermiştir. Yunan komünistleri bu savaşlarda Marksizm-Leninizm ilkelerinden en küçük bir ödün vermemişlerdir. Emperyalizme, gericiliğe karşı olduğu gibi oportünizmin her türüne karşı da kıyasıya savaşmışlardır. YKP, işçi sınıfının devrimci öncüsü olarak, Yunan halkının özgürlük savaşında en ön sıralarda yer almıştır. Bugün de Yunan halkının, geniş emekçi yığınların emperyalizme, NATO'ya, gericiliğe karşı barış, güvenlik, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm uğrunda yürüttüğü savaşın başını çeken, bu savaşta ilerici, demokratik güçlerin eylem birliğini kurmak yolunu şaşmaksızın izliyen biricik devrimci güç Yunanistan Komünist Partisi'dir.

Amerikan emperyalizmi, NATO'nun elebaşları, Türkiye ve Yunanistan'da bunlara bağlı gerici çevreler, işbirlikçi burjuvazi, halklarımız arasında düşmanlık tohumları ekmek çabasındadırlar. Bu çabalara, şöenezme karşı ortak savaşta partilerimiz arasındaki kopmaz komünist kardeşlik bağları giderek çelikleşmiştir. Partilerimizde her kuşaktan komünistler bu Leninci savaş kardeşliğini gözbebekleri gibi savunmuşlardır, savunuyorlar. TKP bu proleter enternasyonalizm bağlarını daha da güçlendirmek için canla, başla çalışacaktır.

Türkiye Komünist Partisi, her türlü savaş kışkırtıcılığına karşı savaşıyor. Bölgemizde ve Ege'de barışın ve güvenliğin güçlendirilmesi, halklarımız arasında dostluğun geliştirilmesi için bundan böyle de vargüçle savaşacaktır.

TKP Merkez Komitesi, 60. yıldönümünde kardeş Yunanistan Komünist Partisi'ne, onun savaşlardan denenmiş Merkez Komitesi'ne, Leninci yöneticilerine devrimci savaş yolunda yeni yeni büyük başarılar diler.

Yaşasın şanlı Yunanistan Komünist Partisi'nin 60. savaş yılı!

Yaşasın Leninizm!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
I. Bilen*

17 Kasım 1978

Hollanda Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, bütün Türkiye komünistleri adına Hollanda Komünist Partisi'nin 60. yıldönümünü kutlar, kardeşçe savaş selâmlarını yollar.

Hollanda Komünist Partisi, 60 yıl boyunca Hollanda işçi sınıfının ve emekçilerinin çıkarları için aktif bir savaş yürütmüştür. Faşist saldıncılara karşı yiğitçe savaşmıştır. Tekellerin artan sömürü ve baskılarına karşı işçi sınıfının, halkın savaşlarını örgütlemiştir, örgütüyor. Hollanda Komünist Partisi, emperyalizmin dayattığı silâhlanma yarışına, nötron bombalarına, gerginliği arttırma çabalarına karşı, öteki barışsever güçlerle birlikte yoğun bir eylem yürütüyor.

Türkiye Komünist Partisi, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeş Hollanda Komünist Partisi'yle bağlıdır. Barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşınızda Sizlere yeni yeni, büyük başarılar dileriz.

*Komünist selâmlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

17 Kasım 1978

Macar Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Macar Komünist Partisi'nin kuruluşunun 60. yıldönümünü kutlar, bu devrimci savaş geleneğini sürdüren Macar Sosyalist İşçi Partisi'ne kardeş savaş selâmlarını sunar.

Macar Komünist Partisi, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin dolaysız etkileriyle, devrim ateşleri içinde kuruldu. Macar devriminin kazanımlarını, Macar Sovyet Cumhuriyetini vargüçle savundu. Macar komünistleri uzun yıllar faşist Horthy rejimine karşı illegal koşullarda çetin bir savaş yürüttüler. Kızıl Ordu'nun faşist boyunduruğu parçalamasıyla Macar Komünist Partisi sosyalist devrimi başardı. Macar komünistleri ülkede sosyalizmin kuruluşuna başladılar. İç ve dış gericiliğin karşı devrimci darbe çabasının yenilgiye uğratılmasından sonra Macar Sosyalist Partisi öncülüğünde Macar halkı sosyalizmi kurma ve geliştirme, yolunda hızla adımlar attı. MSİP gelişmiş sosyalist toplumu kurma, halkın genliğini arttırma sürecinin başını çekiyor. Sosyalist Macar devleti, Lenin'in ülkesi Sovyetler Birliği'yle sıkı sıkıya bağlı olarak, dünyada barışın, sosyalizmin güçlenmesine önemli katkılarda bulunuyor.

Türkiye komünistleri ile Macar komünistleri arasında 60 yıl öncesine kadar uzanan yakın bağlar vardır. Her iki parti, her iki ülke komünistleri, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşlik bağlarıyla bağlıdırlar. Şizlere sosyalizmi geliştirme, barışı güçlendirme yolundaki savaşınızda yeni yeni büyük başarılar dileriz.

*Komünist selâmlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

24 Kasım 1978

İÇİNDEKİLER

Sayfa

xx: «Barış ve Sosyalizm Sorunlar» dergisinin 20. yıldönümü	971
<i>Dezso Nemes</i>	
Macaristan'da sosyalist politik sistem	973
<i>Martin Gunnar Knutsen</i>	
Oktobr Devrimi'nin sınıadığı bir strateji	983
<i>Albert Norden</i>	
Kasım Devrimi'nin dersleri	995
<i>Grigoris Farakos</i>	
Savaşım ve utku bayrağı Yunanistan Komünist Partisi Programı	1006
<i>İraj İskanderi</i>	
İran'da rejimin bunalımı	1017
<i>Walery Namiotkewicz</i>	
«Üç dünya teorisi»nin şovenist temeli	1022
<i>Georgi Skorov</i>	
Ekonomik bunalım ve gelişmekte olan ülkeler	1034
xx: Eylemde enternasyonalizm	1045
xx: Barış ve sosyalizm davasına daha öte hizmet dilekleri	1054

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın başbakan Bülent Ecevit'e açık mektubu	1058
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	1061
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Avusturya Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	1062
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Portekiz Komünist Partisi Genel Sekreteri Alvaro Cunhal yoldaşa mesajı	1063
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	1064
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Hollanda Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	1065
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Macar Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesine mesajı	1066